

Sosiaalinen todellisuus konfliktissa

Nainen, lapsenmurha ja viettelys lontoolaislehtien uutisoinnissa vuosina 1867 - 1870

Pro gradu -tutkielma
Jari Mustonen
Yleinen historia
Humanistinen tiedekunta
Helsingin Yliopisto
Huhtikuu / 2019

Tiedekunta/Osasto – Fakultet/Sektion – Faculty Humanistinen		Laitos – Institution – Department Filosofian, historian, kulttuurin ja taiteiden tutkimuksen laitos	
Tekijä – Författare – Author Jari Olavi Mustonen			
Työn nimi – Arbetets titel – Title Sosiaalinen todellisuus konfliktissa - Nainen, lapsenmurha ja viettelys lontoolaislehtien uutisoinnissa vuosina 1867 - 1870			
Oppiaine – Läroämne – Subject Yleinen historia			
Työn laji – Arbetets art – Level Pro gradu -tutkielma		Aika – Datum – Month and year 23.4.2019	Sivumäärä– Sidoantal – Number of pages 95
<p>Tiivistelmä –Referat –Abstract</p> <p>Tutkimus käsittelee lontoolaislehdissä julkaistuja lapsenmurhaa koskevia uutisia sekä mielipidekirjoituksia vuosina 1867-1870. Lehtien artikkeleista on löydettävissä lapsenmurhaan aikaisten toimesta liittämiä sosiaalisia teemoja, jotka ilmentävät yhteiskunnan sisältämiä ristiriitoja. Tutkimus tarkastelee näitä ristiriitoja sekä sanomalehtien välittämää mielikuvaa siitä, miksi joku nainen oletetusti päätyi surmaamaan vastasyntyneen lapsensa.</p> <p>Työn aikarajaus sisältää nelivuotisen jakson. Keski-Middlesexin kuolinsyytutkijana toiminut tohtori Edwin Lankester puhui 1860-luvun loppupuolella kotiapulaisista suurimpana aviottoman lapsensa surmaavana riskiryhmänä. Tutkimuksen päätösvuotena lehtien sivuilla käytiin läpi moraalista paniikkia, joka sisällytti itseensä keskiluokan, mutta myös lehtiä tuottavan luokan oman toiminnan. Lähteinä tutkimus käyttää British Newspaper Arhiven sisältämää digitoitua lehdistömateriaalia sekä The Timesin ylläpitämää digitaalista arkistoa. Kaiken kaikkiaan lapsenmurhauutisointia tarkastellaan noin sadan eri sanomalehtiartikkelin avulla.</p> <p>Sanomalehtilähteet osoittavat, että niihin kirjoittaneet henkilöt käyttivät lapsenmurhaa moninaisten sosiaalisten epäkohtien esille tuomiseen. Suosituttu lapsenmurhaan liitettyjä teemoja olivat vietteleminen, naisen häpeä, kotiapulaisten tekemä lapsenmurha, aviottomuus, yhteiskunnallinen moraalittomuus, keskiluokan moraalit sekä vaatimukset lain muuttamisesta tai sen jyrkemästä tulkitsemisestä. Vuonna 1870 lontoolaislehdissä julkiseen keskusteluun nousi kysymys myös osan lehtijulkaisijoista toiminnasta, näiden salliessa julkaisuissaan vauvafarmeja hyödyttäneet adoptioainokset.</p> <p>Tutkimus toteaa aikaisten hyödyntäneen lapsenmurhaa erilaisten sosiaalisten epäkohtien esille tuomisessa. Lapsenmurhaa ei käsitelty lontoolaislehdissä vain aviottoman lapsensa murhaavan naisen kautta, vaan murhan syyksi esitettiin yleensä joku muukin yhteiskunnallinen tekijä kuin naisen oma valinta: aviottomien naisten kohdalla sosiaaliset realiteetit tai hänet vietellyt mies ja vauvafarmien kohdalla kaupallinen toiminta. Tutkimus osoittaa, että mielikuvaa lapsenmurhaan johtavista syistä käytettiin yhteiskunnallisen debatin välineenä kenties itsetarkoituksellisestikin, jolloin aikakauden lapsenmurhauutisointia on syytä tarkastella kriittisessä valossa.</p>			
Avainsanat – Nyckelord – Keywords Lapsenmurha, viettelys, naiseus, Lontoo, lehdistö, viktoriaanisuus, sosiaalinen todellisuus, 1800-luku, Lankester, Waters, vauvafarmi			
Säilytyspaikka – Förvaringställe – Where deposited E-Thesis			
Muita tietoja – Övriga uppgifter – Additional information			

Sisällysluettelo:

1.	Johdanto	
1.1	Tutkimuskysymys ja johdanto	1
1.2	Viktoriaanisen aikakauden haaste	4
1.3	Aiempi tutkimus, tutkimuskirjallisuus ja lähteet	8
2.	Kuolleiden lasten synnyttäjät	
2.1	Keskiluokkainen unelma	13
2.2	Lehdistö sosiaalisten teemojen hyödyntäjänä	18
2.3	Nainen lain edessä	23
2.3.1	Laki ja lapsenmurha	25
2.4	Avioton lapsi ja mahdollisuudet	29
2.5	Näkemys kotiapulaisista	31
3.	Lapsenmurhaan liittyviä ilmiöitä	
3.1	Tohtori Richardsonin ja Julia Poundin tapaus	39
3.2	Kohu vauvafarmeista	43
4.	Viettelevät miehet	
4.1	Aviottomien lasten isät murhauutisoinnin osana	52
4.2	Näkymättömät viettelijät	57
5.	Lontoolaislehtien kipukohtia	
5.1	West Endin nuoret naiset ja adoptiomainokset	61
5.2	Naisten puolesta ja vastaan	69
5.3	Avioliiton ulkopuolella.	73
6.	Johtopäätökset	80
7.	Lähteet ja tutkimuskirjallisuus	84

1. JOHDANTO

1.1 Tutkimuskysymys ja johdanto

Late evening Mr. Langham, deputy coroner, held inquest St. George's Hospital on the body of a male child. Police-constable 331 A said that on the night of the 26th March his attention was directed to a parcel lying on the banks of the Serpentine. He at first thought it was a bundle of clothes, but upon opening it he found the body of a male child. It was wrapped in a piece of black cloth. There was nothing in the parcel to lead to the identification of the body.

[...]The Coroner said he had no doubt that the principal cause of infants being found in public places was in order to save the expenses of interment. It was shocking to see the waste of infant life in the metropolis; and also had no doubt that if the mother in this case had received proper medical attendance the life of the child might have been saved.¹

Yllä olevan lainauksen mukaan joku nainen oli synnyttänyt lapsen saamatta tarvitsemaansa lääketieteellistä apua ja hylännyt lapsen ruumiin Hyde Parkissa sijaitsevan järven penkereelle säästääkseen tämän hautajaiskuluissa. Kirjoittaja käyttää kuolleista vastasyntyneistä puhuessaan termiä ”waste of infant life”. The Times kirjoitti jo muutama vuosi aiemmin lapsenmurhien olevan niin yleisiä, ettei poliisi tuntenut sen enempää poimiessaan kadulle jätetyn vastasyntyneen ruumiin kuin nähdessään kuolleen koiran tai kissan.² Lainaus on yksi monista lapsenmurhaan kantaa ottavista mielipiteistä.

Sanomalehtien sivuilla käydyin keskustelun voidaan olettaa ilmentävän käsitystä jonkinlaisesta lapsenmurhaan liittyvästä alakulttuurista. Vähintään ne ilmentävät lehtiä lukeneiden sekä uutisia ja mielipiteitä tuottaneiden aikaisten mielikuvia koskien niitä syitä ja motiiveja, jotka saivat jonkun hankkiutumaan eroon ei-toivomastaan, usein aviottomasta vastasyntyneestään. Vastaavasti lehtien sivuilta on löydettävissä käsityksiä – tai vähintään vihjeitä - vastasyntyneestä eroon pääsemisen alakulttuurista, jonka olemassaolo toisinaan tarjosi apukeinon lapsesta eroon haluavalle henkilölle. Lapsenmurhat eivät olleet irrallinen

¹ The Morning Advertiser 1.4.1869, 3.

² The Times 9.9.1862, 6.

yhteiskunnallinen elementti, vaan niihin johtavat syyt ja keinot löytyivät syvältä sosiaalisista rakenteista.

Oheinen tutkimus käsittelee lontoolaislehtien uutisointia koskien lastenmurhia, sekä murhien herättämiä sosiaalisia kysymyksiä vuosina 1867 – 1870. Tutkimus yhdistää kaksi oman aikansa yhteiskunnallista ilmiötä. Toinen niistä on lehdistön vakiintuminen julkisen dialogin alustaksi 1800-luvun jälkimmäisellä puoliskolla ja toinen sosiaalinen huoli Lontoon kaduilta ja puistoista löytyneistä kuolleista vastasyntyneistä.

Tutkimuksen aloitusvuonna 1867 Keski-Middlesexissä toiminut kuolinsyytutkija tohtori Edwin Lankester sai lehdissä runsaasti uutistilaa mielipiteilleen ja kiinnitti huomion erityisesti kotiapulaisten tekemiin lapsenmurhiin. Tutkimuksen päätösvuotena, lokakuussa 1870, hirtettiin Margaret Waters, jonka ylläpitämä vauvafarmi (*baby farm*) nosti keskusteluun kaupallisen lapsenmurhan olemassaolon. Edelleen saman vuoden lopulla perustettiin Infant Life Protection Society, joka otti päämääräkseen saattaa lapsenmurhaan liittyviä tekijöitä valtiovallan kontrolliin muun muassa hoitajien rekisteröinnin sekä valvonnan avulla.³ Tutkimus kattaa nelivuotisen jakson, joka kulminoituu vuonna 1870 lontoolaislehtien sivuilla käytyyn kiivaaseen sosiaaliseen keskusteluun koskein lapsenmurhaa ja sen syytä.

Tutkimuksen käyttämän yläotsikon *sosiaalinen todellisuus konfliktissa* on tarkoitus korostaa sanomalehtien uutisartikkeleiden ja mielipidekirjoitusten ilmentämää sosiaalista diskurssia, jossa lapsenmurhaa hyödynnettiin erilaisten yhteiskunnallisten teemojen esille tuomisessa. Pyrin osoittamaan, ettei moraalinen paniikki niinkään koskenut vastasyntyneen murhaa, vaan sisällytti itseensä laajempia yhteiskunnallisia kysymyksiä. Nämä kysymykset riitelivät paitsi keskenään myös oletetun lapsenmurhia ympäröivän sosiaalisen todellisuuden ja yhteiskuntaan liitetyn ideaalikuvan kesken.

Tarkoitus ei ole upota niihin eri määritelmiin, joita sosiaaliseen todellisuuteen liitetään, tai arvottaa erilaisia sosiaaliseen todellisuuteen liittyviä tulkintoja. Tälle tutkimukselle riittää kyseisestä termistä Finn Collinin mainitsema luonnehdinta, jonka mukaan: ”This is the view that social reality is somehow generated by the way we think or talk about it, by our consensus about its nature, by the way we explain it to each other, and by the concepts we use to grasp

³ Rose 1986, 108-110.

it.”⁴ Tutkimuksen ajatuksena on että, lontoolaislehtiin kirjoitettujen lapsenmurhaan liittyvien uutisten ja mielipiteiden kirjoittajat omasivat ja välittivät jonkinlaisen mielikuvan siitä todellisuudesta – jota itse eivät useinkaan eläneet mutta – jonka he katsoivat vaikuttaneen niihin syihin, miksi joku tietty nainen surmasi aviottoman lapsensa tai miksi tunnistamattomia vastasyntyneiden ruumiita löytyi eri puolilta Lontoota tai joku antoi lapsensa adoptioon vauvafarmiin. Toisin sanoen lontoolaislehdet implikoivat jonkinlaisen sosiaalisen todellisuuden olemassaoloa, joka mielikuvien kautta välittyi lukijoille. Tutkimus ei pyri kuitenkaan selvittämään, miten todellisia nämä mielikuvat olivat, vaikka sitäkin teemaa tulee sivuttua.

Tutkimuksen tavoitteena on löytää aikalaisten näköaloja lapsenmurhaan ja tutkia, mitä nämä näkemykset kertovat 1870-luvun taitteen arvoista. Lehdistö toimii luontevana alustana aikalaiskuvan hahmottamisessa. David Lemmings esimerkiksi on kirjoittanut valtiojohdon menettäneen 1700-luvun loppua kohden asemaansa, koska: ”early modern moral panics helped to develop genuinely ‘public’ policy, and for better or worse, by 1800 the rule of law depended on discussion in the public sphere, even though it took the form of sensationalist reporting and commentary”.⁵ Lapsenmurhaan liittynyt 1870-luvun taitteen keskustelu sisältää samankaltaisia elementtejä. Kuolinsyytutkijat ja muut lehdissä ääneen päässeet tahot sijoittivat yhteiskunnalliseen diskurssiin yleistyksiä silloinkin, kun heillä oli käsissään pelkkä vastasyntyneen ruumis ilman mitään tietoa sen jättäjästä, kuten ilmenee tutkimuksen alussa käytetystä lainauksesta. Myös niihin mielipiteisiin ja uutisiin, joissa tekijä oli tiedossa, sisällytettiin muita yhteiskunnallisia huolia. Lapsenmurhien synnyttämässä debatissa korostuivat myös muutosvaatimukset.

Laajemman sosiaalisen kontekstin hahmottamiseksi tutkimus ei käsittele ainoastaan vastasyntyneensä murhannutta äitiä, vaan ottaa mukaan aikakauden sanomalehdissä toistetun sosiaalisen teeman, jossa mies ensin viettelee naisen ja sittemmin pettää avioliittolupauksensa tämän tultua raskaaksi. Vaikka tätä aihetta käsittelevien uutisartikkelien kohdalla on vaikea nähdä, miten todellisia niissä esitetyt syytökset kulloinkin ovat, auttaa niiden mukaan

⁴ Collin 1997, 2-3.

⁵ Lemmings 2009, 264.

tuominen ymmärtämään paremmin miehiin kohdistuvaa kritiikkiä monessa lapsenmurhaan liittyvässä uutisartikkelissa tai mielipiteessä ja siten edelleen aikakauden sosiaalista rakennetta.

Aiheen varsinainen käsittely kattaa neljä lukua alalukuineen. Näistä ensimmäisessä haetaan kontekstia aikakauden arvoihin, sekä naisen asemaan. Taustoittavaa lukua seuraa kaksi lapsenmurhaan liittyvää esimerkkitapausta, jotka muodostavat näkökulmaa lapsenmurhia ympäröivään kaupankäyntiin. Julia Poundin tapaus kertoo nuoresta naisesta, joka haastoi oikeuteen rohtoja kaupanneen kemistin, haettuaan tältä ensin apua aborttiin. Vauvafarmit ja yksityiset synnytystalot puolestaan ruokkivat konfliktin sisältöä erilaisin mielikuvin, joista kaikkia ei voitu oikeudessa näyttää toteen. Neljäs luku käy läpi aviottoman lapsensa hylänneiden miesten asemaa ja viides luku sisältää neljä eri lapsenmurhiin aikalaisten taholta liittämää yhteiskunnallista huolta: hyväosaisten tyttärien moraalittomuuden, vauvafarmeja ylläpitäneen sanomalehtimainonnan, naisen sukupuolena sekä aviottomuuden.

1.2 Ison-Britannian viktoriaanisen aikakauden haaste

Historiantutkimuksen kannalta brittiläinen viktoriaaninen aikakausi on haastava kohde. Tämä ei johdu niinkään lähdemateriaalin puutteesta, vaan monista ennalta ohjaavista mielikuvitusta, joita aikakauteen on tapana liittää. Esimerkiksi Margaret Waters tuomittiin vuonna 1870 vain yhden lapsen kuolemasta, mutta hänet esitetään monesti useiden lasten murhaajana. Kun taas puhutaan aikakauden naiskuvasta, kohdataan usein termi ”kodinenkeli”, joka helposti symboloi oletusta kaikkien naisten sukupuolikuvasta monikymmenisen ajanjakson aikana. Vastaavasti usein tulee vastaan teoria naiselle kuuluneesta yksityisestä kodintilasta sekä miehen julkisesta tilasta. Ei liene kiistettävissä, etteikö laki olisi kohdellut naista alisteisesti mieheen nähden tai etteikö naisille esimerkiksi olisi tarjottu muuta kuin todella rajoitettu äänioikeus.⁶ Kuitenkin termit, kuten kodinenkeli, yksityinen kodintila ja julkinen tila johtavat

⁶ The Municipal Franchise Act 1869 antoi rajoitetulle joukolla aviottomia naisia oikeuden äänestää paikallisvaaleissa.

harhaan, kun pohditaan aikalaisten omaa kokemusta yhteiskunnastaan sekä tapaa, jolla he puhuivat siitä.

Patricia Branca on esimerkiksi huomauttanut, miten 1800-luvun naiskuvaa tarkasteltiin pitkään viktoriaanista aikaa kritisoivien tutkijoiden taholta; syntyi negatiivinen näkökulma, joka asemoi naisen sosiaalisen järjestelmän taustalle pejoratiivisena hahmona.⁷ Eleanor Gordon ja Gwyneth Nair omassa tutkimuksessaan huomauttavat aikalaisten käyttäneen termejä, kuten julkinen ja yksityinen tila, monissa eri tarkoituksissa ja varoittavat siksi tulkitsemasta niitä lähtökohtaisesti pelkän kodin teeman kautta. Samaisessa tutkimuksessa he tuovat esille laajempaa näkökulmaa naisille tarjolla olleesta julkisesta roolista osana yhteiskuntaa.⁸ Esimerkiksi Simon Morganin mukaan 1970-luvulla vallinnut keskittyminen naisen tilaan kotona on saanut rinnalleen tulkintoja, joissa koti ei ole aktuaalinen fyysinen tila, vaan henkinen naiseutta kuvaava ajatus. Hän näkee nykytutkimuksen tulkitsevan julkisen tilan olleen jatkuvassa muutoksessa. Naiset eivät ”kolkuttaneet ikiaikaisen linnoituksen muureja” päästäkseen osaksi julkista, vaan omilla ehdoillaan olivat muovaamassa sitä.⁹ Mary Poovey on kirjoittanut miesten luoneen tietyn kuvan naiseudesta omiin tarpeisiinsa, joka tosin oli vaarassa paljastua keinoitekoiseksi kaksoisstandardeineen.¹⁰ Ylipäätään itse ”viktoriaaninen aika” -termin sisällön tarpeellisuus on kyseenalaistettu. Martin Hewitt siteeraa teoksessaan *The Victorian World* kahta viktoriaanisuuuden kriitikkoa, John Lucasia ja Griselda Pollockia. Näistä ensin mainitun mukaan ”There is a strong case for arguing that, except in the most rigorously controlled of contexts “Victorian” and “Victorianism” are terms we could well do without.” Pollock puolestaan kokee, että aikakauden nimeäminen viktoriaaniseksi johtaa herkästi aikakaudesta esitettäviin helppoihin narratiiveihin.¹¹ Koska tutkimuksen käsittelemissä lapsenmurhissa keskeisenä elementtinä vaikuttavat naisen elämä ja mahdollisuudet, on hyödyllistä tiedostaa vallitsevien edellä mainittujen naiseuteen helposti liitettävien skeemojen olemassaolo, mutta myös modernin historiankirjoituksen halu sijoittaa heidät yhteiskuntaan hyödyntämällä aiemmasta tutkimuksesta eroavaa perspektiiviä. Ison-

⁷ Branca 1975, 6.

⁸ Gordon & Nair 2003, 7-8, 234-235.

⁹ Morgan 2007, 1-5.

¹⁰ Poovey 1988, 51-52, 80.

¹¹ Hewitt 2012, 2

Britannian viktoriaaninen yhteiskunta ei elänyt stabiilissa tilassa, jota pitäisi tulkita yhtä ja samaa muuttia hyödyntämällä, tai vain yhden yhteiskuntaluokan ehdoilla.

Tämän tutkimuksen sijoituessa vuosiin 1867-1870 olemme osittain vapautettuja ottamasta kantaa viktoriaaninen aika -termin sisältämään historian tutkimusta vaivaavaan painolastiin. Keskittyminen neljään vuoteen ja näkökulman rajaaminen lontoolaislehtiin luo hallittavissa olevan kontekstin. Tutkimuksen tavoitteena ei ole tulkita brittiläistä yhteiskuntaa laajalla historiallisella aikaskaalalla, vaan antaa ääni sanomalehtien kautta aikalaiskirjoittajille kohtalaisen rajatun ajanjakson sisällä. Tämä tapahtuu tarkastelemalla heidän kirjoittamansa tekstimateriaalin sisältöä.

Toinen keskeinen kysymys liittyy tutkimuksen pohjana toimivaan lehdistömateriaaliin, kenen ja toisaalta miten laajaa näkökulmaa lehtikirjoittelu edusti? 1800-luvulla tapahtui räjähdysenomainen nousu lehtien lukemisessa sekä niiden sisältöä hyödyntävän lukijakunnan laajenemisessa. Erityisen suuri harppaus aikakauslehtien kuluttamisessa tapahtui alemman keskiluokan sekä työväenluokan keskuudessa.¹² Journalismin yhteiskunnallisen läpikattavuuden nimissä todettakoon, etteivät uutisten tai mielipiteiden kirjoittajat tuottaneet materiaaliaan erillään yhteiskunnasta, vaan sitoutuneina sen rakenteisiin, joskin sillä on eroa, miten syvää sitoutuminen oli ja mitä julkaisuutoiminnalla tavoiteltiin. Lucy Brown on todennut joidenkin lontoolaisten journalistien seurustelleen esimerkiksi joidenkin poliittisten piirien kanssa.¹³ Se mitä päätyi yksittäiseen uutiseen tai artikkeliin implikoi usein laajempaa aikalaisnäkökulmaa kuin vain toimittajan. On tiedossa esimerkiksi, etteivät lehtien omistajat kainostelleet puuttumisessa julkaisuidensa sisältöön.¹⁴ Vastaavasti se, millaisia uutisia yksittäinen lukija kohtasi saattoi riippua hänen sosiaalisista sidonnaisuuksistaan, kuten yhteiskuntaluokasta. Eri lehtien tavoitteisiin lukeutui toisinaan poliittisia vaikutteita ja paikoin valtaosan pääkaupungin lehdistä on katsottu olleen poliittisen vaikutuksen alaisuudessa. Erikseen Brown mainitsee The Timesin, The Daily Telegraphin ja Clerkenwell Newsin, jotka olivat itsenäisempiä.¹⁵

¹² Fraser & Green & Johnston 2003, 57.

¹³ Brown 1985, 132-134.

¹⁴ Ibid., 89-91.

¹⁵ Ibid., 61.

Sanomalehtien kuluttamisen historiaa voi tarkastella myös yhteiskunnallisen muutoksen kautta. Yksittäisten julkaisun hinta määritteli joidenkin aikalaisten mahdollisuutta ostaa lehti itselleen, joskin myös kalliimman julkaisun – kuten usein The Timesin – saattoi lukea esimerkiksi kahvihuoneessa. Merkittävä muutos tapahtui vuoden 1855 leimaveron poiston jälkeen, josta Julia Brown antaa esimerkkinä The Standardin. Kyseisen julkaisun levikki kolme–viisinkertaistui vuosien 1860 ja 1874 välissä leimaverouudistuksen myötä. Brown antaa The Standardin levikiksi 30 – 46 000 kappaletta vuonna 1860 ja 160 – 170 000 kappaletta vuonna 1874. Jotakuinkin samana ajankohtana hintavamman The Timesin levikki ei juuri muuttunut, vaan pysyi vuosina 1861-1871 noin 65 000 kappaleessa, mikä selviää Brownin käyttämästä taulukosta.¹⁶ Lukijakunnan laajentuminen, sanomalehtien levikkien muuttuminen, muutokset eri julkaisuiden hinnoissa ja jopa poliittisissa vaikuttimissa, sekä journalistien integroituminen yhteiskunnan eri elimiin vaikeuttavat vastausta kysymykseen siitä, keiden ääni pääsi sanomalehtien kautta näkyviin? Koska uutistekstit ja mielipiteet julkaistiin useimmiten lisäksi anonyymeinä – mikä tarkoitti lehden itse toimineen sanoman tuottajana yksittäisen kirjoittajan sijaan – on vaikeaa lähdekriittisesti selvittää kenen mielipidettä kulloinenkin uutinen edustaa. Tämä herätti kritiikkiä myös omana aikanaan. John Morley, toimittaja ja tuleva parlamentin liberaali jäsen, kirjoitti vuonna 1867:

But there is a mass of journalism written by one knows not whom, men who are only amenable to very low public opinion in the people who know what they write, and yet who speak to, and from their position are able in some manner to lead, a public opinion of a far greater moment than that of their own circle. These are the truly mischievous persons, whom the compulsory disuse of anonymity would reduce to a more just level, or else by simulating them to more conscientious effort would make more fit for the level which they already occupy.¹⁷

Yllä oleva lainaus viittaa myös journalistien toisinaan hyvin vähäiseen arvostukseen. Toisaalta koska sanomalehtijulkaisut häivyttivät yksittäisen artikkelinkirjoittajan äänen, voi niiden

¹⁶ Brown 1985, 30-31, 52.

¹⁷ Morley 2005, 315.

katsoa pyrkineen esittää kollektiivisempi näkökulma, joka ei ole vain yhden kirjoittajan sanasta kiinni.

Fraserin, Greenin ja Johnstonin mukaan aikalaiset olivat tietoisia lehdistön käännteentekevästä vaikutuksesta. He huomauttavat lehdistön muovanneen liminaalin tilan julkisen ja yksityisen yhteiskunnallisen kokemuksen välille, jota muun muassa myös naiset kykenivät hyödyntämään, osittain juuri anonymiteetin johdosta.¹⁸ Oheisen tutkimuksen kannalta oleellista on havaita aikalaislehdistön kyky yhdistellä erilaisia näkökulmia erilaisten motiivien kautta tulkittuna. Lapsenmurhan ollessa sosiaalinen epäkohta, joka kuohutti aikalaisia, sisältää siitä tuotettu lehdistömateriaali erilaisia tulokulmia siihen, mistä tämä epäkohta johtui. Tutkimuksen päämääränä ei ole avata, ketkä uutisista kirjoittivat, vaan mitä uutiset sisälsivät. Monenlaisia eri sanomalehtiartikkeleiden sisältöä tarkkailemalla on mahdollista löytää lehtiin kirjoittaneiden aikalaisten tuottamia sosiaalisia yhtenäisiä huolia, jotka ovat luonteeltaan enemmän kollektiivisia kuin yksilöllisiä.

1.3 Aiempi tutkimus, tutkimuskirjallisuus ja lähteet

Tutkimuksen teemana toimii lapsenmurha. Lapsenmurhalla tarkoitetaan tässä yhteydessä lähtökohtaisesti vastasyntyneen - eli alle vuoden ikäisen lapsen murhaa. Anne-Marie Kilday on huomauttanut englanninkielisen vastaavan termin *infanticide* sisällön muuttumisesta. Alkujaan sana implikoi myös vanhemman lapsen murhaa mutta nykytutkimuksessa ja 1800-luvulla se usein viittaa vastasyntyneen murhaan.¹⁹ Tutkimuksen liikkuessa sanomalehtien luomien mielikuvien ja niiden takaisen mahdollisen ”todellisuuden” välimaastossa on hyödyllistä huomioida, että 1860-luvun lopun sanomalehdissä vastasyntyneen murhasta uutisoitiin usein silloinkin, kun oli vasta epäily siitä. Vastasyntyneen kohdalla laki vaati sen todistamisen, että lapsi eli kokonaan erossa äidistään, mikä vaikeutti lakiteknisesti murhan todistamisen oikeudessa ja edelleen lapsenmurhien todellisen määrän arvioimista.²⁰

¹⁸ Fraser & Green & Johnston 2003, 2-5.

¹⁹ Kilday 2013, 6.

²⁰ Rose 1986, 70-71.

Aikalaisvalamiehet eivät useinkaan tienneet syntyikö lapsi kuolleen tai milloin kyse oli lapsenmurhasta, mikä vaikeus on siirtynyt oman aikamme historian tutkimukseen.

1600-1800-luvun Britannian lapsenmurhista löytyy runsaasti aiempaa tutkimustietoa. Anne-Marie Kilday jaottelee omassa lapsenmurhan historiaa käsittelevässä teoksessaan *A History of Infanticide in Britain, c. 1600 to the Present* lapsenmurhatutkimuksen historiaa. Hän näkee käänteen aiheen käsittelyssä tapahtuneen 1970- ja 1980-luvuilla, jolloin lapsenmurhia alettiin keskittyneemmin tulkita osana rikos- ja sosiaalhistoriaa. Kildayn mukaan Mark Jackson erityisesti innosti myöhempää tutkimusta suuntautumaan vastasyntyneiden ympärillä vallinneeseen sosiaaliseen kulttuuriin, eli niihin tekijöihin, jotka aiheuttivat äidin päätöksen surmata jälkikasvunsa. 1990-luvulla tutkimus suuntautui aikalaiskirjoituksiin, kuten romaaneihin, lääketieteellisiin julkaisuihin ja sanomalehtiin, tutkijoiden halutessa ymmärtää kyseisen rikoksen vastaanottoa.²¹

Nykytulkinnan mukaan sanomalehdillä oli keskeinen rooli lapsenmurhien nousemisessa julkiseen keskusteluun. Useat lapsenmurhaan keskittyneet tutkimukset ovatkin huomioineet jollain tapaa lehdistön roolin. Nicola Gocin muutaman vuoden takainen *Women, Infanticide and the Press, 1822–1922: News Narratives in England and Australia* esimerkiksi kiteyttää sanomalehtiin keskittyvän tutkimuksen sisältöä. Myös sitä aiempi tutkimus on hakenut välineitä lapsenmurhailmiön analyysiin sanomalehtien sivuilta.

Huolimatta kulloisenkin tutkimuksen lähtökohdasta, tietyt vakiintuneet oletukset historiankirjoituksessa, kuten kodinhoitajien suuri osuus aviottoman lapsensa murhanneiden äitien joukossa, ovat puolustaneet oikeellisuuttaan. Esimerkiksi Dana Rabin omassa artikkelissaan toteaa lapsenmurhan usein tapahtuneen stereotyyppisesti yksin jääneen naisen toimesta, pelon ja häpeän takia, mutta pohtii, että myös muiden tekemien lapsenmurhien tutkimukselle olisi tilaa.²² Huolimatta erilaisista tulokulmista aiempi tutkimus on päätynyt yhdenmukaisiin näkökantoihin. Oheisen tutkimuksen käyttämässä aiemmassa tutkimuskirjallisuudessa ei ole havaittavissa merkittäviä eroavaisuuksia lapsenmurhan syiden

²¹ Kilday 2013, 5-7.

²² Rabin 2003, 45.

ja vaikutuksien arvottamisessa. Enemmän aiempi tutkimus on luonteeltaan toistaan täydentävää.

Oheiselle tutkimukselle keskeisiä taustakirjoja ovat olleet sekä yleisluonteisesti aihetta käsittelevät teokset, kuten Lionel Rosen *Massacre of the Innocents: Infanticide in Great Britain 1800 – 1939* ja Kildayn lapsenmurhan historiaa Britanniassa läpikäyvä teos sekä rikoksen vastaanottoa oman aikansa kirjoituksissa ja kulttuurissa yksityiskohtaisemmin analysoivat tutkimukset. Esimerkiksi Marc Jackson ja Jennifer Thorn ovat kumpikin toimittaneet kokoelmateoksen, jossa aihetta lähestytään monipuolisesti eri kirjoittajien tuottamien artikkeleiden avulla laajaa perspektiiviä myös aikakaudellisesti hyödyntäen. Niin ikään oleellista on ollut paneutua brittiläiseen 1800-luvun puolivälin jälkeiseen yhteiskuntaan myös lapsenmurhien ulkopuolelta. Esimerkiksi Shani D’Cruzen *Crimes of Outrage: Sex, Violence and Victorian working women* ei juurikaan mainitse sanalta lapsenmurhaa, mutta liikkuu tiiviisti niiden samojen sosiaalisten realiteettien ympärillä, joiden voi katsoa vaikuttaneen ilmiön syntyyn ja sen oletettujen syiden ilmenemiseen sanomalehdissä. Tämä muu kirjallisuus sisältää teoksia niin lehdistön ja lehdistön vastaanoton historiasta kuin yleisluonteisia teoksia naisista ja miehistä osana yhteiskuntaansa, sekä joitakin yksityiskohtaisemmin sukupuolen kokemukseen paneutuvia tutkimuskirjoja. Koska viktoriaanisesta ajasta on kirjoitettu todella paljon, on sosiaalisen kontekstin ymmärtämiseksi oheisessa tutkimuksessa pyritty käyttämään lähinnä uusinta tutkimuskirjallisuutta. Tutkimuksen ajoittuessa vuosiin 1867-1870 pyrkimyksenä on ollut muodostaa yleisnäkemyksiä brittiläiseen yhteiskuntaan juuri tuona kyseisenä aikana, ja erityisesti keskittyen Lontooseen. Osa kirjoista on julkaistu e-kirjoina ja ne ovat luettavissa eri toimijoiden internetarkistoissa. Kaikissa e-kirjoissa ei ole sivunumerointia. Toisinaan olen mahdollisuuksien mukaan käyttänyt kirjan PDF-versiota, minkä mainitsen lähdeluettelossa.

Tutkimuksen varsinaisena lähdemateriaalina toimii joukko lontoolaislehtiä, jotka löytyvät digitoidussa muodossa British Newspaper Archiven (BNA) sivustolta. BNA on yhdessä muun muassa British Libraryn kanssa luoma arkisto, joka sisältää tämän tutkimuksen kirjoittamisen hetkellä vuosilta 1867-1870 reilut kuusikymmentä eri lontoolaissanomalehteä. Lehtijulkaisut ovat luettavissa kyseisessä arkistossa alkuperäisessä ulkonäössään. Tutkimuksen

sivuille saakka aineistoa pääsi kahdestakymmenestä kahdeksasta eri sanomalehtinimikkeestä ja tutkimus hyödyntää lehtiartikkeleista – uutisista ja mielipiteistä – reilua yhdeksääkymmentä.

Arkiston varsin monipuoliseen hakutoimintoon käytin pääasiallista aikarajausta 1.tammikuuta 1867 – 31.joulukuuta 1870 ja sanomalehtien ilmestymisalueeksi määrittelin Lontoon. Joitakin hakuja tein myös kyseisen rajauksen ulkopuolelta paremman kokonaiskuvan saamiseksi. Hakutulosten lajitteluperusteena käytin osuvuutta.

The Times -lehden osalta – joka ei kuulu BNA:n arkistoon - lähdemateriaalina toimi kyseisen julkaisun itse ylläpitämä digitoitu arkisto. The Timesin osuus tutkimuksen lähdemateriaaliin on noin 20 lehtiartikkelia. Heidän arkistonsa sisältää julkaisuja alkaen vuodesta 1785, jolloin lehti perustettiin ja siitä eteenpäin. The Timesin arkistosta hain aineistoa samalla pääasiallisella aikarajauksella.

Kyse on otannasta, sillä kumpikaan käytetyistä arkistoista ei sisällä kaikkia saatavilla olevia lehtijulkaisuja, eikä tutkimus sisällä kaikkia kyseisissä arkistoissa vastaan tulleita lapsenmurhaan liittyviä kirjoituksia. Otanta on kuitenkin edustava. Monet uutiset kiersivät eri lehdissä sellaisenaan, usein sisältäen täysin saman tekstin, eikä ollut harvinaista, että lehdet kävivät läpi muiden lehtien kirjoituksia osana omana uutisointiaan. Lapsenmurhien osalta moni uutinen on eri julkaisuissa sanasta sanaan sama tai variaatioita tekstin sisällössä on vain vähän. On perusteltua olettaa, että usein toimittajilla oli käytössä sama alkuperäislähde. Tutkimuksen käyttämä lehdistömateriaali sisältää myös varianssia: julkaisut ovat taustaltaan erilaisia, samoin niiden kohderyhmä ja hinta.

Lehtinimikkeet lähteinä painottuvat eri tavoin. Joistakin sanomalehdistä tutkimukseen päätyi vain yksi tai muutama uutinen ja joistakin moninkertainen määrä. Kaikkiin julkaisuihin kohdistettiin samat hakukriteerit. The Times, The Morning Advertiser, The Pall Mall Gazette, The Morning Post, The South London Press ja Reynolds's Newspaper sekä Clerkenwell News²³ tarjoavat noin puolet tutkimuksessa siteeratuista artikkeleista.

Olen kirjoittanut alaviitteisin suurimman osan lehdistä kohdalla vähän historiaa, kuten perustamisvuoden ja hinnan. Lähteenä näissä on toiminut wikipedia tai BNA:n sivuilta löytyvä

²³ BNA:n arkistossa Clerkenwell News on yleisnimi kyseiselle paikallisjulkaisulle. Tutkimusvuosina lehti ehti ilmestyä kahdella eri nimellä: Clerkenwell News and London Times ja nimellä Clerkenwell News and London Daily Chronicle alkaen 11.päivä joulukuuta 1869.

luonnehdinta julkaisun historiasta, jolloin olen merkinnyt BNA:n lähteeksi. Historiatieto on yleisluonteista, mutta auttaa hahmottamaan julkaisujen kohderyhmiä ja aikakauden lehtikenttää. Kunkin julkaisun hinnan mainitsen vain ensimmäisen maininnan kohdalla.

Lähdemateriaalia seuloin alkuun kattavammilla hakusanoilla, kuten esimerkiksi *infanticide* ja *baby farm*, yleiskuvan hahmottamiseksi. Tämän jälkeen oli helpompi hakea tarkempaa tietoa erilaisten lisähakusanojen avulla. Paikoin tämä oli välttämättömyyskin digitoidun alkuperäistekstin ajoittaisen heikon kunnon takia. Esimerkiksi sanojen *Margaret Waters* syöttäminen The Timesin hakukoneeseen tuotti aikarajauksella 1.6.1870 - 31.12.1870 puolet vähemmän hakutuloksia koskien häntä kuin mitä tapahtuu käyttämällä sanoja *baby farm*. On oletettavaa, että tietyt yksittäiset hakusanat eivät löydä kaikkea aiheeseen liittyvää aineistoa digitaalisesta lähdemateriaalimassasta. Piiloon jäävän materiaalin määrää oli mahdollista kuitenkin merkittävästi pienentää kohdistamalla arkistoon eri hakukriteerejä. Tutkimukseen päätyneet reilut sata uutisartikkelia mahdollistavat monipuolisen näkökulman luomisen lapsenmurhaan lontoolaislehdissä liitettyihin sosiaalisiin kysymyksiin.

Tutkimuksen luonne on kvalitatiivinen. Sanomalehtien uutisoinnin luonteen takia se sisältää väistämättä myös narratiivisen tutkimuksen piirteitä. Oletus on, että käytössä ollut lähdemateriaali itsessään sisältää tutkinnan kohteena olevan sosiaalisen todellisuuden tulkinnan. Tutkimus erilaisia teemoja yhdistelemällä omina kokonaisuuksinaan pyrkii tarjoamaan näköalan aviottoman lapsensa surmanneen naisen ympärillä vallinneiden teemojen käsittelyyn lontoolaislehdissä tutkimuksen ajankohtana. Tavoite on, että lukijalla olisi ennen johtopäätöksiin siirtymistä monipuolinen kuva siitä sosiaalisesta todellisuudesta, jonka aikalaiset katsoivat vaikuttavan ilmiön olemassaoloon, sekä siitä millaisia konflikteja lapsenmurhiin yhdistetyn sosiaalisen todellisuuden avulla nostettiin kirjoittajien toimesta esiin.

2. KUOLLEIDEN LASTEN SYNNYTTÄJÄT

2.1 Keskiluokkainen unelma

1800-luvun puolessa välissä viktoriaanisella aikakaudella oli Englannissa käynnissä moniulotteinen muutos, joka vaikutti työmarkkinoihin, sosiaalitieteisiin, lakiin, kysymykseen sukupuolesta ja lehdistön nousuun ja ylipäätään koko yhteiskuntaan. Lontoossa asui vuosisadan puolivälissä noin kaksi ja puoli miljoonaa asukasta. Myös kaupunkikuva oli muutoksessa uusien liikkeiden noustessa taloudellisen nousun myötä, muun muassa West Endin alueelle. Henkisen ja kulttuurillisen myllerryksen siimeksissä keskiluokkaisista naisista oli tulossa vakiintuneempi osa julkista miljööstä liikkeiden houkutellessa heitä luokseen ja pyrkiessä tekemään ostosreissuista heille mahdollisimman miellyttäviä.²⁴

Yksinkertaisimmillaan viktoriaanisen ajan sukupuoliroolit on tavattu jakaa kahtia: miehen julkiseen tilaan ja naisen kodintilaan. Näistä jälkimmäiseen liitetään usein vahvasti termi kodinenkeli. Kyseisen metaforan inspiroi Coventry Patmoren vaimostaan ja samalla ihannanisesta kirjoittama runo, joka ilmestyi ensimmäisenä versiona vuonna 1854 ja sai huomiota jo omana vuosikymmenenään. *Morning Advertiser* muun muassa kehui runoa ”miellyttäväksi analyysiksi modernista kodin tunteesta”.²⁵ Runossa vaimo rakastaa väsymättä ja on aina valmis uhrautumaan eläen miehelleen. Miehinen näkökulma dominoi ajatusta kodista ja nainen vastasi hänen odotuksiinsa. Patmoren runosta on esitetty myös erilaisia tulkintoja. Ian Wardin mukaan kodinenkeli runossa ei ole suinkaan nainen, vaan ennemmin rakkaus, joka alkoi kuitenkin symboloida täydellistä vaimoa.²⁶ Keskiluokkaiselle miehelle ja naiselle oli olemassa valmis konteksti, johon hänen haluttiin keskittyvän elämässään: avioliitto. Se millainen nainen oli ja miten hyvin hän täytti roolinsa, vaikutti koko

²⁴ Steinbach 2012, 87, 106-107.

²⁵ *The Morning Advertiser* 1.8.1857, 6; Lehti perustettiin Lontoossa vuonna 1794. Julkaisun alkuperäisenä tarkoituksena oli toimia promootiona valtuutettujen majatalon pitäjien yhdistykselle, keskittymisen ollessa kaupanalalla. Hinta 4-5 penniä, joskin julkaisun hinta laski myöhemmin 3 penniin.

²⁶ Ward 2014, 7-8.

yhteiskuntaan. Pastori Reuben Seddon totesikin ajan henkeä mukailleen 1860-luvun loppupuolella, miten: ”huono nainen teki maasta helvetin, hyvä taivaan”.²⁷

Omassa teoksessaan, *Public Lives, Women, Family and Society in Victorian Britain*, Gordon ja Nair toteavat, ettei koti ja yksityinenkään elämänpiiri ollut välttämättä suljettu, vaan ulospäin suuntautuvan toiminnan alkulähde, johon kohdistui myös julkinen ”katse”.²⁸ Vaikka koti oli paikka miehelle vetäytyä, toimi se myös hänen julkisen minänsä ilmentäjänä. Tyttäret puolestaan haluttiin kasvattaa avioliittoon, joka toimi monen heistä päämääränä.²⁹ Keskiluokkaiset vanhemmat vartioivat naispuolisen jälkikasvunsa moraalia ja esiaviollinen raskaus oli harvinainen.³⁰

Monisyinen yhteiskunta tarjosi kuitenkin aikalaisilleen varianssia. Gordon ja Nair käyttävät esimerkkinään naisen omaehtoisuudesta hyväluokkaista Madeline Smithiä, joka 1850-luvun puolivälissä päätyi esiaviollisen suhteeseen. Kyseinen nuori nainen rakastui nousukasmaiseen herrasmieheen, joka oli kuitenkin sosiaalisesti ja taloudellisesti Smithin vanhempien mielestä väärää luokkaa. Smithin miehelle lähettämistä kirjeistä paljastuu kiusoittelua, saatu avioliittolupaus, sekä intiimiä kuvailua seksuaalisuontoisesta kanssakäymisestä, ja sen jälkeisistä tuntemuksista. Suhde päättyi lopulta siihen, että Smith surmasi miehen arsenikilla, tämän alettua kiristämään häntä.³¹ Smithin tapaus on yksittäinen insidenssi, mutta avaa näköalan yhteiskunnan julkisen pinnan ja sisäisen kokemuksen väliseen konfliktiin. Esimerkki murtaa ajatusta naisten seksuaalisesta puhtaudesta, mihin monen keskiluokkaisen naisen oletetaan pyrkineen. Naisten henkilökohtaiset kirjeet sisältävät kuitenkin toisinaan myös kuvauksia intiimeistäkin tunteista ja toiveista. Smithin kohdalla hänen sisäinen maailmansa ei vastannut hänestä hyväosaisen perheen tyttärenä luotuja ulkoisia ehdollistumia. Anthony Fletcher lapsuudenaikaa käsittelemässään tutkimuksessa havainnollistaa nuorten aikalaisnaisten tunnekuohuja ja epävarmuutta heihin kohdistettujen odotusten suhteen. Hänen mukaansa valmistautuminen avioliittoon jatkui samanlaisena

²⁷ East London Observer 19.6.1869, 5; Lehti perustettiin vuonna 1857. Radikaalin ja poliittisesti aktiivisen William Newtonin alkujaan Tower Hamletsista käsin tuottama julkaisu (BNA). Hinta yksi penni.

²⁸ Gordon & Nair 2003, 108, 122-123.

²⁹ Perkin 1993, 75-76.

³⁰ Steinbach 2012, 201.

³¹ Perkin 1993, 78-83.

viktoriaanisena aikakautena kuin sitä edeltäneellä 1700-luvulla. Keskiluokkaisista naisista kasvatettiin hyviä vaimoja, heidän tuli näyttää hyvältä ja osata vaimolle hyödyllisiä taitoja, sekä keskustella miehensä kanssa sivistyneesti.³² Joan Perkin mukaan 1860-luvulla nuorista keskiluokkaisista naisista tuli seksuaalisesti itsevarmempia, mikä näkyi muun muassa heidän taholtaan lisääntyneenä flirttinä.³³ Smithin suhteessa huomionarvoista on, että kaikki tapahtui todellakin avioliittolupauksen ympärillä. Avioliittoinstituutio toimi hänenkin elämänsä päämääränä ja hän purki täyttämään yhteiskunnallisen roolinsa, vaikka toteuttikin omia tunteitaan, ja halujaan.

Rakkaus suuntautui myös lapsiin, ainakin keskiluokkaisessa 1800-luvun lopun uudistuvassa ideaalissa. Fletcher on käynyt läpi varsin mittavassa tutkimuksessaan, miten vanhempien rakkaus lapsiin säilyi muuttumattomana vuosisatojen ajan. Rakkauden syvyys riippui lähinnä siitä, ehtivätkö vanhemmat muodostaa tunnesiteen jälkikasvuunsa, vai kuoliko tämä pian syntymänsä jälkeen. Fletcherin mukaan 1800-luvulla suremisessa tapahtui silti muutostakin, sillä suru siirtyi entistä vahvemmin kodin- ja perheen omaan yksityiseen tilaan.³⁴ Monica Flegel näkee niin ikään lapsuuden olleen 1800-luvulla murroksessa. Omassa tutkimuksessaan *Conceptualizing Cruelty to Children in Nineteenth-Century England : Literature, Representation, and the NSPCC* hän pohtii lapsiin kohdistuvan julmuusajattelun ilmaantumista yhteiskuntaan. Kun lapsi alettiin tulkita tuntevaksi, apua tarvitseväksi ihmiseksi, alkoi vahvistua yhteiskunnallinen teema lapsen raakalaismaisesta kohtelusta. Julmuuden ei katsottu johtuvan enää sosiaalisista realiteeteista, vaan vanhempien itsekkyydestä. Flegel näkee, että kärsivä lapsi alettiin kokea kodin yksityisen tila tuottamaksi yhteiskunnalliseksi epäkohdaksi. Hän kirjoittaa: ”the London SPCC located the cause of cruelty within the individual, rather than the environment, it could argue that child abuse was a crime that defied class or gender boundaries.”³⁵ Nelsonin mukaan lapsista oli kehittymässä viattomuuden ikoneita. Osittain tästä johtuen miehen rooli perheen kyseenalaistamattomana

³² Fletcher 2008, 262-263, 279, 341-343.

³³ Perkin 1993, 55-56.

³⁴ Fletcher 2008, 81, 91-93.

³⁵ Flegel 2009, 15-17, 23-26.

auktoriteettina joutui haastetuksi fokuksen kodin arvottamisessa – sekä lasten kasvattamisessa - siirtyessä naisen hyveellisyyteen.³⁶

Julkisen ja kodinpiirin ohella viktoriaanista keskiluokkaista avioliittoa on ollut tapana tulkita seksuaalisen ja sukupuolisen epätasa-arvonkin kautta. Yksinkertaisimmilleen tiivistettynä miehen oletettiin tuntevan seksuaalista halua, mutta koska hyvän avioliiton tunnusmerkkeihin ei kuulunut vaimon käyttäminen orjallisesti tyydyttämään niitä, tuli miehen ennemmin kohdistaa halunsa tarvittaessa vaikka prostituoituun. Avioliiton ytimessä vaikutti romantisoitu ideaali, ei niinkään miehen kyltymätön seksuaalinen halu. Miehiseen hyveellisyyteen puolestaan kuului itsekontrolli.³⁷ Naisen uskottiin olevan moraalisesti miestä eheämpi, seksuaalisesti intohimoton, ja siten passiivinen vastaanottaja.³⁸ 1800-luvulla sukupuolten välistä dualismia kärjisti yhteiskunnan ylläpitämä teema langenneesta naisesta. Joan Perkin huomauttaa yhteiskunnan sisältäneen itse asiassa kaksi erilaista keskiluokkaista ideaalia, niistä toinen oli ”täydellinen vaimo”, joka syntyi miehen odotuksista ja toinen ”todellinen naiseus”, joka ilmaisi naisten omaa kokemusta identiteettinsä etsimisestä. Molemmat sukupuoleen liittyvät näkökulmat sulautuivat toisinaan toisiinsa; nainen saattoi sopeutua avioliiton ideologiaan, mutta samalla laajentaa omaa elinpiiriään sekä kokemustaan yhteiskunnasta myös julkisen tilan kautta.³⁹

Miehen ja naisen suhdetta ei kuitenkaan ole hyvä avata vain keskiluokkaisen avioliittokuvan avulla. Keskiluokka muodosti toki näkyvän, dynaamisen yhteiskunnan osan, mutta ei koko kuvaa Englannin viktoriaanisesta kulttuurista. Yhtäläinen oma sosiaalinen todellisuutensa syntyi työväenluokasta lähtöisin. Luokkien välissä tapahtuikin sosiaalinen yhteentörmäys. Françoise Barrett-Ducrocq esimerkiksi kuvailee Lontoon löytölapsisairaalan arkistoja hyödyntäneessä tutkimuksessaan raskaaksi tulleiden työväennaisten elämää. Sairaalan arkistoja hyödyntämällä hän kirjoitti teokseensa monipuolisen kuvan työläisnaisten, kuten kotiapulaisten, ja heidän työnantajien kohtaamisesta, sekä siitä arjesta mitä nämä naiset kokivat ja mitä tapahtui, kun he tulivat raskaaksi. Samalla Barrett-Ducrocq maalailee

³⁶ Nelson 1995, 3, 14-15.

³⁷ Steinbach 2012, 196.

³⁸ Tosh 1999, 44-46.

³⁹ Perkin 1993, 86-87.

mielikuvaa luokkien välistä yhteentörmäystä. Hän esimerkiksi kuvailee, kuinka joku aikansa monista keskiluokkaisista hyväntekeväisyysjärjestöjen edustajista saapuessa East Endin kaltaiselle työläisten alueelle, kohtasi joutilaan oloisia toimeettomia naisia ja tyttöjä, näiden kansoittaessa katuja kodin ulkopuolella ja joiden edustama kiireettömyys, likaisuus ja toisaalta kotien ahtaus symboloi keskiluokkaisen ideaalin silmissä moraalista rappiota.⁴⁰ Mike Savagen ja Andrew Milesin ovat maininneet hyväntekeväisyystyön juuri yhdeksi niistä välineistä, joilla keskiluokka itse asia pyrki lisäämään vaikutusvaltaansa työläisten kasvukeskuksissa.⁴¹ Avustustyö segmentoi luokkien välistä hierarkiaa, mutta tarjosi keskiluokalle keinon määrittellä omaakin asemaansa. On kuitenkin hyvä muistaa, ettei työväenluokkakaan ollut yhtenäinen, vaan koostui monenlaisista eroavista päämääristä ja kokemuksista, samoin luokan sisäisestä eriarvoisuuden tunteesta sekä usein paikallisuudesta.⁴²

Esiaviollinen seksi ollut mitenkään harvinaista työväenluokan keskuudessa.⁴³ On arvioitu, että vajaa kolmannes työväentaustaisista naisista oli raskaana avioituessaan.⁴⁴ Kyse ei silti ollut päämäärättömästä moraalittomuudesta, vaan kulttuurista, jossa avioliittolupaus sitoi naisen ja miehen yhteen, mikä mahdollisti seksuaalisen kanssakäymisen. Ongelmat alkoivat monesti, kun mies petti lupauksensa naisen tultua raskaaksi.⁴⁵ Kaikki pari eivät edes halunneet lainmukaiseen avioliittoon, vaan eri syistä valitsivat elää yhdessä miehenä ja naisena ilman laillista vihkimistä. Pariskunnan yhteiselämä saattoi hyvin paljolti muistuttaa avioliitossa olemista, mutta ilman avioliittolakien vaikutusta ja virallisen aseman tarjoamaa sosiaalista suojaa.⁴⁶

Yhden konkreettisen ongelman yllä mainittujen sukupuoleen, luokkaan ja avioliittoon liittyvien ideaalien ja oletettujen seksuaalisten sekä henkisten tarpeiden osalta muodosti epäsuhteinen väestöpohja. Syitä oli monia. Yhtenä osatekijänä vaikutti miesten myöhäinen avioitumisikä tai kokonaan kieltäytyminen liitosta. Vuoden 1851 väestölaskennassa

⁴⁰ Barrett-Ducrocq 1991, 7-11.

⁴¹ Savage & Miles 1994, 57-60.

⁴² Perkin 1989, 130-131.

⁴³ Barret-Ducrocq 1992, 97-98.

⁴⁴ Perkin 1993, 59-60.

⁴⁵ Steinbach 2012, 201.

⁴⁶ Frost 2008, 225-227.

kolmekymmentä prosenttia yli kaksikymmentä vuotta täyttäneistä miehistä eli poikamiehenä.⁴⁷ Naisia eli yhteiskunnassa miehiä suurempi määrä. Joidenkin arvioiden mukaan vuosisadan puolivälissä jokaista sataa miestä kohden oli neljä naista enemmän.⁴⁸ Toisin sanoen avioliitto yhteiskunnan päämääränä ja ideaalina ei voinut käytännössä edes koskea kaikkia. Kaikki naisetkaan eivät kaivanneet avioliittoa elämäänsä. Vuonna 1851 tehdyn väestölaskennan mukaan miljoona naista eli naimattomana.⁴⁹

2.2 Lehdistö sosiaalisten teemojen hyödyntäjänä

Sanomalehtien ja aikakauslehtien lukemisesta tuli 1800-luvulla yhä suuremmissa määrin olennainen tapa kuluttaa aikaa sekä omaksua tietoa. Lehdistön kehitystä edesauttoivat suuresti 1855 leimaverouudistus sekä vuoden 1861 paperitullin poistuminen, jotka mahdollistivat julkaisujen hinnan alentamisen. Samalla lukijakunta laajeni ja monipuolistui.⁵⁰ Vaikka journalistien arvostus hieman kasvoi vuosisadan kuluessa, ei alaa pidetty kovin kunniakkaana, mikä johtui osittain ammatin heppoisuudesta; koulutusta ei juuri vaadittu, sen sijaan alalle tultiin työssä oppimisen kautta, ilman virallista hyväksyntää. Omaa rooliaan epäarvostuksessa näytteli työväenluokalle suunnattu niin kutsuttu radikaalilehdistö, joka yläluokista päin katsottuna leimasi helposti koko lehdistöä.⁵¹ Toisenlaisiakin näkökulmia esitettiin. William Thomas Stead, joka tosin itse oli journalisti ja toimitti 1880-luvulla *The Pall Mall Gazette*ä, totesi että henkilö ilman sanomalehteä on vain ”puoliksi pukeutunut, epätäydellisesti varustautunut elämän taistoon.” Hän näki journalismin tulevaisuuden olevan toimittajien omissa käsissä sekä kaipasi personoituja päätoimittajia kantamaan julkista vastuuta yleisestä mielipiteestä.⁵²

⁴⁷ Rose 1986, 17.

⁴⁸ Nelson 2007, 15.

⁴⁹ Perkin 1993, 153-158.

⁵⁰ Fraser & Green & Johnston 2003, 56-58.

⁵¹ Rubery 2009, 87-88.

⁵² Stead 2005, 323-324.

Mitä lehdet sitten kirjoittivat? Oheisen tutkimuksen kannalta on hyödyllistä avata muutamalla esimerkillä erityisesti aikalaisten tapaa kirjoittaa sukupuolesta ja tässä tapauksessa naisesta yhteiskunnan osana.

Bell's Weekly Messenger julkaisi vuonna 1867 otsikolla *The Enfranchisement of Women* artikkelin koskien naisen elinpiiriä, jossa muun muassa todetaan:

It would be, ethically speaking, a great cruelty to drag women from their sphere, and seek to invest them with the intellectual attributes and with the political responsibilities of men, as it is to subject them to physical toil for which their comparatively delicate frames are totally unsuited.⁵³

Oheinen lainaus on osa anonymiksi jäävän kirjoittajan vastausta John Stuart Millin nimissä julkaistuun - joskin nykytiedon mukaan suurelta osin hänen vaimonsa tekemään⁵⁴ - artikkeliin.

Samoilla linjoilla oli The Globe keväällä 1870. Otsikon *Female Suffrage* alla kyseinen julkaisu kävi läpi eri lehtien näkemyksiä naisten äänioikeudesta sen jälkeen, kun sitä koskeva lakialoite, Removing Electroral Disabilities of Women, eteni toiseen kuulemisen. The Globen artikkeli siteeraa muun muassa The Timesia:

We believe, with Mr. Scourfield, that the great majority of women would deeply lament being burdened with so troublesome a responsibility. Nature, no doubt, would soon bring us back to the teaching of experience; but, meanwhile, many fine natures would be spoilt, and many a happy home disordered.

[ja Standardia:]

The married women are the complete women; the cries of spinsters who undertake to speak for their sex deserve no heed. They do not know—they cannot know—what is the legislation which best consults the happiness of women. In all

⁵³ Bell's Weekly Messenger 25.5.1867, 4; Lehti perustettiin vuonna 1796. Julkaisun aloitti kirjakauppiaina ja -painajana toiminut John Bell. Myöhemmin Bell oli perustamassa myös The Morning Postia. Hinta 5-6 penniä.

⁵⁴ Spartacus Educationalin www-sivu, <https://spartacus-educational.com/PRmill.htm> (viitattu 16.1.2019).

their manifestations — and they have had many of late—they appear as would-be but
very incomplete of men.

[Ja Telegraphia:]

In seeking the franchise, it is said, women desire sphere of usefulness.' But surely there are a hundred other spheres unfilled, before which there is not even the tiniest little wicket-gate. A woman may write books, essays, and articles; may deliver lectures or speeches at public meetings. A number of clever women might start a daily newspaper in London, and have it managed, published, written, printed, and circulated entirely by women and girls.⁵⁵

Huomiota voi kiinnittää lainausten tyyliin puhua elinpiiristä laajemmissa asiayhteyksissä kuin esimerkiksi pelkkä kodinpiiri. Tämä viittaisi siihen, että aikalaiset käyttivät ”sphere”-sanaa ylipäättään kuvatessaan naisten tai miehen elinympäristöä. Elinpiiri ei ollut niinkään fyysinen tila, vaan henkinen kokemus sukupuolesta, joka vaikutti siellä, missä kyseinen henkilö oli ja määritteli hänelle hyödylliset sekä mahdolliset asiat.

Työväen- ja keskiluokka, jotka osittain määrittelivät pitkälti lehdissä käydyn keskustelun sävyn, eivät ainoastaan tulkinneet naisen roolia, vaan myös luokkien välistä. Nainen voitiin nähdä tiettyyn kokemuspiiriin kuuluvana, ”to drag women from their sphere” ja siten tietyn elämänpiirin ulkopuoliseksi. Sen sijaan, että nainen saisi äänioikeuden, tulisi hänen toteuttaa intohimojaan hänen oman sosiaalisen kontekstinsa sisällä, joka oli tietyn ehdoin julkinen. Huomioitavaa on, että 1800-luvun jälkimmäisellä puoliskolla yhteiskunnassa nähtiin monen muun ilmiön ohella myös sosiaalitieteiden esiinmarssi Charles Darwinin ja Herbert Spencerin kirjoitusten kautta, mikä antoi uusia henkisiä välineitä sukupuoleen ja luokkaan liittyvien kysymysten käsittelyssä.⁵⁶ Tässä mielessä ajatus naisen kohtaamasta kurjuudesta, jos hän tulisi pois omasta elinpiiristään, implikoi kenties teemaa vahvempien ylläpitämästä

⁵⁵ The Globe 5.5.1870, 2; Lehti perustettiin vuonna 1803. Julkaisu kävi läpi monivaiheisen historian monine omistajineen. Alkuperäisenä perustajana toimi Christopher Blackett, joka omisti hiilikaivoksen ja joka muistetaan työstään höyryveturin kehittämisessä. Lehden omisti vuodesta 1866 alkaen konservatiivinen Dudley Docker ja se suunnattiin Lontoon koulutuille luokille (BNA). Hinta 1-2 penniä.

⁵⁶ Jones 2003, 121.

sosiaalisesta valvonnasta, valvottavien omaksi eduksi. Esimerkiksi politiikka koettiin raadolliseksi elämänaalueeksi. Naisen heikompi olemus ei soveltunut siihen, ja tämän saattoi perustella evolutiivisesti, pyrkimyksenä vahvistaa yhteiskunnan sosiaalista järjestystä biologisin argumentein.⁵⁷

Kokonaan toinen kysymys on, miten paljon sosiaalista vaikutusvaltaa lehdistöllä oli 1800-luvun puolivälissä? Se tiedetään, että lehdistö nosti säännöllisin väliajoin julkisen debatin kohteeksi jonkin yhteiskuntaa kuohuttavan sosiaalinen ilmiön. Lehdet tuottivat yhteiskunnasta vallinneista teemoista runsain määrin tekstuaalista materiaalia jo pelkästään siten vaikuttaen lukijoihinsa ja siihen mistä keskusteltiin.

Kirjassaan *Bleak Houses. Marital Violence in Victorian Fiction* Lisa Surridge käy läpi, kuinka esimerkiksi *The Times* ja *Morning Chronicle*, saavutettuaan 1800-luvun alkupuolella yli kymmenen tuhannen yhteisen päivittäisen kappalemäärän, eli noin kolmasosan Lontoon päivälehtimarkkinoista, kiinnittivät huomiota työväenluokan harjoittamaan ”barbaariseen” perheväkivaltaan. Tämän mahdollisti *Offences Against the Person Act 1828*, joka tarjosi työläisvaimoille oikeudellisen prosessin mahdollisuuden pahoinpitelevää aviopuolisoaan vastaan. Nämä oikeudenkäynnit nostivat julkiseen keskusteluun työläisnaisten kokeman perheväkivallan.⁵⁸ Joitakin vuosikymmeniä myöhemmin samankaltainen kriisi syntyi uudestaan keskiluokan kohdalla, kun *Matrimonial Causes Act 1857* tuli voimaan. Sen seurauksena avioliitostaan syystä tai toisesta eroon haluavat vaimot saattoivat hakea eroa uusin edellytyksin. Yksi eron saamisen mahdollistama elementti oli miehen väkivaltaisuus, kunhan mies oli myös aviorikoksen tekijä, mihin suuri osa keskiluokkaisista naisista vetosi. Työläismieheen rinnastettu barbaarisuus laajeni näin koskemaan laajemmin koko yhteiskuntaa luokkarajojen yli, mikä edesauttoi moraalisen paniikin syntymistä. 1860-luvun taitteessa ilmestyneistä väkivaltasyytöksen sisältävistä avioerohakemuksista noin kolmannes tuli työväentaustaiselta naiselta, loput seitsemisenkymmentä prosenttia alempi- ja ylempikeskiluokkaiselta, mikä näkyi myös lehtien otsikoinneissa.⁵⁹

⁵⁷ Kent 1990, 34-35.

⁵⁸ Surridge 2005, 17-20.

⁵⁹ *Ibid.*, 135-140.

Lapsenmurhan kohdalla sosiaalinen ja moraalinen huoli liitettiin 1800-luvulla suurelta osin työläisnaiseen. *Islington Gazette* esimerkiksi uutisoi kesällä 1869 lapsenmurhista otsikolla *The Coroner's Report*:

Dr. Lankester says:— " These statistics seem also to confirm a fact which I have -often before alluded to; and that is, that new-born children found dead the streets are the offspring of domestic servants. [...] It is precisely in districts where women are employed in families that this crime preponderates. [...] In the west-end of London the servants are more numerous, more independent of the mistress, and the fact of their condition is seldom discovered before the opportunity occurs for the pregnant woman to deliver herself and make away with her offspring.⁶⁰

Lainauksessa mainittu tohtori Edwin Lankester toimi Keski-Middlesexin kuolinsyytökijana ja vaikutti 1860-luvulla lehtiartikkeleissa lapsenmurhaan yhdistettyihin asiakokonaisuuksiin. Huomio kiinnittyi hänen myötävaikutuksestaan juuri kotiapulaisiin. Yllä oleva lainaus viittaa lisäksi ajatukseen, jonka mukaan kotiapulaiset muodostivat riskiryhmän, koska heihin ei kohdistettu riittävää sosiaalista valvontaa. Ylipäätään kyseisen ammattikunnan naispuolisia edustajia on arveltu olleen vuonna 1851 noin miljoona,⁶¹ mikä teki heistä näkyvän osan aikakauden kokemuksesta.

Aeron Hunt analysoi artikkelissaan *Calculations and Concealments: Infanticide in Mid-Nineteenth Century Britain* lapsenmurhien haastaneen aikalaiskuvan kodinpiiristä ja naiseudesta. Avioton lapsensa surmaava nainen suojautui häpeältä, mutta lapsenmurhien yhteydessä julkiseen valokeilaan astui myös omaehtoinen yritteliäs nainen, joka osasi tehdä kauppaa sosiaalisen järjestelmän hylkytavaralla. Kyseinen nainen tarjosi omalla toiminnallaan pelastuksen raskaaksi tulleelle kanssasisarelleen. Hunt kirjoittaa: "Infanticide and the cultural practices to which it was linked tended to reveal the repressed economical character of the domestic sphere and the labor that occurred therein" ja "The fear that middle-class women would slide towards the status of working class-women by engaging economic activity, as well

⁶⁰ The *Islington Gazette* 9.7.1869; Lehti perustettiin vuonna 1856. Julkaisu keskittyi Pohjois-Lontoossa sijaitsevaan *Islingtonin* kaupunginosaan. Hinta puoli penniä.

⁶¹ Perkin 1993, 172.

as the threatened breakdown of the separation between women – constructed as naturally self-sacrificing, undesiring, and nonalienated – and property and commerce seemed to portend disaster for the middle-class family, and through it, for the nation.”⁶² Goc on niin ikään syventynyt lapsenmurhiin sosiaalisten teemojen kautta. Hän tulkitsee lehdistön osittain epähuomiossa politisoineen vastasyntyneensä murhanneen työläisnaisen, joka yhteiskunnan jäsenenä riisti miehislä kulttuurilta sen vallan päättää sekä naisen että lapsen kohtalosta. Samalla aviottomalle naiselle suotu mahdollisuus päästä eroon jälkikasvusta rikkoi sosiaalista normia tarjoten naiselle vähintään teoreettisen mahdollisuuden säätelemättömään seksuaalisuuteen.⁶³

2.3 Nainen lain edessä

Ennen siirtymistä lapsenmurhien käsittelyyn on syytä yhä syventää aikakauden naiskuvaa. Eräs tapa tehdä se on käydä läpi niitä lakeja, jotka vaikuttivat naisen arkeen ja mahdollisuuksiin sekä avioliitossa että sen ulkopuolella.

Avioliitossa laki määritteli naisen aseman miestä heikommaksi, joskin hänen oikeutensa paranivat 1800-luvulla. Vuosisadan alkupuolella naisella ei voinut pääsääntöisesti olla omaa varallisuutta avioituttuaan, eikä hän voinut kieltäytyä seksuaalisesta kanssakäymisestä tai hakea avioeroa. Luokalla oli tosin merkitystä naisen asemaan, sillä yläluokan ja ylipäättään vaikutusvaltaiset perheet kykenivät takaamaan tyttärilleen taloudellisen itsenäisyyden myös tämän mennessä naimisiin.⁶⁴

The Matrimonial Causes Act 1857 antoi vaimolle mahdollisuuden erota miehestään tiettyjen ennakkoehtojen toteutuessa. Laki ei ollut tasa-arvoinen. Miehelle riitti eron hakemiseen syyksi naisen uskottomuus, kun taas naisen täytyi uskottomuuden lisäksi todistaa myös jokin toinen avioliiton purkuun oikeuttava epäkohta, kuten inesti tai väkivalta.⁶⁵

⁶² Hunt 2006, 74, 78.

⁶³ Goc 2013, 2-6.

⁶⁴ Perkin 1993, 73-77.

⁶⁵ Steinbach 2012, 137.

Avioituneen naisen taloudellinen asema parani vuosisadan jälkimmäisellä puoliskolla. Tähän johtivat Married Women's Property Act 1870 ja 1882. Näistä ensin mainittu antoi naiselle oikeuden omiin tienesteihin, samoin pieneen perintöön, joskin laki koski vain sen voimaantulon jälkeisiä liittoja. Vuoden 1882 laissa nainen sai mahdollisuuden omistaa avioliitossakin omaisuutta, samoin myydä ja ostaa sitä. Lisäksi hän oli itse vastuussa omista veloistaan ja lain edessä itsenäinen henkilö.⁶⁶ Samalla katosi miehen vastuu vaimonsa veloista.

Naisten vähittäinen laillisten oikeuksien monipuolistuminen ei suinkaan tapahtunut sosiaalisessa tyhjiössä itsekseen, vaan osana muuta kehitystä, jota Englanti kävi läpi 1800-luvulla. Susan Kingsley Kent muun muassa on tulkinnut sukupuolten väliseen tasa-arvoon liittyvän keskustelun löytäneen uusia elementtejä 1700-luvun lopulta alkaen. Tähän vaikutti poliittisten, taloudellisten ja sosiaalisten rakenteiden muuttuminen teollistumisen myötä, Englannin käydessä kohti liberaalia, yksilöä korostavaa, egalitaarista yhteiskuntaa. Kehitys oli kuitenkin hidasta esimerkiksi miehen vallan pitäessä kiinni omaksumistaan oikeuksista.⁶⁷

Naisten oikeudet eivät ainoastaan parantuneet. Contagious Diseases Act (CDA) 1864/1866/1869 herätti jo ilmestyessään kritiikkiä. Se antoi poliisille luvan ottaa kiinni kenet tahansa prostituoiduksi epäilemänsä nainen tietyissä satama- ja varuskuntakaupungeissa tavoitteena selvittää fysiologisen tutkimuksen avulla kantoiko tämä sukupuolitautia. Lain päämäärä oli suojella miehiä, kuten sotilaita, sairastumasta. Kent on käsitellyt lain ideologista alavirettä. CDA rajoitti naisen sosiaalista tilaa ja jakoi heidän seksuaalisuutensa kahtia: hyveellisiin kodinengeleihin sekä huoriin. Lain kritiikkiin liitettiin myös taloudellinen näkökulma, sillä osa sitä vastustaneista aktivisteista totesi prostituoitujen elävän yhteiskunnallisesta pakosta, harjoittihan moni heistä ammittaan taloudellisen välttämättömyyden takia, elämättä miehen vallan alla avioliitossa. Ylipäätään laki paljasti aikalaisfeministien mukaan seksuaalisuuskäsityksen sisältämät kaksoisstandardit, joissa miehelle oli olemassa yksi rooli ja naiselle kaksi.⁶⁸ Judith R. Walkowitzin on kirjoittanut lain nostaneen naisen seksuaalisuuden koko kansakunnan teemaksi. Hän kysyy myös, miksi CDA

⁶⁶ University of Birminghamin www-sivu, <https://blog.bham.ac.uk/legalherstory/2018/03/21/bessie-rayner-parkes-and-the-married-womens-property-act/> (viitattu 29.1.2019).

⁶⁷ Kent 1990, 25-27.

⁶⁸ Ibid., 65-69.

luotiin vasta verrattain myöhään 1860-luvulla?⁶⁹ Muutama vuosi aiemmin naisten mahdollisuuksia hakea avioeroa oli esimerkiksi parannettu.

The Leeds Times tarjoaa yhden esimerkin aikakauden henkisestä ilmapiiristä. Maaliskuussa 1868 lehti julkaisi uutisen otsikolla A Policeman Sent to Prison for Assaulting a Married Woman, joka kertoo muuan pubinpitäjän vaimosta, jonka poliisi pysäytti ja haukkui prostituoiduksi. Lisäksi nainen sai osakseen kovakouraista kohtelua. Syy oli, että nainen erosi hetkeksi miehestään puoli kahdentoista maissa Lontoon Strandilla⁷⁰. Lopulta kyseisen virkavallan edustaja joutui oikeudelliseen kuulemiseen, jossa sai kuukauden vankeustuomion.⁷¹ The Leeds Timesin uutisoima yksittäinen episodi vaikuttaisi vahvistavan ajatusta henkisesti naisia seksuaalisesti kategorisoivasta kulttuurista, mitä myös CDA:n sisältämät oletukset vahvistivat. Toisaalta uutisen mukaan nainen pystyi oikeudessa perustelemaan asiansa todistajana siten, että kyseinen virkavallan edustaja todettiin syylliseksi, joskaan tämä ei välttämättä tapahtunut pubinpitäjän vaimon itsensä takia, vaan hänen miehensä ja avioliiton ansiosta.

2.3.1 Laki ja lapsenmurha

New Poor Law 1834 ja Poor Law Amendment Act 1844 heikensivät oleellisesti aviottoman lapsen synnyttävän naisen mahdollisuuksia. Niiden myötä avioliiton ulkopuolinen lapsen mukanaan tuoma taloudellinen taakka jäi lapsen äidin harteille. Lakia ennen nainen saattoi nimetä lapsen isän edustajilleen elatusavun saamiseksi, mutta nyt oikeuden hakeminen siirtyi suuressa määrin hänelle itselleen, mikä teki isän saamisesta vastuuseen tarkoituksellisesti hankalan prosessin. Silloinkin, kun isä otti taloudellisen vastuun aviottomasta lapsestaan, oli elatusmaksu kaksi shillinkiä ja kuusi penniä viikossa. Lain jyrkentymisen toivottiin

⁶⁹ Walkowitz 1980, 3-5.

⁷⁰ 1800-luvun Lontoossa prostituoidut eivät olleet näkymätön ilmiö, vaan saattoivat liikkua julkisilla paikoilla ja kaduilla, kuten Strandilla. Tämä osaltaan selittää, miksi poliisi reagoi yksin pimeään aikaan kulkeneeseen naiseen. The Victorian Web www-sivu, <http://www.victorianweb.org/history/venkateswaran.html> (viitattu 22.2.2019).

⁷¹ The Leeds Times 14.3.1868, 8; Lehti perustettiin vuonna 1833. Alkujaan suunnattu keskiluokalle ja luonteeltaan radikaali (BNA). Hinta 2-3 penniä.

ehkäisevänsä miehiin kohdistuvia taloudellisia riskejä sekä naisten osalta esiaviollisten suhteiden harrastamista.⁷²

Lapsenmurhan osalta laki muuttui pitkin 1800-lukua. Heti vuosisadan alussa voimaan tullut Lord Ellenborough's Act 1803 paransi naisen asemaa oikeuden edessä. Kyseistä lakia edeltänyt vuoden 1624 versio katsoi aviottoman lapsen synnyttämisen salaamisen toimivan jo itsessään todisteena vastasyntyneen murhasta, ellei tämän äiti kyennyt todistamaan toisin, esimerkiksi esittelemällä lasta varten hankittuja vaatteita.⁷³ Vuoden 1803 lain jälkeen synnytyksen salaaminen ei käynyt enää todisteeksi murhasta, joskin lakiteksti yhä mainitsi nimenomaan aviottoman naisen tässä yhteydessä. Merkittävä muutos oli, että valamiehistö sai nyt mahdollisuuden tuomita vastasyntyneensä murhasta syytetty nainen synnytyksen salaamisesta. Tämä tarkoitti, että naiselle voitiin langettaa huomattavasti murhatuomiota lievempi rangaistus, joka maksimissaan oli kaksi vuotta vankeutta. Myöhemmin säädetyt Offences Against the Person Act 1828 ja 1861 ulottivat synnyttämisen salaamisen koskemaan myös naimisissa olevia naisia sekä miehiä.⁷⁴

Valamiehistöt olivat pääsääntöisesti suopeita vastasyntyneen murhasta epäiltyjä naisia kohtaan. Vaikka vastasyntyneen surmaamisesta oli mahdollisuus saada kuolemantuomio, hirtettiin viimeinen nainen kyseisestä rikoksesta vuonna 1849.⁷⁵ Myöhemmin Margaret Waters koki saman kohtalon, mutta tuomittuna adoptiolapsen kuolemasta.⁷⁶ Kilday omassa tutkimuksessaan on havainnoinut aikalaisoikeuden tapaa hyödyntää lapsenmurhan yhteydessä rangaistusasteikon lievempää päätä, mikä synnytyksen salaamisesta annettujen tuomioiden kohdalla tarkoitti usein alle kolmea kuukautta vankeutta. Etenkin 1860-luvulla näkyi selkeä piikki, jolloin moni lapsenmurha epäily vaihtui oikeudessa tuomioksi synnytyksen salaamisesta. Syiksi Kilday nimeää kaksi tekijää: lapsenmurhaan johtavien sosiaalisten osatekijöiden paremman ymmärtämisen sekä käsityksen siitä, etteivät naiset ole luonnostaan

⁷² Rose 1986, 26-29.

⁷³ Thorn 2003, 26-28.

⁷⁴ Kilday 2013, 114-118.

⁷⁵ Marland 2002, 170.

⁷⁶ Bentley 2005, 203-204.

väkivaltaisista.⁷⁷ Naisen itsenäisen teon sijaan ongelma oli ennemmin sosiaalinen ja epäonnistuneen yhteiskunnan tuote.

Naisen saatua syytteen vaikuttaisi olleen olemassa valmis proseduuri, jonka läpi hän kulki. Voidaan olettaa, että ainakin osa syytetyistäkin osasi omaksua diskurssin, miten puhua teostaan. Viimeistään kuitenkin oikeudessa hän ajautui – tässä tapauksessa monesti omaksi edukseen – oikeuden hänelle tarjoamaan narratiiviin. Rose on todennut, kuinka valamiehet olivat haluttomia tuomitsemaan naisia vastasyntyneen aviottoman lapsensa murhasta. Osin tämä johtui myötätunnosta, osin siitä, että laki vaati näytön lapsen syntymisestä elävänä, minkä todistaminen oli usein käytännössä mahdottomuus. Murhatuomion aikaansaamiseksi olisi täytynyt osoittaa lapsen hengittäneen täysin irrallaan äidistä.⁷⁸ Islington Gazette uutisoi syksyllä 1870 eräästä epäselvästä tapauksesta otsikolla ”Suspected Infanticide at a Boarding School”:

He made a post-mortem. There were no marks of violence, but the usual appearances of want of attendance at birth. The umbilical cord was attached to the placenta. The lungs were partially expanded, and floated in water, showing that the child had lived. The cause of death was suffocation, from the want of proper attendance at birth.

The Coroner said this was one of those doubtful cases in which it would be hard to determine whether the child enjoyed a separate existence from its mother. He commented at some length on the English law respecting child-murder, and complained that it favoured infanticide as a woman could kill her child during the progress of birth without being made liable for it.⁷⁹

Jopa silloin, kun kaikki palaset tuomion kannalta vaikuttivat olevan kohdallaan, osoitti jury myötätuntoa syytettyä kohtaan. Näin kävi kotiapulaiselle, Sarah Amosille, 26, jonka vastasyntynyt löydettiin kuolleena villainen nyöri kiedottuna tiukasti kaulan ympäri. Lääketieteellinen todistusaineisto ei tälläkään kertaa voinut näyttää toteen sitä, että lapsi eli erossa äidistään synnyttyään, joten jury hylkäsi murhasyytteen ja sen sijaan suositteli armoa

⁷⁷ Kilday 2013, 131-135.

⁷⁸ Rose 1986, 70-75.

⁷⁹ The Islington Gazette 21.10.1870.

sylliselle tämän hyvän käytöksen takia. Amos sai tuomion synnytyksen salaamisesta, rangaistuksen ollessa moniin muihin esimerkkitapauksiin verrattuna suhteellisen pitkä, viisitoista kuukautta vankeutta pakkotyöllä.⁸⁰ Huomattavasti lievemmän tuomion sai vuonna 1869 tunnin ikäisen aviottoman lapsensa mahdollisesti kuristanut ja puutarhaan haudannut Eliza Smart, 40, joka määrättiin kuudeksi kuukaudeksi pakkotyöhön, niin ikään tuomittuna synnytyksen salaamisesta.⁸¹ Tytär ja äiti Long, joiden kasarista löytyi kuukausia aiemmin kuollut lapsi ilman päätä, vapautuivat kokonaan omista syytteistään.⁸² Vapauttavan tuomion sai synnyttämisen salannut kotiapulainen Rosa Gregory, jonka todistaja löysi makuuhuoneesta pesemästä lattiaa puhtaaksi verestä. Lapsi löytyi myöhemmin veristä vettä täynnä olevasta ämpäristä.⁸³

Erääksi puolustusstrategiaksi kehkeytyi vetoaminen synnytyshulluuteen. Strategian pohjalla vaikutti ajatus synnyttävän naisen erityisen herkästä mielentilasta. Hän oli siksi vaarallinen paitsi itselleen myös lapselle. Mielenterveyteen erikoistuneet ammattilaiset eivät tosin päässeet yksimielisyyteen synnytyshulluuden tarkasta diagnoosista, mikä johtui kyseiseen mielentilaan määriteltyjen oireiden epämääräisyydestä. Erään tulkinnan mukaan synnyttämisen laukaisi melankolian tai lyhytaikaisen manian, mikä sai naisen käyttäytymään väkivaltaisesti. Tila oli luonteeltaan ohimenevä, joten sen todistaminen myöhemmin oikeudessa tapahtuneeksi sisälsi omat haasteensa.⁸⁴

⁸⁰ Clerkenwell News and London Times 10.1.1868; Perustettu vuonna 1855. Clerkenwellin kaupunginosaan Lontoossa keskittynyt paikallisjulkaisu. Lehti päätyi eri nimien vaihdosten jälkeen Edward Lloydin haltuun vuonna 1876 nimellä The Daily Chronicle. Hinta puoli penniä.

⁸¹ Shipping and Mercantile Gazette 7.3.1870, 8; Hinta 5-6 penniä.

⁸² Reynolds's Newspaper 20.11.1870, 6; Lehti perustettiin vuonna 1850. Julkaisun aloitti kirjailijana ja lehtimiehenä tunnettu George W. M. Reynolds ja se oli luonteeltaan radikaali. Reynolds itse edusti sosiaalista sekä poliittista uudistusta kannattanutta työväenliikkeeseen liitettyä chartismia. Vuonna 1870 lehti myi yli 350 000 kappaletta viikossa, suuntautuen työväen- ja alemmalle keskiluokalle (BNA). Hinta 1 penni.

⁸³ The Surrey Comet 28.3.1868; Lehti perustettiin vuonna 1854 lounais-Lontoossa. Lehden alkuperäinen omistaja oli Thomas Philpott. Sittemmin lehden osti Russell Knapp, jonka kuoltua tämän vaimo, Mary Ann, hoiti kustannustoimintaa vuodesta 1867 alkaen. Hinta 2-3 penniä.

⁸⁴ Marland 2002, 173-176, 181.

2.4 Avioton lapsi ja mahdollisuudet

Millaisia vaihtoehtoja raskaaksi tulleella naisella sitten oli 1800-luvun puolivälissä lapsen isän luovuttua vastuustaan?

Aviotonta lasta odottava nainen, joka oletti jäävänsä ilman tukiverkostoa, kuten sukulaisilta saatavaa avustusta tai elatusapua lapsen isältä, omasi erinäisiä mahdollisuuksia. Yksi niistä oli lapsen kirjaaminen London Foundling Hospitaliin, löytölapsille tarkoitettuun sairaalaan. Tämä edellytti, että nainen täytti sairaalan moraaliset ehdot, eli pystyi osoittamaan tulleensa petetyksi avioliittolupauksen suhteen ja joutuneen fyysiseen kanssakäymiseen joko hyvää uskoaan tai pakotettuna. Pelkkä naisen sana ei riittänyt, vaan hänen tuli täyttää kaavake, jossa kysyttiin sekä hänen itsensä että lapsen isän tietoja, ja myös todisteita kuten kirjeitä petetystä avioliittolupauksesta.⁸⁵

Queen Charlotte's ja General Lying-In Hospital antoivat paikan synnyttää joillekin aviottomille naisille. Vuonna 1867 Queen Charlotte's Lying-In hospital esimerkiksi mainosti auttaneensa viimeisen 38 vuoden aikana 20 006 naista, joista moni oli avioton ja ensisynnyttäjä.⁸⁶ Vuonna 1853 perustettu "Rescue Society" vastaanotti vuoteen 1871 mennessä seitsemäntuhatta naista, joskin torjui kymmenentuhatta.⁸⁷ Yksi vaihtoehto oli jo mainittu köyhäintalo, jonka nainen valitsi usein vasta olosuhteiden pakosta. Köyhäintalossa ei synnyttämisen jälkeen ollut välttämättä tarjolla tarpeeksi ruokaa vahvistumiseen, minkä lisäksi aviottoman lapsen saanut nainen joutui toisinaan kärsimään erinäisiä rangaistuksia lankeamisensa takia.⁸⁸

Julkisten instanssien ohella vaihtoehdoksi jäi synnyttää lapsi yksityisessä tilassa joko yksin tai jonkun avustamana. Tällöin aviottoman lapsen saamisen saattoi pitää poissa yleisestä tietoisuudesta. Kätilön palkkaaminen ei välttämättä edesauttanut lapsen selviytymistä, sillä kokenut kätilö kykeni manipuloimaan olosuhteita synnyttämisen yhteydessä siten, että

⁸⁵ Barret-Ducrock 1991, 40-42.

⁸⁶ The Times 2.1.1867, 10; Perustettu vuonna 1785 Lontoossa. Lehden aloitti kivihiihen kauppiaana menestynyt John Walter. John Thadeus Delanen monikymmenvuotisen päätoimittajauran aikana julkaisu nousi arvostettuun asemaan vuodesta 1841 alkaen. Tätä edesauttoivat Delanen hyvät poliittiset kytkökset. Hinta 3 penniä.

⁸⁷ Rose 1986, 46-47.

⁸⁸ Fowler 2014, 76-78.

vastasyntyneen kuolema näytti luonnolliselta silloinkin, kun se ei sitä ollut. Toisinaan kätilö oli kytköksissä lääkäriin, jolta sai tarvitsemansa kuolintodistuksen.⁸⁹ Halutessaan eroon lapsestaan nainen saattoi valita myös abortin, joka maksoi rahaa ja oli vaarallinen prosessi, sekä säädetty vuoden 1803 laissa rikokseksi.⁹⁰ Yksi vaihtoehto oli synnyttää lapsi täysin yksin.

Lapselle suurin riski kuolla odotti ensimmäisenä ikävuotena. Riski jakaantui maantieteellisesti ollen isompi teollistuneissa kaupungeissa kuin maaseudulla. Kaikki vastasyntyneet eivät kuolleet väkivaltaisesti, vaan suuri osa luonnollisin syin. Menehtymiseen saattoi johtaa sairaus, huono hygienia tai vaikka ravinnon puute. Lapsen selviytymiseen vaikutti se, mihin yhteiskuntaluokkaan hän syntyi. Joidenkin arvioiden mukaan lapsikuolleisuus oli ensimmäisten viiden ikävuoden aikana hyväosaisten kohdalla noin 11%, kun taas työläisten kohdalla samainen luku oli 30-50%. Aviottomien lasten osuuden edellisestä on arvioitu olleen 60-90%.⁹¹

Lapsikuolleisuudesta kertovat luvut ovat 1800-luvulta parhaimmillaankin epämääräisiä, sillä syntymien rekisteröinti muuttui pakolliseksi vasta myöhemmin vuonna 1875.⁹² Myös sen arvioiminen, kuinka monta vastasyntyntä murhattiin 1860-luvun lopulla esimerkiksi Lontoossa, on hankalaa. Arviot Lontoon kaduille, syrjäkujille ja esimerkiksi Thames-jokeen jätettyjen vastasyntyneiden ruumiiden määrästä vaihtelevat. Yksi suuntaa antava ja usein esiin tuleva luku pääkaupungin osalta on 276 löytynyttä ruumiista vuonna 1870.⁹³ Tosin on mahdotonta sanoa, kuinka moni näistä lapsista murhattiin.

Niissä tapauksissa, kun joku tietty henkilö päätyi synnyttyään lapsensa salassa epäillyksi lapsenmurhasta, ilmiantoi hänet monesti hänen oma työyhteisönsä. Tästä löytyi lähdemateriaalista runsaasti esimerkkejä. The Morning Advertiser esimerkiksi uutisoi keväällä 1868 kotiapulaisesta, Mary Smeatonista, jonka ”tila” paljastui muun palveluväen toimesta, kun häntä alettiin kaipaamaan päivällisen aikaan:

⁸⁹ Rose 1986, 85-89.

⁹⁰ McDonagh 2003, 95.

⁹¹ Rose 1986, 6-8, 22-23.

⁹² Turvay, Peter. The history behind your birth certificate, AngliaResearchin [www-sivu](http://www.sivu), <https://www.angliaresearch.co.uk/articles/the-history-behind-your-birth-certificate/> (viitattu 16.1.2019).

⁹³ Rose 1986, 38.

Eisabeth Jones, the second kitchenmaid, who deposed that the prisoner was a vegetable woman at Badminton House, and she had been two years in her situation. She left her bedroom on Saturday, the 25th of January, and proceeded about her work as usual. No suspicion was created as to her condition. She went to her bedroom at 20 minutes to one o'clock that day, where witness found her leaning over a box, with the knife in one hand, and her hands covered with blood. A child was afterwards found in the box.

Elizabeth Watts, a charwoman, deposed that prisoner had been using the knife found in her hand for peeling potatoes that morning; that the witness took the child out of the box, and that it breathed for five minutes afterwards. There were two gashes in the child's throat.⁹⁴

Edellisinä vuosisatoina vaikuttanut naisen kehoa tarkkaillut yhteisöllisyys, joka paljasti usein raskauden tai synnytyksen, näyttäisi vaikuttaneen myös 1800-luvulla.⁹⁵ Vaikka uutisen mukaan Maryn tilaa ei osattu epäillä, saattoi muiden palvelijoiden tarkkaavaisuus hänen tekonsa julki. Saman uutislähteen mukaan Smeaton todettiin lopulta syyttömäksi, sillä hänen katsottiin teon tehdessään olleen tiedottomassa tilassa. Huomionarvoista on, että kyseinen kotiapulainen jatkoi työntekoa synnyttämisen hetkeen saakka. Toiseksi hän yritti päästä eroon lapsesta äkkipikaiselta vaikuttavan ratkaisun avulla; käyttämällä veistä, jolla oli aiemmin kuorinut perunoita. Uutinen ei paljasta oliko Smeaton itse tietoinen raskaudestaan. Hän ei kuitenkaan hankkinut tulevalle lapselleen vaatteita, jotka olisivat implikoineet syyttömyyttä, mutta samalla tuoneet raskauden julki.

2.5 Näkemys kotiapulaisista

He believed there could be no doubt of the fact that in all places where large numbers of domestic servants were employed, infanticide prevailed, indeed the crime was almost exclusively confined to that class of persons, and it was due he believed to the fact, that young girls as employed domestic servants were left very much to themselves, and their very lonely and desolate position led them into temptations which other classes were not subjected.

⁹⁴ The Morning Advertiser 3.4.1868, 7.

⁹⁵ Kilday 2013, 52-55.

[...]He also dwelt upon the fact that it was not the children only who suffered from this crime. It was necessary in cases in which infanticide was contemplated that the birth should be concealed, and in attempting to deliver themselves many mothers endangered their own lives.⁹⁶

Oheinen lainaus on katkelma luennosta, jonka Edwin Lankester piti torstai iltana 3.päivä kesäkuuta vuonna 1869 Freemasons Hallissa Lontoossa. Hän nimesi siinä lapsenmurhan todennäköisimmäksi tekijäksi kotiapulaisen. Puhe oli jatkoa hänen 1860-luvun jälkimmäisellä puoliskolla toistamalleen teemalle. Muutama vuosi aiemmin hän esitti saman väitteen esimerkiksi Social Science Congressin tapaamisessa, jolloin nimesi osasyllisiksi kotiapulaisten tekoihin heidän emäntiensä kyvyttömyyden valvoa heitä.⁹⁷

Lankester esitti samoja oletuksia aiemmin syksyllä 1868. Muun muassa Clerkenwell News and London Times uutisoi tuolloin Brewer Streetiltä löytyneestä tuntemattomaksi jääneestä kuolleesta vastasyntyneestä, jonka kuolinsyyksi määriteltiin kallonmurtuma. Vastasyntyneen ruumiin jättäneen henkilöllisyydestä uutinen ei kerro mitään faktaa, mutta Lankesterin mukaan kyse ei ollut esimerkiksi prostituoidun jälkeläisestä, sillä he ”huolehtivat lapsistaan”. Sen sijaan hän esitti, että syyllinen olisi joku kotiapulaisista motiivinaan häpeän pelko.⁹⁸

Syksyllä 1869 lehdistö uutisoi laajalti National Association for the Promotion of Social Sciencen järjestämästä suuresta keskustelutilaisuudesta, jossa Lankester piti lapsenmurhia koskevan puheenvuoron. Huomio kiinnittyi jälleen kotiapulaisiin ja heidän motiiveihinsa:

Illegitimate children were destroyed because of the shame brought upon the mother, because the father was never to be relied upon for its support, and because a woman known to have given birth to a child had her chance of marriage diminished. They then had to consider the class of women, and he came to the conclusion that they were not of the upper, middle, lower middle, or even working classes, all of which were more or less open to constant observation, but that class

⁹⁶ Clerkenwell News and London Times 7.6.1869, 4.

⁹⁷ The Times 6.10.1866, 12.

⁹⁸ Clerkenwell News and London Times 22.9.1869, 4.

which was able to conceal its situation — viz., domestic servants. He believed that 99-hundredths of these cases were traced to domestic servants.⁹⁹

Mielipiteen mukaan avioliittolupauksen kariutuminen, häpeä ja miehen katoaminen naisen elämästä muodostivat lapsen kannalta kohtalokkaan yhdistelmän kotiapulaisten kohdalla.

On mahdollista, että Lankester oli löytänyt yhteiskunnallisen epäkohdan ytimen, mutta hänen kannanottojaan on sittemmin tulkittu myös laajemmassa sosiaalisessa kontekstissa osana lääketieteessä tapahtunutta yhteiskunnallista murrosta. Christine L. Krueger esimerkiksi toteaa kirjassaan *Reading for the Law: British Literary History and Gender Advocacy* Lankesterin käyttämän ”taktiikan” puhua lapsenmurhista tavoitelleen hänen oman ammattikuntansa aseman vahvistamista. Lankesterin tyyli vetosi yhteiskunnan eri instansseihin, kuten journalisteihin, jotka alkoivat toistaa samaa narratiivia. Lopulta lapsenmurhista puhuttiin aina siinä määrin, että ilmiöstä tuli virkavallankin asia. Krueger ehdottaa, ettei lisääntynyt dialogi ilmiön ympärillä ollut lopulta sattumaa, vaan osittain Medical Actin 1858 aikaansaannosta. Kyseisen lain päämääränä oli erotella ammattitaitoon perustuva lääketieteen harjoittaminen puoskarimaisesta toiminnasta. Käynnissä oli lisäksi kuolinsyytutkijoiden vakiintuminen oikeusjärjestelmän osaksi. Lankester jatkoi edeltäjänsä, vuonna 1861 menehtyneen, tohtori Thomas Wakleyn toimintamallia.¹⁰⁰ Kilday on niin ikään samoilla linjoilla ja tulkitsee kuolinsyytutkijoiden osallistumisen julkiseen keskusteluun edesauttaneen 1860-luvulla vellonutta moraalista paniikkia.¹⁰¹ Tony Ward kirjoittaa kuolinsyytutkijoiden pyrkineen vuosisadan puolivälissä irtaantumaan maistraatin kontrollista, mitä kiihdytti Coroners Act 1860. Hän huomauttaa, etteivät suinkaan kaikki kuolinsyytutkijat ottaneet lapsenmurhaa asiakseen, mutta joillekin siitä tuli tehokas keino.¹⁰² Lisäksi kuolinsyytutkijoiden palkka oli suhteessa kuolinsyytutkimusten määrään. Ehkä siksi

⁹⁹ The Morning Post 2.10.1869, 3; Lehti perustettiin vuonna 1772 Lontoossa, alkujaan luonteeltaan konservatiivinen. Lehti tuli tunnetuksi keskittymisestään vaikutusvaltaisten aktiviteetteihin. Hinta 3-4 penniä.

¹⁰⁰ Krueger 2010, 229-232.

¹⁰¹ Kilday 2013, 121.

¹⁰² Ward 2002, 253-254.

Lankesterkin totesi, ettei ”löydetty kuolleena” ollut koskaan riittävä päätelmä, jos oli syy epäillä ruumiinavauksen tarpeellisuutta kuolinsyyn selvittämiseksi.¹⁰³

The Times uutisoi Lankesterin vaikutuspiirissä olleesta Middlesexistä loppuvuonna 1867:

It is a striking and melancholy fact that, according to the finding of coroners' juries in 1866, there were more murders of infants, aged one year and under, in the county of Middlesex, than in all the rest of England and Wales put together. The violent deaths of infants newly born in the district of central Middlesex have been so numerous as to attract general attention. Of 94 violent deaths of infants in the county of Middlesex in 1866, no less than 71 were returned in the central district.

[...]It has been stated that illegitimate children, for various reasons, are almost exclusively the victims of infanticide, and it would be interesting to know what proportion of the 166 infants aged one year and under who met with a violent death was illegitimate; but this the returns fail to record. It is well known that a large proportion of children die in the early periods of life, but it would hardly be right to assume that the deaths from infanticide augment the mortality in those periods in any appreciable degree, the number of deaths from this cause being inconsiderable in comparison with the number of deaths from other causes.¹⁰⁴

Lehdistö ei omaksunut kritiikittä Lankesterin teoriaa kotiapulaisista, vaan piti toisinaan hänen esittämiään lukuja huomattavan liioiteltuina. Vain viikko hänen Freemasons Hallissa pitämänsä luennon jälkeen Clerkenwell News and London Times arveli Lankesterin väitteen Lontoossa asuvasta 12 000 lapsensa murhanneesta naisesta olevan ylimitoitettu.¹⁰⁵ Itse asiassa muutama vuosi aiemmin Lankesterin antamista luvuista oli johdateltu, että lapsensa murhanneiden naisten määrä olisi paraikaa niinkin suuri kuin 16 000.¹⁰⁶ The Pall Mall Gazette kritisoi helmikuussa 1867 Lankesterin tuolloin ilmoittamia arvioita, sekä kyseenalaisti hänen olettamuksensa kotiapulaisista erityisenä riskiryhmänä.¹⁰⁷

¹⁰³ Law Explorer www-sivusto, <https://lawexplores.com/coroners-and-their-courts/> (viitattu 4.3.2019).

¹⁰⁴ The Times 26.11.1867, 4.

¹⁰⁵ Clerkenwell News and London Times 16.6.1869, 5.

¹⁰⁶ The Daily News 17.8.1866, 3.

¹⁰⁷ The Pall Mall Gazette 9.2.1867, 10-11; Lehti perustettiin vuonna 1865 Lontoossa. Perustajana toimi George Murray Smith, jonka aikana lehti tunnettiin konservatiivisena seuraavat viisitoista vuotta. Päätoimittajana toimi Tory-puolueeseen kytkeytynyt Frederick Greenwood. Vuonna 1880 lehden poliittinen näkökulma muuttui uuden

Huolimatta siitä osuiko Lankesterin epäluulo kotiapulaisia kohtaan maaliinsa, kirjoitettiin heistä joka tapauksessa 1860-luvun lopulla lehtien sivuilla ilmiön keskeisenä osana. On syytä siksi perehtyä lyhyesti kyseisen ammattikunnan edustajien arkeen.

Ammatissaan näiltä naisilta lähtökohtaisesti odotettiin kovaa fyysistä työtä, mutta sen lisäksi myös moraalista nuhteettomuutta. Barret-Ducrocq on esittänyt kotiapulaisten työstään saaman palkan olleen verrattain pieni sen ollessa suuruudeltaan noin viiden ja seitsemän punnan välillä vuodessa työnkuvan alimmilla tasoilla. Vaikka heidän etuihinsa kuului monesti sekä ateriat että majoitus, ei palkka riittänyt välttämättä säästämiseen, puhumattakaan lapsen saamisesta sijaisäidin hoitoon. Barret-Ducrocq on tulkinnut kotiapulaisten myös seksualisoituneen keskiluokkaisten miesten fantasiaksi. Kuitenkin jos palvelijatar tuli raskaaksi, estivät sosiaaliset realiteetit suhteen jatkumisen. Miehen etuna ei ollut avioitua alempiluokkaisen kouluttamattoman naisen kanssa. Silloinkin, kun palvelijattaren suhde hänen työnantajiinsa oli hyvä, muuttui se monesti nopeasti, jos hän tuli raskaaksi.¹⁰⁸ Palveluspaikassaan kotiapulaiset elivät pienellä palkalla miesten vaikutuksille alttiina. Lankeamien uhan muodosti toisinaan kanssapalvelija, toisinaan joku muu työntekijä, kenties joku kaupustelijoista tai joku isäntäväestä tai heidän vieraistaan. Moni näistä naisista koki myös mitä ilmeisemmin yksinäisyyttä, etenkin jos työnantaja rajoitti hänen sosiaalista elämäänsä.¹⁰⁹

Yhteiskunnallisen dialogin kannalta merkittävää oli todennäköisesti se, että kotiapulaiset liikkuivat kahden erilaisen elämäntodellisuuden välimaastossa. He edustivat omaa alempaa luokkaansa siihen liitettävien mielikuvineen – mukaan lukien löyhempi moraalit – sekä seksuaalisesti passivoitua sukupuolta. Samaan aikaan he tekivät työnsä, viettivät ja elivät suuren osan ajastaan emännän ja isännän talon katon alla osana keskiluokkaista arkikuvaa. Shani D’Cruze on pohtinut palvelijattarien tehneet töitä emäntänsä alaisuudessa, mutta olleen talon isännän auktoriteetin piirissä. Samoin he elivät eristetyssä sosiaalisessa tilassa myös muiden miesauktoriteettien alaisuudessa. Kotiapulaiseen saattoi kohdistua kahdenlaista painetta: toisaalta hän edusti talon mainetta, mikä saattoi antaa isäntävälle syyntä

omistajan myötä. Hinta 2-3 penniä.

¹⁰⁸ Barret-Ducrocq 1991, 55-57, 61-68.

¹⁰⁹ Higgs 2015, 47-49.

harjoittaa sosiaalista kontrollia häntä kohtaan, mutta hän saattoi myös joutua seksuaalisen katseen kohteeksi.¹¹⁰

Aikalaisten osalta yhdeksi huoleksi nostettiin palvelijattarien löyhentyvä moraalit. The Morning Postissa eräs kirjoittaja esimerkiksi valitti loppuvuonna 1868, miten vaikeaa oli saada enää hyviä kotiapulaisia, koska nämä nuoret naiset mieluummin menivät musiikki- ja tanssipaikeille, joskus jopa ilman sukulaisensa seuraa. Huonoille teille nämä naiset ajautuivat, koska valssin pyörteissä tutustuivat miehiin.¹¹¹ Itä-Middlesexin entisen apulaiskuolinsyytutkijan mukaan rappioon johti talojen rouvien tapa lähettää naispuoliset palvelijansa illalla oluelle, jolloin he päätyivät kanssakäymiseen miesten kanssa. Heidän tutustuttuaan, ilmestyi myöhemmin julkisille paikoille lumppuihin käärittyjä, hylättyjä vastasyntyneitä. Lankesterin esittämistä lapsenmurhaluvuista hän kuitenkin kirjoittaa:

In your impression of Tuesday last you have reported three inquests held by Dr. Lankester, all supposed to be wilful murder, and so found by each jury. Now, looking at the report of two of those cases, there does not appear on the face of it any evidence sufficient to warrant such verdicts.

[...]In order to obtain a conviction for wilful murder, the evidence must show that the infant was not wholly born, but that it had an existence independent of its mother. This in almost every case is impossible, I therefore think, in the case of these very newly born children, postmortems are useless, they are a heavy charge on the county rate, without (unless accompanied by marks of violence or other collateral evidence) the slightest advantage. With regard to young children found dead in bed, the number in the year is enormous, but a very large number of these deaths are accidental; they generally occur on Sunday and Monday mornings. Some poor persons take their children out on the previous days to spend the day, and do not come home till one or two o'clock in the morning; they are then very tired, perhaps have been eating heartily, or taken a little too much to drink, three or four often sleep in one bed, and so their children get overlaid. Other children are too well cared for ; parents cover them over with too many bed clothes, to keep them warm ; these are found to die from asphyxia. In the summer months I found very few children overlaid, not more than perhaps four or five in the week, but in the winter I have had as many twenty-three or twenty-four in a week; this, I think, is some proof that most, if not all, these deaths are accidental.¹¹²

¹¹⁰ D'Cruze 1998, 88-91.

¹¹¹ The Morning Post 10.10.1868, 7.

¹¹² The Islington Gazette 27.4.1866.

Sanomalehtiartikkeleissa ja -uutisissa kotiapulaisten osuutta lapsenmurhista ei tulkittu pelkästään ylhäältä käsin, vaan osa kirjoittajista pyrki tuomaan näkyviin myös kyseisen ammattikunnan edustajien oman kokemuksen. Alkuvuonna 1868 South London Press uutisoi otsikolla ”A Broken Heart” muuan Ann Feineristä, 30, joka joutui kanssapalvelijansa viettelemäksi. Uutinen kertoo, kuinka Feinerin tultua raskaaksi, lopahti miehen mielenkiinto suhteeseen. Feiner lannistui ja päätyi sairaalaan, josta poistuessaan menehtyi. Ruumiinavauksen yhteydessä selvisi, että Feiner oli raskaana ja viimeisillään. Hänen taskustaan löytyi kirje:

My poor Tear Ann, I am very sorry to hear your sad trouble. But do not talk in that dreadful manner about destroying yourself. It is altogether better to go to the Saviour for forgiveness and help. Although I had to lie on the floor and eat dry bread, yet I never was really in want, for I relied upon Christ. Only think what will be your fate if you destroy yourself - eternal misery. As to your character that may got over if you will act right, for all right-thinking people will consider that you are to be pitied in this trouble rather than blamed. And I think I can get you a situation to go to India.¹¹³

Reynolds's Newspaper kertoi keväällä 1867 kotiapulaisestä, keittäjästä, Emma Newellista, 22, jonka lapsi löydettiin kallo täysin murskana. Samassa vuoteessa nukkunut Emman naispuolinen palvelustoveri ei ollut osannut epäillä minkään olleen vialla. Uutisen mukaan:

Witness [syytetyn toveri] had no suspicion of anything being wrong, and she went down to the kitchen and made the tea, which she gave to Newell. Witness then fell asleep again. At seven o'clock she got up, Newell saying she felt much better. At nine o'clock, however, Mrs. Crawley [talon emäntä] sent witness for Newell's sister, who, finding that she (Emma Newell) was ill, removed her in a cab.

Oikeudessa Newellin sisko kertoi syytetyn hankkineen sukkaa lapselleen ja ettei syytetty omien sanojensa mukaan ollut aikonut surmata lastaan. Kuolinsyytutkija palautti tapauksen

¹¹³ The South London Press 18.1.1868. Hinta 2 penniä.

lopulta synnytyksen salaamiseksi, sillä ei ollut mahdollista näyttää oliko lapsi elänyt erossa äidistään.¹¹⁴ Newellin tapauksen kohdalla voi kysyä, eikö hänen vieressään nukkunut työtoveri todella huomannut tässä raskauden merkkejä, vai todistiko hän oikeudessa ystävänsä puolesta? Aikalaisten tietoisuus ihmisen fysiikasta ja raskauden mahdollisista merkeistä vaihteli runsaasti, ja tiedon hankkiminen riippui toisinaan naisen omasta tarkkakuuloisuudesta. Naisia saatettiin varoittaa viettelyksen vaaroista, mutta heillä ei välttämättä ollut mitään tietoa raskauden tuntomerkeistä.¹¹⁵ Moni tutkimuksessa vastaan tullut uutinen kertoo raskauden tulleen muille yllätyksenä, joskin juuri työtoverit ensimmäisenä havaitsivat merkit kuolleesta lapsesta. Harvinaista ei ole sekään, että lapsen synnyttänyt itse kertoi yllättyneensä tilastaan.

Sikäli kun keskiluokkainen ajatus avioliitosta dominoi näkemystä siitä, miten aikalaisten tuli elää elämäänsä, jota näkemystä myös lainsäädäntö ja sosiaalinen järjestelmä edesauttoi, saattoi aviotonta lasta odottava työläisnainen havahtua täysin erilaiseen todellisuuteen. 1860-luvun lopulla lontoolaislehdistön uutisoinnissa kotiapulaisen oletetusti tekemää lapsenmurhaa lähestyttiin erilaisista perspektiiveistä käsin. Osaltaan uutisista välittyi yksittäisen naisen kokemusta laajempi sosiaalinen todellisuus.

¹¹⁴ Reynolds's Newspaper 17.3.1867, 8.

¹¹⁵ Perkin 1993, 51-52, 59-61.

3. LAPSEN MURHAAN LIITTYVIÄ ILMIÖITÄ

3.1 Tohtori Richardsonin ja Julia Poundin tapaus

Julia Pound oli palvelijatar, joka päätyi oikeudelliseen kuulemiseen kesällä 1870, ja edelleen monien lontoolaislehtien uutisartikkeleihin. Hänen tapauksensa ilmentää omalta osaltaan yhteiskunnan pinnan alla vaikuttanutta ei-toivotun lapsen eliminoimiseen liittyntä alakulttuuria. Pound, ollessaan kolmatta viikkoa raskaana vastasi lehti-ilmoitukseen, jonka oli jättänyt Lontoossa toimipaikkaansa pitänyt Eugene Taylor, 20, kemisti, joka käytti salanimeä Ralph Richardson. Pound – joka kertoi oikeudessa kihlattunsa kuolleen – halusi tehdä abortin ja päätyi vastaamaan ”Richardsonin” ilmoitukseen:

I wrote him to last Sunday week, and told him I was in trouble, and had been for three weeks, and wished to know when I could see him. On the Wednesday I received in answer to the letter the one produced. The fellow-servant read it to me. This is the letter I received: - "Tuesday Morning.—Dear Madame, —Yours was duly received, and I write to say I shall be prepared to see you any hour after two o'clock to-morrow. I would advise you not to allow any delay, as time is of the utmost consequence in such cases, so many persons loss all chance of cure through putting it off too long. I remain, dear madame, in strict confidence, yours faithfully, C. Mill (?), M.D.M.B."

Saman uutiseen mukaan Pound päätyi tapaamaan Richardsonia tämän toimipisteessä kemikaalikaupassa Drury Lanen kulmauksessa. Paikan päällä hän kertoi tilanteestaan, minkä jälkeen he kävivät neuvottelun hinnasta:

I told him my condition, and asked him if he could give me any thing which would not make ill or bring on any danger. He said he could give me some medicine which would do what I required in two or three days, a week, or a fortnight, according to my means.

[...]The prisoner [Richardson] said, "Just so, but what could you afford?" I again said, "Not much." He said, "if you like to pay three or four guineas, I can do it for you." I said, "Are you sure that you can?" He said "Yes." I afterwards said I had not got three guineas with me, but I would get it. I asked him again if it would make me ill, and he said, "No." He said, "Won't you leave any deposit, Miss?" I said "Oh yes, I will leave you two pounds, and then I will come back for the medicine with the rest of the money."

Kemisti sanoi toimittavansa tarvikkeet Poundille myöhemmin illalla, koska lähtisi pian matkaamaan ympäri maailmaa. Seitsemän aikaan Pound sai tarvikkeet ja ohjeet lääkkeiden käytöstä:

These are the things he left with me (a bottle of medicine, some paper packets, and instruments). I did not take him the rest of the money the next morning as I promised. He said I was to take a spoonful of the mixture three times a day. Also to take a pill every night. I was also told to use the ointment.

Julia ei maksanut loppusummaa, vaikka kemistin palvelija kävi kyselemässä rahojen perään. Sen sijana hän keskusteli aborttiaikomuksestaan ystävättärensä kanssa ja alkoi pitää saamaansa lääkettä huijauksena. Pound lähetti Richardsonille viestin vaatien jo maksamaansa summaa takaisin, kuitenkin saamatta rahojaan. Myöhemmin hän meni ystävättärensä kanssa paikan päälle tarkoituksenaan perua kauppa. Hän ei kuitenkaan itse mennyt tapaamaan enää kemistiä, vaan hänen ystävättärensä teki sen hänen puolestaan esittäen itsekin raskaana olevaa. Lyhyen keskustelun jälkeen ystävätär joutui poistumaan tyhjin käsin ilman rahoja, minkä jälkeen Pound ilmoitti miehen viranomaisille. Virkavallan otettua asian hoitaakseen selvisi, että tohtori Richardsonin oikea nimi on Eugene Taylor.¹¹⁶

Eugene Taylorin ja Julia Poundin kohtaamisesta kerrottiin eri sanomalehdissä. Western Mailin otsikon "CHARGE AGAINST A CHEMIST OF ADMINISTERING DRUGS" alla julkaiseman uutisen mukaan Poundin naispuolinen ystävä oli naimissa. Poliisin mennessä pidättämään kemistiä kielsi tämä olevansa Richardson ja antaneensa kenellekään

¹¹⁶ Shipping and Mercantile Gazette 6.7.1870, 8.

minkäänlaisia lääkkeitä.¹¹⁷ Western Mailin ja Shipping and Mercantile Gazette ohella tapauksesta uutisoivat muun muassa The Daily News, Lloyd's Weekly Newspaper, Reynolds's Newspaper, The Daily Telegraph, The Morning Advertiser ja The Pall Mall Gazette.¹¹⁸ Omassa uutisessaan Lloyd's Weekly Newspaper käytti Eugene Taylorista nimitystä "An Advertising Quack", eli mainostava puoskari.¹¹⁹ Tower Hamlets Independent and East End Local Advertiser otsikoi uutisensa nimellä "QUACK DOCTORS"¹²⁰ ja Reynolds's Newspaper "SERIOUS CHARGE AGAINST A SURGEON".¹²¹

Myöhemmin saatiin tietää, että Taylorin myymät lääkkeet todellakin sisälsivät sitä, mihin ne oli tarkoitettukin, ja hänelle määrättiin takuusumma.¹²² Poundin ja Taylorin kohtaaminen eli sanomalehtien sivuilla noin viikon.

Poundin tapaus osoittaa, että Lontoossa vaikutti yhä 1870-luvun taitteessa niitä hämäreitä "tohtoreita", joista muiden muassa Medical Act 1858 pyrki pääsemään eroon. Pound vaikuttaa olleen myös hyvin tietoinen raskaudestaan ja hän osasi etsiä keinoja lapsesta eroon pääsemiseksi sanomalehtien sivuilta. Tarkempi tutkimus osoittaa, että keväällä 1870 "Richardsonin" mainoksia julkaisi ainakin Illustrated Police News.¹²³ Reynolds's Newspaperissa hän mainosti kesästä 1867 alkaen kesään 1870 asti, mainoksen ollessa esimerkiksi:

TO LADIES ONLY. - Pregnancy, Irregularities, &c., confidentially treated by Dr. Richardson, 101 Drury-lane, corner of Blackmoor-st., London. Female Powders (a certain remedy in irregularities), sent for 10s. Letters answered.¹²⁴

¹¹⁷ Western Mail 6.7.1870, 3. Hinta yksi penni.

¹¹⁸ The Daily News 6.7.1870, 3; Lloyd's Weekly Newspaper 10.7.1870, 4; Reynolds's Newspaper 10.7.1870, 6; The Daily Telegraph 6.7.1870, 2; The Morning Advertiser 14.7.1870, 7; The Pall Mall Gazette 5.7.1870, 9.

¹¹⁹ Lloyd's Weekly Newspaper 10.7.1870, 4; Lehti perustettiin vuonna 1842, alkujaan nimellä Lloyd's Illustrated London Newspaper. Perustajana Edward Lloyd. Lehteä on luonnehdittu suuntaukseltaan alkujaan radikaaliksi, lukijakuntanaan äänettömät luokat. Vuonna 1861 lehden levikki oli noin 170 000 kappaletta ja neljä vuotta myöhemmin yli 412 000 kappaletta. Hinta yksi penni.

¹²⁰ The Tower Hamlets Independent 9.7.1870, 2. Hinta yksi penni.

¹²¹ Reynolds's Newspaper 10.7.1870, 6.

¹²² The Morning Advertiser 14.7.1870, 7.

¹²³ The Illustrated Police News 19.3.1870 – 9.7.1870.

¹²⁴ Reynolds's Newspaper 3.7.1870, 7; Reynolds's Newspaper 9.7.1867 - 3.7.1870.

Poundin kohdalla silmiinpistävää on, ettei hän käynyt episodiaan läpi yksin. Hän kertoi raskaudesta ja aikeistaan ystävättärelleen, jolta sai neuvoja ja joka yritti auttaa häntä saamaan rahansa takaisin. Pound toi Eugene Taylorin toimet julki, vaikka joutuisikin mahdollisesti todistamaan oikeudessa. Emme tiedä tarkemmin Julia Poundin taustaa, mutta hänellä vaikuttaisi olleen jonkin verran säästöjä, joilla kykeni maksamaan etumaksun, tai mahdollisesti hän lainasi rahat.

Uutisista ei tule ilmi Julian saamien rohtojen tarkkaa olemusta. Poisons and Pharmacy Act 1868 rajoitti jonkin verran erinäisten myrkkujen sekä oopiumin myyntiä, mutta salli yhä oopiumin hyödyntämisen pieninä annoksina seoksissa. Esimerkiksi oopiumista johdettu laudanumi tarjosi yhden tunnetun keinon päättää lapsen elämä.¹²⁵ Ennen kuin Offences Against Person Act 1837 säädettiin, oli abortin tekemisestä teoriassa mahdollista saada kuolemantuomio. Kyseisen lain jälkeen maksimirangaistus pieneni elinkautiseen, mikä säilyi Offences Against Person Act 1861:n tullessa voimaan. Omassa tutkimuksessaan Kilday on pohtinut, kuinka raskauden keskeyttämisen mekanismien täytyi olla yleisessä tietoisuudessa viktoriaanisena aikana ja niihin turvauduttiin laista huolimatta. Abortin etu oli, että se tarjosi mahdollisuuden päästä eroon lapsesta kaikesta hiljaisuudessa.¹²⁶

Abortit olivat muutoinkin osa uutisaineistoa. Julia Poundia huonommin kävi esimerkiksi Jessie Elesille, jolle toinen kemisti, John Williams Wells, teki aborttiin johtavan toimenpiteen siihen tarkoitetulla instrumentilla. Wells sai syytteen alkuun vain kyseisestä rikoksesta, mutta uutinen pohti syytteen muuttuvan vakavammaksi, sillä Eles menehtyi abortin aiheuttamiin komplikaatioihin.¹²⁷

Miten laajalti aikalaiset sitten tiesivät omaamistaan mahdollisuuksista päättää ei-toivotun lapsen elämä? D’Cruze on pohtinut työläisnaisten kulttuurissa naapurien arvottaneen naisten aseman ja maineen. Naisten kesken esiintyi solidaarisuutta, mutta myös toisten arvostelua ja juoruilua. Kodinhoidon ohella seksuaalisuus määritteli naisten sosiaalista asemaa ja sitä miten heihin suhtauduttiin.¹²⁸ Poundin osalta sosiaaliseen verkostoon voidaan liittää

¹²⁵ Rose 1986, 11-13.

¹²⁶ Kilday 2013, 80-83.

¹²⁷ Reynolds’s Newspaper 2.1.1870, 8.

¹²⁸ D’Cruze 1998, 192, 194.

ystävyys ja toiselta naiselta saatu tuki. Heidän kohdallaan vaikutti tietoisuus erilaisista mahdollisuuksista ja riskeistä, joita raskauden keskeyttämiseen liittyi. Sanomalehtimainokset mahdollistivat abortin mainostamisen, vaikka mainokset eivät suoraan käyttäneetkään kyseistä termiä. Laajemmassa kontekstissa Poundin kokemus omista vaihtoehtoistaan päättyi lopulta osaksi sanomalehtien uutisointia, ja tässä mielessä työläisnaisen tekemät valinnat läpäisivät yhteiskuntaa alhaalta ylöspäin tuoden samalla valoon puoskarimaisen lääketieteen harjoittamisen.

3.2 Kohu vauvafarmeista

Eräs mahdollisuus oli antaa ei-toivottu lapsi adoptioon, mikä käytännössä tarkoitti lapsen myymistä pois jonkun toisen henkilön kasvatettavaksi. Lapsen pois antaminen toisen hoidettavaksi ei ollut laitonta. Voidaan vain jälleen arvailla, miten tietoisia naiset, miehet tai pariskunnat olivat tulevan päätöksensä vaikutuksista lapsensa elämään, heidän harkitessaan vastaamista johonkin 1870-luvun taitteen adoptioilmoituksista:

A RESPECTABLE couple having no family, are most anxious to Adopt an Infant as their own but it must be enirely given up - premium £4 - Address Mrs. Rogers, Post-office, 107, Fleet- street.¹²⁹

Lapsestaan eroon haluavalle mainos kenties näyttäytyi sijoitukselta omaan tulevaisuuteen, ja joskus myös lapsen.

1870-luvun taitteessa British Medical Journalin ja poliisin omat tutkimukset johtivat mainosten takaiseen toimintaan, jonka julkituominen yltyi moraaliseksi paniikiksi. Ilmiöön liittyi mainosten avulla käytävä kauppa, jonka päätepisteenä adoptioon annettu lapsi menehtyi laiminlyönnin tai jonkin suoraviivaisemman toiminnan seurauksena. Vauvafarmit eivät olleet uusi ilmiö, eivätkä ne kadonneet kohun myötä. Vuonna 1871 lehdet jopa mainostivat

¹²⁹ Lloyd's Weekly Newspaper 17.4.1870, 10.

muuan yhteiskunnallista hoitokotia positiivisessa mielessä nimellä ”The Model Baby Farm”.¹³⁰ Aiemmin 1860-luvulla oltiin huonomaineisista vauvafarmeista uutisoitu jo pariinkin otteeseen. Torquayssa toimi vuosikymmenen puolivälissä muun muassa Charlotte Winsor. Samoin lehdistö noteerasi vuonna 1867 Caroline Jaggerin, joka otti vastaan lapsia Tottenhamissa ja nousi lehdistön kautta julkiseen keskusteluun.¹³¹ Häneen liittynyt kohu velloi taustalla yhä muutama vuosi myöhemmin.

Vuoden 1870 moraalisen paniikin ollessa käynnissä uutisoitiin erityisesti kahdesta eri tapauksesta. Näistä jälkimmäisenä lehdistön lööppeihin päätyi Mary Hall, 32, joka tuomittiin lopulta kahdeksi vuodeksi pakkotyöhön salaliitosta sen jälkeen, kun murhasyytteet putosivat pois.¹³² Hallin kohdalla varsinaista tuomiota suurempia olivat hänen – ja hänen taustalle uutisoinnissa jääneen miehensä – tekoihin liitetyt huhut, joita käytiin läpi oikeudessa. Aikalaisten mielikuvitusta ruokki esimerkiksi poliisi etsimässä Hallien puutarhasta vastasyntyneiden ruumiita maakuopista. He eivät kuitenkaan löytäneet ainuttakaan, vain hattuun laitetun reilun 750 punnan omaisuuden.¹³³ Toimintaan yhdistettyjen mielikuvien takana vaikutti Hallien talossa työskennelleen palvelijan, Matilda Barrattin, 18, antama todistus, josta uutisoitiin laajalti. Barrattista tuli silminnäkijä, joka kertoi kyseisen Etelä-Lontoon Camberwellissa sijainneen yksityisen synnytystalon tapahtumista:

I was with them about eight weeks. I occupied the room next to the kitchen. I used to sleep there. Two children slept with me—one was aged about six, and the other about four years. I could look into the garden from tho kitchen.

[...]It was on Wednesday when she came. She was in the family-way. She occupied the first-floor front room. She took to her bed. After she had been there some little time I heard child cry in the night; it was the night after she came in the day.

¹³⁰ The Morning Advertiser 24.6.1871, 7. Sophia Nursery -niminen hoitokoti, joka sijaitsi Lontoossa, otti uutisen mukaan vastaan korkeintaan kolmekuukautisia aviottomia ensilapsia, jotka saivat hoitopaikan aina toiseen ikävuoteensa saakka. Lapsen äidiltä perittiin hänen tuloihinsa suhteutettava elatusmaksu.

¹³¹ Rose 1986, 42-43.

¹³² South London Chronicle 17.12.1870, 3. Hinta yksi penni.

¹³³ Ilmoitettu summa vaihteli. Esimerkiksi South London Chronicle kirjoitti 26.11.1870 summan olleen noin £750 ja 17.12.1870 noin £800.

[...]He went straight into the garden, and I saw him drop the child down a hole. The child had a night-gown on. I was in my bedroom when he went into the garden.

[...]I got up at seven o'clock in the morning and went into the garden to fetch some coals, I then saw some blood on the steps just outside the kitchen door leading into the garden. The hole was filled, and there was some lime or some fresh mould over it. There was more blood between the kitchen steps and the hole. I wiped the blood up.

About three days after the first young woman left another one came. She went into the first-floor front room. I did not notice what state she was in. I went into the room on the following morning after she came. She was in bed, and a child was with her.

Saman uutisen mukaan rouva Hall tuli myöhemmin alas ruskean sidotun paperikääreen kanssa, joka sisälsi oletetusti jälkimmäisen naisen vastasyntyneen ja jonka hän antoi taloon tulleen rouva Waltersin matkaan. Barratt kertoi myös, että näki synnyttäjille tarkoitettussa huoneessa kaksi pulloa myrkkyä sekä laatikollisen pillereitä. Kun kolmas raskaaksi epäilty nainen saapui taloon, sai Barratt potkut, koska rouva Hall epäili hänen varastaneen jotakin.¹³⁴

Syytökset kuivuivat lopulta kasaan todisteiden puuttumisen takia. Oikeuden kerrotaan todenneen:

Mr. Poland informed the magistrate that since the last occasion the garden of the prisoner's house had been dug up, and, although a portion of lime had been found, there was no trace of human bones or of a child's body. He was glad to say there was no confirmation of the girl's statement. The police had been making inquiries. A number of women had been confined at the place, but no trace could be found of the two women who the girl stated were confined there, and who had been delivered children. In the absence of the bodies of the children, in the absence of the mothers, and in the absence of any confirmation to the statement made by the girl, he should not continue the case on the part of the prosecution.¹³⁵

¹³⁴ Clerkenwell News and London Daily Chronicle 16.11.1870, 4. Hinta yksi penni.

¹³⁵ South London Chronicle 26.11.1870, 6.

Tuomarin näkemys Hallin saamaan sanktioon oli lopulta varsin praktinen, joskin hän liitti siihen mukaan kysymyksen sanomalehtien vastuusta:

[...]she [Hall] would only be punished for the offence of which the jury had convicted her. Probably the only advantage of this prosecution, which had exposed a certain amount of immorality which was by far too prevalent in the present day, was that it had called attention to what was going on through these newspapers, and to the amount of profits that were realised from it.¹³⁶

Sanomalehtien vastuuta voi lähestyä eri näkökulmista käsin. Toisaalta lehdet loivat Hallin ympärille tarinan, joka sisälsi mielikuvia monista vastasyntyneiden ruumiista, ja toisaalta lehtien mahdollistama mainonta toimi oletusten mukaan Hallien keinona saada asiakkaita.

Huolimatta siitä, ettei suurta osaa syytöksistä pystytty lopulta todistamaan, uutisoi lehdistö Mary Hallista toistuvasti *Baby Farming* -otsikkojen alla. The Illustrated Police News esimerkiksi siteerasi tutkimuksissa mukana ollutta poliisitarkastajaa, joka kuulemisessaan kertoi epäilevänsä, että ainakin 46 naista oli maksanut Hallille £10 - £50 saamastaan avusta näkemättä enää koskaan lastaan. Adoptiota mainostettiin poliisitarkastajan mukaan eri lehdissä, kuten Sunday Timesissa, Christian Timesissa, Lloyd's Newsissa, Daily Timesissa ja Hereford Timesissa.¹³⁷

Rose on kutsunut Hallin saamaa lievää tuomiota fiaskoksi, puhuen näin virkavallan epäonnistumisesta.¹³⁸ Toisaalta on hyvä huomioda, että tuomio annettiin tiettyjen oikeudenmukaisuusperiaatteiden ehdoilla, joihin Hallin ympärillä vellonut tai häntä edeltänyt Watersiin aikaansaama julkinen kohu ei kohtalokkaasti vaikuttanut.

Vuoden 1870 toinen kohu käytiin läpi joitakin kuukausia Hallia aiemmin, kun Margaret Waters, joka toimi salanimellä Willis, jäi poliisin haaviin. Hänen kannoilleen päästiin sen jälkeen, kun Brixtonin ja Peckhamin alueelta löytyi 16 vastasyntyneen ruumista. Poliisi tiesi jäljittää niiden mahdollista jättäjää lehti-ilmoituksia seuraamalla. He vastasivat Lloyd's

¹³⁶ The Illustrated Police News 17.12.1870, 4; Vuonna 1864 perustettu rikoksiin keskittyvä sensaatiolehti, jolle ominainen oli kuvitettu etusivu. Perustajana George Purkess. Lehden kohteena oli työväenluokka (BNA). Hinta yksi penni.

¹³⁷ The Illustrated Police News 17.12.1870, 4.

¹³⁸ Rose 1986, 103.

Weekly Newspapersissa olevaan adoptioilmoitukseen, mikä johti kohtaamiseen ilmoituksen laittaneen rouva Olivierin, eli Watersin siskon, oikealta nimeltään Sarah Ellisin kanssa.¹³⁹

Sanomalehdet ruokkivat Watersin ja Ellisin oletetun toiminnan kautta aikaisten ajatuksia. Eräs virkavallan edustaja kuvaili vauvafarmilla näkemiään lapsia:

The child was nothing but skin and bones, and appeared to be dying. It was filthy, and wrapped in some dirty black clothes. I then went into the front kitchen and found several infants three or four years old, all huddled together on an old sofa, quiet, and asleep. There was no food to be seen, and there were there altogether eleven children.

[...]There were there seven male and four female Infants, six of them being from three weeks to a month old. They all lay with feeding bottles their sides.

[...]She said they were all illegitimate children except one, which was the offspring of her sister, Mrs. Oliver. She said she had been in the business about four years, and had had about forty children at one time. Where they were now she did not know.¹⁴⁰

Watersin ja Ellisin hoivista löydettyistä lapsista puolet kuoli.¹⁴¹ Monien syytöksiä sisältävien kirjoitusten vastapainona lehdissä esitettiin myös ymmärrystä heitä kohtaan:

For their defence it will maintained that the children under their care had sufficient food, and that every care was taken to get it sweet and nutritious. It will also urged that, owing to great competition in the social economy of life, many women dependent for their living on many hours of daily occupation, are compelled to deprive their children their natural sustenance and put them out nurse, even though it is well known that 80 per cent, such children die; further, that they are only put out often in stern necessity; that nurseries for poor children are indispensable; and that the prisoners endeavoured to the best of their ability to supply this want.¹⁴²

¹³⁹ Rose 1986, 96-98.

¹⁴⁰ The Chelsea News and Borough Advertiser 18.6.1870. Hinta yksi penni.

¹⁴¹ Rose 1986, 99.

¹⁴² Clerkenwell News and London Daily Chronicle 15.8.1870, 3.

Samaisessa uutisessa Clerkenwell News and London Daily Chronicle uutisoi Watersin ja Ellisin saavan syytteen aluksi viidestä murhasta.

Ottaen huomioon aviottomien lapsien korkean kuolleisuuden yhteiskunnassa, voi Watersiin ja Ellisiin kohdistettuja syytöksiä tulkita myös ymmärtävämmän näkökulman kautta hyödyntäen laajempaa sosiaalista kontekstia. Esimerkiksi London Foundling Hospital korjasi alkuvuonna 1867 eri lehdissä julkisuuteen päässeitä vääriä alakanttiin olevia lukuja koskien heidän vastaanottamiensa aviottomien lasten kuolleisuutta. Heidän ilmoituksensa selventää, että todellinen kuolinprosentti oli yli 70.¹⁴³ Lasten kuolemat Watersin ja Ellisin hoidossa eivät toisin sanoen välttämättä eronneet merkittävästi muiden aviottomien lasten selviytymismahdollisuuksista joissakin virallisissa hoitokodeissa tai laitoksissa, eikä heihin edes kyetty yhdistämään oikeudellisesti kaikkia niitä ruumiita, joista heitä syytettiin. Oikeudenkäynnissä esitettyyn väitteeseen Watersin ja Ellisin lapsille antamasta laudanumista tarttui niin ikään yksi aikalaisista huomauttaen, että kyseessä oli yleinen käytäntö:

The administration of narcotics is, doubt much to be condemned, but narcotics have been administered in England to children for many years past, and doubtless many deaths have been the result, only the public mind had not been horrified by the suggestion of systematic murders at baby farms. Perhaps Margaret Waters and Sarah Ellis had struck balance of probabilities like actuaries, and calculated that, so many of the children would die from natural causes, so that the small sums they obtained would enable them to earn a livelihood.

Edelleen sama kirjoittaja jatkaa:

[...]The four babies were neglected and starved, but is it established that the prisoners themselves were not starving also in their poor ill-furnished house, from the 1st to the 12th of June ? We speak of the infants found living, for it is not established that the bodies found came from the house of the convict, and if the bodies did come from the house, then it shows that they had grown bold or desparate, and that when they could so dispose of bodies, they would not hesitate

¹⁴³ The Standard 2.2.1867, 5.

in shortening the sufferings of infants, instead sending for doctors to relieve them.¹⁴⁴

Waters itse kertoi ennen hirttamistään kirjoittamassaan julkisessa kirjeessä, ettei hän olisi tehnyt tekojaan ilman lapsistaan eroon haluavia vanhempia.¹⁴⁵ Hän kertoi olleensa jonkin aikaa naimisissa ja eläneensä hyvää elämää ennen kuin hänen miehensä kuoli ja hän jäi yksi pienen rahassumman kanssa. Yritettyään ensin laillista elinkeinoa päätyi hän majoittamaan alivuokralaisia, mistä alkoi hänen bisneksensä raskaaksi tulleiden naisten parissa.¹⁴⁶

Ellis lopulta vapautui murhasyytteestä ja hänet määrättiin kahdeksaksitoista kuukaudeksi vankeuteen pakkotyöllä.¹⁴⁷ Waters puolestaan tuomittiin kuolemaan yhden lapsen, John Walter Cowenin, kuolemasta ja hirtettiin lokakuussa 1870.

Vauvafarmeilla tapahtuvat lapsikuolemat, huolimatta lopullisten aukottomien todisteiden vähyydestä, näyttäisivät vaikuttaneen syvästi aikalaisten mieliin. Moraalisen paniikin tiimoilta lapsenmurhiin liitettiin monia muitakin yhteiskunnallisia kysymyksiä kuin lapsen kuolema, kuten aviottoman lapsensa pois antavan naisen elämä, vietteleminen, sanomalehtien mahdollistama mainonta, aviottomien lasten mahdollisuudet, rekisteröimättömien hoitajien harjoittama liiketoiminta sekä suhtautuminen kuolemantuomioon. Näistä viimeksi mainitun suosio oli ylipäätään laskussa halki 1800-luvun.¹⁴⁸

Lapsenmurhien käsittelyssä näkyy elementtejä aikakaudelle ominaisesta voyeurismistakin, jossa keskiluokkainen protagonistin suoritti sosiaalista tarkkailua.¹⁴⁹

Vauvafarmien kohdalla sosiaalista voyeurismin edusti The Timesin artikkeli otsikolla Baby

¹⁴⁴ South London Chronicle 8.10.1870, 4.

¹⁴⁵ The Daily News 12.10.1870, 6; Lehti perustettiin vuonna 1846, Charles Dickensin toimittamana. Lehti halusi muodostaa liberaalin vastapainon ajan konservatiivisille julkaisuille, kuten The Timesille. Hinta yksi penni.

¹⁴⁶ The Times 12.10.1870, 9.

¹⁴⁷ The Era 25.9.1870, 4; Lehti perustettiin vuonna 1838. Julkaisu keskittyi kauppaan ja majatalojen intresseihin. Lehti oli alkujaan luonteeltaan liberaali, mutta sen sisältö muuttui varsin pian maltillisen konservatiiviseksi. Julkaisu suuntautui vuosisadan puolivälissä urheiluun, vapaamuurariuteen ja teatteriin (BNA). Hinta 5-6 penniä.

¹⁴⁸ Rowbotham 2010, 183-184.

¹⁴⁹ James Greenwood kirjoitti pseudonyymillä The Pall Mall Gazetteen alkuvuonna 1866 artikkelisarjan nimellä ”A Night in a Workhouse”. Hän naamioitui sitä varten köyhäksi ja vietti yön köyhäintalon kurjissa oloissa kirjoittaen myöhemmin kokemastaan ja näkemästään. Artikkelisarjan on katsottu inspiroineen uudenlainen tutkivan journalismin muoto. Koven 2004, 25-26.

Farm kesällä 1870. Siinä nimimerkkiä A.B. käyttänyt, naispuoliseksi esittäytyvä henkilö kertoo pitkässä artikkelissa, kuinka naamioituneena kohtasi kaksi eri naista jotka tarjosivat avun lapsestaan eroon haluavalle raskaana olevalle naiselle. Artikkelin kirjoittaja kuvailee naisten kanssa käymiään tapaamisia, tiloja joissa naiset toimivat sekä tapaamiseen liittyvää jännitystä ikään kuin eläen lukijoiden puolesta.¹⁵⁰

Ne aikalaiset, jotka olettivat Watersin kuolemantuomion hillitsevän kuolleiden lasten jättämistä julkisille paikoille joutuivat pettymään. Reilut puoli vuotta hänen hirttämisensä jälkeen The Pall Mall Gazette kirjoitti:

Two hundred and seventy-six infants were found dead in the streets of London in 1870 by the police, and 105 had been found up to the 19th of May this year, so that there was no reason to suppose that the fate of Margaret Waters had done anything to arrest baby slaughter either as a trade or an incidental occupation. Nevertheless some witnesses are of opinion that the great mortality in infant life is due rather to negligence than to anything which can be called actual criminality.¹⁵¹

Watersin ja Ellisin oletettuun toimintaan kulminoitui suuri osa moraaliseen paniikkiin vuonna 1870 liitetystä teemoista, mutta myös lapsenmurhan sosiaalisesta kontekstista, jonka ytimessä vaikutti ei-toivottu avioton lapsi. Vauvafarmien olemassaoloon tarvittiin käytännössä naisen ja miehen välinen seksuaalinen kanssakäyminen sekä jokin sosiaalinen asetelma tai muu motiivi, joka sai heidät tai toisen heistä halumaan eroon lapsesta sikäli, kun nainen tuli raskaaksi. Lapsi saattoi kuolla myös vahingossa ja sen ruumis jätettiin kadulle kulujen säästämiseksi.

Judith Knelman on huomauttanut – Robert Harimania lainaten – että oikeudenkäynnit luovat todellisuudesta sosiaalista rakennelmaa, mikä tapahtui myös 1860-luvun lapsenmurhien synnyttämän moraalisen paniikin kohdalla. Hänen mukaansa lehdet eivät välttämättä olleet edes lähtökohtaisesti objektiivisia sen todellisuuden kuvan suhteen, jonka tarjosivat lukijoilleen. Hän kirjoittaa: ”Hariman shows that trials are much more than legal proceedings: they are a means to the social construction of reality. Hence it is not surprising that, once the

¹⁵⁰ The Times 14.7.1870, 9.

¹⁵¹ The Pall Mall Gazette 24.7.1871, 5.

newspapers began publicizing the arguments and issues in murder trials, their readers responded with rapt and constant attention.” Ja jatkaa: ”Crime reporters titillated their readers with shocking detail, convicted before the courts did, and provided psychological analysis of their own invention. They maintained interest by arousing horror and indignation, and then offering a solution to the mystery and a description of the restoration of order. An entertaining story led to a moral.”¹⁵²

¹⁵²Knelman 1998, 38-40.

4. VIETTELEVÄT MIEHET

4.1 Aviottomien lasten isät murhauksisoinnin osana

1860-luvun lopun moraalinen debatti ei rajoittunut lapsenmurhien kohdalla pelkästään naisiin, vaan sisälsi myös aviottoman lapsen hylkäävän miehen.

Kesällä 1870 Lankester teki kuolinsyytutkimuksen koskien neljän eri aviottoman lapsen menehtymistä. Lapsista kolmen isä oli tiedossa, joista jokainen teki työtä. Yksi miehistä oli puuseppä, toinen opettaja ja kolmas maalari. Jokainen heistä oli hylännyt lapsen äidin tämän tultua raskaaksi. Lankesterin mukaan todellinen syy ”niin paljolle lapsenmurhia ja vauvafarmeja” oli mies, joka karkaa aviottoman lapsen elämästä. Nämä miehet, ”ala-arvoiset viettelijät ja hylkääjät”, tulisi hänen mukaansa ruoskia.¹⁵³ Toisessa uutisessa Lankester arvioi, että vain yksi isä seitsemästäkymmenestä avustaa aviottoman lapsensa elämää.¹⁵⁴

Aviottoman lapsensa elämästä laistava mies oli kriittinen yhteiskunnallinen kysymys. Näkökulma miesten poissaoloon ilmeni muun muassa oikeudenkäynneissä. Valamiesten tulkittiin olleen haluttomia langettamaan lapsensa surmanneelle naiselle kuolemantuomio tai jokin muu ankara rangaistus samaan aikaan, kun naisen ja lapsensa hylännyt mies pääsi kuin koira veräjältä. Muun muassa *The Morning Advertiser* julkaisi loppuvuonna aiheeseen liittyvän kannanoton:

Verdicts of “Wilful murder” and “Found dead” are returned week after week. Coroners make feeling remarks, and point out the law’s deficiencies, juries respond, the police are reprimanded for not tracing out the murderers; the newspapers call attention to the social blot in their leading columns, but all in vain. The ears of the Parliament are closed to the “cry of the innocent;” it refuses to legislate against him who, by the ties of nature, is bound to cherish and nurture, but whose neglect is the predisposing cause of the death of that innocent.

How much longer are we to be content to see as in the case of Elizabeth Whelan, the woman committed to the felons’ gaol, whilst the man, whose cruel neglect

¹⁵³ *The Morning Post* 5.7.1870, 7.

¹⁵⁴ *The Chelsea News and Borough Advertiser* 12.6.1869.

drove the desperate woman to unwoman herself by deserting her infant, is let off scot-free?¹⁵⁵

Elizabeth Whelanin, 20, tapaus sai muutenkin huomiota. Hän oli ammatiltaan hilkan tekijä, joka tuli raskaaksi. Whelan joutui köyhäintaloon, josta uutinen kertoo hänen paenneen synnytyksen jälkeisiä oloja vastasyntynyt mukanaan, jonka jätti satunnaisen talon portaille.¹⁵⁶ Palatessaan jonkin ajan päästä takaisin etsimään lastaan, kuuli Whelan tämän menehtyneen nälkiintymiseen. Whelan tuomittiin kolmeksi kuukaudeksi pakkotyöhön. Hän itse kielsi tietävänsä, kuka lapsen isä on, mutta oletetun isän nimi, Frederick Haines, tuli toista kautta julki oikeudessa. Ammatiltaan Haines oli virkailija.¹⁵⁷ Marraskuun 4-5.päivä Lontoossa eri lehdessä ilmestyneessä uutistekstissä käytiin läpi Whelanin kohtaloa. Reilu viikko myöhemmin Reynolds's Newspaper kertoi, että Whelanin saama tuomio muuttui yleisen sympatian takia ja hänet otettiin kärsimään rangaistustaan London Preventive and Reformatory Institutioniin.¹⁵⁸

Kaikki eivät säästelleet sanojaan Whelanin kohtalosta. The Daily Telegraph julkaisi alkuperäisen tuomion jälkeen anonymiksi jäävän kirjoittajan varsin voimakkaan kannanoton viettelijöitä vastaan:

This case of ELIZABETH WHELAN exhibits the monstrous cruelty of our practise more plainly than any Royal Commission or Parliamentary reports. The story may enable all to comprehend why infanticide prevails in our great cities ; why harlots throng our midnight streets ; why the union wards are full of unclaimed children ; and still, worse, why throughout society from top to bottom, there is one code of morality for the masculine sex, and another for the feminine.

¹⁵⁵ The Morning Advertiser 26.11.1869, 5.

¹⁵⁶ Offences Against the Person Act 1861 määritteli alle kaksivuotiaan lapsen hylkäämisen rikokseksi sikäli, kun tämän henki tai terveys pysyvästi vaarantui. Maksimirangaistus rikoksesta oli 3 vuotta pakkotyötä tai 2 vuotta vankeutta joko pakkotyöllä tai ilman. Kilday 2013, 85.

¹⁵⁷ The Morning Advertiser 4.11.1869, 7.

¹⁵⁸ Reynolds's Newspaper 14.11.1869, 6; The London Preventive and Reformatory Institution tarjosi takaisin yhteiskuntaan myöhemmin palaaville langenneille naisille kodinmukaiseksi tarkoitettua paikkaa suorittamalla tuomionsa. Instituutiossa eläminen sisälsi työtä, kuten kodinhoitoa ja ompelua, samoin mahdollisuuden itsensä kehittämiseen. Children's Homesin www-sivu, <http://www.childrenshomes.org.uk/EustonLEPRI/> (viitattu 31.1.2019).

[...]Let some modern master pourtray the modern illustration of the old anguish. Let him paint ELIZABETH WHELAN, putting her baby down out of her arms, because they are as cold as the stone doorstep, and she has nothing to give it!

[...], and, to make the series perfect, paint also FREDERICK HAINES at large among dancing saloons and bonner-makers, casually mentioned by the judge, and totally untouched by the law ; while the girl that [-] seduced does "hard labour" in the prison, and the child that he begot, starved to death by reason of his desertion, rots in the paupers' corner of the graveyard.¹⁵⁹

Näihin aikoihin mielipidekirjoitukset julkaistiin sanomalehdissä usein nimettöminä, mikä jättää myös kirjoittajan sukupuolen pimentoon. Fraserin, Greenin ja Johnstonin mukaan anonymiteetti mahdollisti naisille mahdollisuuden saada äänensä kuuluviin yhteiskunnallisessa keskustelussa ilman oman identiteetin (ja sukupuolen) korostamista.¹⁶⁰ Ottaen huomioon naisiin liitetyt ennakoasenteet, saattoi anonymiteetti helpottaa heidän sanomansa vastaanottoa. Esimerkiksi yllä lainattu mielipide vaikuttaa – ja saattoi vaikuttaa jo aikalaisillekin - naisen kirjoittamalta, perusteena kirjoittajan vahva samastumien Whelaniin, sekä sukupuolten liittyvän eriarvoisuuden voimakas esille tuominen.¹⁶¹ Yllä olevan mielipiteen mukaan miehet pääsivät helpolla eivätkä joutuneet tuntemaan katumusta.

Kritiikin luonne tulee esille myös The Morning Advertiserissa kesällä 1869 julkaistussa mielipiteessä:

There is a wide-spread and just feeling, that if full justice were done the father of the murdered child ought to made stand in the dock beside the mother. It may be impossible to do this; but until the fathers of illegitimate children are made more

¹⁵⁹ The Daily Telegraph 5.11.1869, 5; Lehti perustettiin vuonna 1855, alkujaan nimellä The Daily Telegraph and Courier. Perustajana eversti Arthur B. Sleight, jonka käsissä lehti ei kuitenkaan menestynyt ja se päättyi pian Joseph Moses Levyn alaisuuteen. Julkaisun hintaa laskettiin ja siitä tuli 1850-luvun lopulla varteenotettava kilpailija muun muassa The Daily Newsille ja The Morning Postille. Alkujaan luonteeltaan liberaali. Muissa alan julkaisuissa lehteen viitataan usein nimellä The Telegraph. Hinta yksi penni.

¹⁶⁰ Fraser & Green & Johnston 2003, 5, 27.

¹⁶¹ Aikalaisfeministien yksi kantavista kritiikin kohteista olivat seksuaaliset kaksoisstandardit. Heidän mukaansa miesten tuhoavan seksuaalisen käytöksen mahdollistivat yhteiskunnan ylläpitämät rakenteet. Aiheen tiimoilta aktiivinen Josephine Butler esimerkiksi kritisoi yhteiskunnan pitävän tarkoituksenmukaisesti naisia riippuvaisina miehistä. Kent 1990, 71.

amenable before the law for their moral responsibility, juries will not visit the full penalty upon the mothers.

[...]Infanticide in general results from the desertion of the woman by her seducer. To hang her and allow him to go scathless would be the height of iniquity.¹⁶²

Mielipide yhdistää toisiinsa naisten saamien tuomioiden myötämielisyyden, juryn käyttäytymisen sekä viettelijöiden rankaisematta jättämisen.

The Evening Standardissa loppuvuonna 1870 kirjoittaja jakoi lapsenmurhat kahteen eri kategoriaan:

Sentence of death for infanticide has of late years become a kind of ghastly farce. The Home Secretary, sitting as a Court of Equity, the sole Court of Equity having criminal jurisdiction, has generally tempered judgment with mercy, and sentence of death has been at the last moment commuted for some lighter penalty. So uniform, indeed, has been this practice, that, when a new and more horrible form of infanticide than usual occurred, it was confidently predicted that the Home Secretary would intervene and save the guilty woman from the gallows. There was, however, a marked difference between this and all other kinds of infanticide. We can hardly refrain from pitying the poor creature who, abandoned, perhaps, by some wealthy seducer, stifles within her breast the compassionate yearnings of a mother, and, maddened with the sight of the living witness of her shame, compresses its throat with her fingers. But what pity can we feel for the woman who, by starving or drugging infants to death, earns her own livelihood?¹⁶³

The Penny Illustrated Paperissa kirjoittaja vaati hankin miestä osalliseksi lapseen kohdistuneesta rikoksesta:

The only really complete result which may come from this latest exposure will be such an alteration of the law as will make the father of an illegitimate child responsible of its entire maintenance and at least the partial maintenance of the mother, and will hold him guilty of participation in any crime which may be regarded as the effect of his neglecting to provide for both.¹⁶⁴

¹⁶² The Morning Advertiser 30.7.1869, 4.

¹⁶³ The Evening Standard 12.10.1870, 1.

¹⁶⁴ The Penny Illustrated Paper 2.7.1870, 2.

Saman vuoden kesällä The Islington Gazetteissa julkaistiin kärkevä mielipide viettelijöistä:

The unhappy female has to bear all the terror, the danger, and the reproach consequent upon her slip from the paths of virtue; the assassin who caused her to slip and destroyed all her future chances of happiness walks off scot free —nay, boasts to his companions of the misery he has caused. Can no punishment devised for these wehr-wolves? ought they not to share the penalty which now falls undivided upon the helpless female? Why should these worthless and dangerous villains be allowed to lounge about their clubs in perfect safety whilst the women they have ruined are condemned by society and law to suffer those penalties which are infinitely more terrible to their sensitive natures than they would be to the hardened and selfish hearts of the male debauches.¹⁶⁵

Erään kirjoittajan mukaan viettelijän ei tarvinnut käytännössä luopua mistään, varsinkaan sosiaalisesta asemastaan:

Nothing more clearly shows the unjust state of things than the law regarding seduction. A man under the promise of marriage seduces a woman. Her ruin and the birth of a child are the consequences. What social penalties fall upon the seducer? None. His friends, those to whom the destiny of more than half of the species is entrusted, continue to receive him.

[...]Society's doors remain open to him, and matrons and their daughters still receive him with nods, and becks, and wreathed smiles. What are the legal penalties? For the maintenance of his child he may be compelled to pay half a crown a week for thirteen years; the law here, as often happens, favouring the rich man.¹⁶⁶

¹⁶⁵ The Islington Gazette, 15.7.1870.

¹⁶⁶ Reynolds's Newspaper 2.6.1867, 2.

4.2 Näkymättömät viettelijät

Keitä sitten olivat viettelemisestä syytetyt miehet? Jonkinlaista статистиikkaa aviottomien lasten isistä kokosi 1860-luvun jälkimmäisellä puoliskolla Francis Vacher. Hän toimi kirurgina Skotlannin Royal Maternity Hospitalissa ja antoi 364 ensisynnyttäjän nimetä lapsensa isän ammatin. Nimetyistä ammateista 41 voi mieltää herrasmiehelle kuuluvaksi, loput yli 300 edustavat työväenmiehiä.¹⁶⁷ Kyselyyn osallistuneilla naisilla saattoi olla omat syynsä kertoa miehen väärä sosiaaliluokka, mutta luokkien välinen epäsuhta jäänee joka tapauksessa suureksi. On myös syytä huomioida, että rikkaammilla perheillä oli todennäköisesti edellytyksiä hoitaa avioton lapsi pois kuvioista ilman asian päätymistä oikeuteen.

Viettelyksestä uutisoitiin runsaasti. Keskeistä uutisissa oli petetty avioliittolupaus tai vähintään väite sellaisen saamisesta. Yksi lehdissä nimetyistä viettelyksestä syytetyistä oli Henry Earney, veturinkuljettaja, jonka kerrotaan tienanneen seitsemän shillinkiä ja kuusi penniä arkipäivisin ja vajaan kolmanneksen enemmän sunnuntaisin. Henryn kohde oli kotiapulainen, Harriet Emmett, 25. Viettelemisen väitettiin tapahtuneen, kun syytetty vei Emmettin Etelä-Lontoossa sijaitsevaan konserttisaliin ja sittemmin drinkin jälkeen epämääräiseen taloon. Todisteina avioliittolupauksesta käytettiin Emmettin saamia kirjeitä. Henryllä todettiin kuulusteluissa olevan entuudestaan jo kolme muuta aviotonta lasta ja hänet tuomittiin lopulta maksamaan Emmettille 2 shillinkiä ja 6 penniä viikossa.¹⁶⁸

Yleensä viettelykseen liittyvät oikeudenkäynnit eivät olleet yksioikoisia, vaan vaativat monien todistajien kuulemisen. Esimerkiksi Lounais-Lontoossa muuan lääketieteen parissa työskennellyt kuudenkymmenen vuoden ikään ehtinyt tohtori David Leslie sai syytteen tekohetkellä viisitoistavuotiaan – huomattavan kauniiksi kuvaillun - Louisa Willisin saattamisesta raskaaksi. Kuten monessa muussa vastaavassa tapauksessa Willis kertoi syytetyn viettelleen hänet tarjoamalle ensin hieman viskiä. Moninaisen ja pitkän eri todistajien kuulemien jälkeen, jury tuomitsi tapauksen syytetyn hyväksi.¹⁶⁹

¹⁶⁷ The South London Press 15.6.1867, 11.

¹⁶⁸ The South London Press 25.5.1867, 15.

¹⁶⁹ The Standard 1.2.1869, 6.

Eräissä mutkikkaammassa kuulemisessa vastakkain olivat muuan keski-ikäinen herrasmies, ”Graham”, ja leskirouva Renonf, jonka tyttären Annien, syytetty asianomaisen mukaan lupasi viedä avioon. Viettelemisen aikaan Annie oli noin 18 vuotta ja tienasi nelisenkymmentä puntaa vuodessa modistin toimestaan. Rahat hän antoi äidilleen. Syytteen mukaan Grahamin ja Annien kohtaaminen johti myöhemmin raskauteen. Leskirouvan perusteena oikeudenkäynnille toimi hänen tyttäreltään saamiensa tulojen menetys. Annie sanoi Grahamin toivoneen, ettei hänen nimensä päätyisi julki raskauden yhteydessä ja että hänen lähettämänsä kirjeet poltettaisiin. Graham puolestaan kielsi olevansa lapsen isä ja sanoi tulleensa huijatuksi, vaikka omienkin sanojensa mukaan avusti Annieta hieman. Puolen tunnin harkinnan jälkeen jury määräsi tapauksen asianomaisen hyväksi ja tuomitsi Grahamin korvaamaan 200 puntaa. Työväenluokalle suunnattu Reynolds’s Newspaper lisäsi uutiseensa loppukaneetin tuomion vastaanottamisesta suosionosoituksin.¹⁷⁰

Syksyllä 1868 asianomistajana toimi muuan vaunuseppä, Higgins, jonka tytär Elizabeth Sarah Jane, 18, vieteltiin. Higgins vaati 1500 puntaa tyttärensä raskaudesta johtuvista tulonmenetyksistä. Sarah oli tutustunut syytettyyn, herra Bennettiin, 33, toimiessaan serkkunsa kanssa modistina sekä ompelijattarena. Bennettin taktiikkana oli osoittaa asianomistajan tyttären löyhä moraalitodistajien kertomusten avulla. Hän väitti, että kyseessä oli juoni käyttää häntä taloudellisesti hyväksi. Bennett ei kuitenkaan kyennyt osoittamaan Sarahin olleen muiden miesten kanssa. Vastapainona oikeudessa kuultiin todistuksia Sarahin vanhempien hyvämaineisuudesta. Lopulta Bennett määrättiin maksamaan 250 puntaa.¹⁷¹

Viettelysten osalta naisen ja lapsen tulevaisuuteen kannalta vaikutti se, oliko hän yksin tilanteessaan vai saiko hän apua, esimerkiksi vanhemmiltaan. Vanhempi oli monesti myös asianomistaja, jolloin käsittely koski hänen välillisesti menettämiään tuloja. Ero on selkeä verrattuna olosuhteisiin, jossa yksin jäänyt ja lapsensa surmannut nainen päätyi oikeuteen. Tällöin kyseessä ei ollut enää oikeudenkäynti koskien elossa olevan lapsen elatusta, vaan tämän kuolemaa, jolloin isän vastuu oli kokonaan lakannut. Claudia Nelson onkin

¹⁷⁰ Reynolds’s Newspaper 27.2.1870, 8.

¹⁷¹ Reynolds’s Newspaper 9.8.1868, 3.

huomauttanut, että siinä missä aviollinen lapsi oli miehen vastuulla, jäi avioton lapsi naisen harteille. Hän toteaa Bastardy Act 1834:n siirtäneen taakan ei-aviollisesta lapsesta tämän äidille ja kesti liki puoli vuosisataa ennen kuin Bastardy Law Amendment Act 1872 lisäsi jälleen miehen vastuuta avioliiton ulkopuolisen lapsensa suhteen.¹⁷²

Naisen viettelään miehen tuominen – vaikka vain henkisestikin poissaolevana – oikeussaliin teki aviottoman lapsen saavasta naisesta usein uhrin. Lapsen vielä eläessä oikeudellinen prosessi koski yleensä rahaa tai sen menettämistä, kun taas lapsen kuoltua tematiikkana toimi naisen jääminen yksin tilanteessa käytännössä kaikkien tulojen ulkopuolelle. Tällöin viettelys johti helposti välillisesti lapsen kuolemaan. Näin kävi esimerkiksi sekatarakauppiaana kotiapulaisena toimineelle nuorelle Anne M'Carthyille. Hänet vietteli sekatarakauppiaan alivuokralainen, joka piti Annelle jonkin aikaa seuraa luvaten avioitua tämän kanssa. Hän ei kuitenkaan tehnyt mitään Annen hyväksi, kun tämä tuli raskaaksi. Anne synnytti lapsen köyhäntalossa ja lapsi kuoli hänen käsivarsilleen hänen kävellessään rahattoman pitkin Lontoon katuja.¹⁷³

Viettelystä voi tulkita myös miehisen katseen kautta. Sander L. Gilman esimerkiksi on viitannut joidenkin aikalaisten tapaan nähdä jokainen nainen tarvittaessa potentiaalisena viettelyksen uhrina. Jos nainen lankesi, siirtyi hän sosiaalisesti naisellisesta naisesta langenneen naisen kategoriaan.¹⁷⁴ Viettelys toisin sanoen vaikutti naisen moraalien määrittelijänä, silloinkin kun mies antoi alkujaankin petollisen avioliittolupauksen. Naisen kohtaama sosiaalinen todellisuus aviottoman lapsen kanssa toimisi rangaistuksen lailla. Naiset olivat usein verrattain nuoria. Vuoteen 1875 saakka suojaikäraja seksuaaliselle kanssakäymiselle oli 12 vuotta ja senkin jälkeen vain 13 vuotta ja vuonna 1885 kuusitoista vuotta.¹⁷⁵ On ehkä syytä muistuttaa, että kaikki oheisessa luvussa mainitut esimerkit ovat kuitenkin yksittäisiä tapauksia, eivätkä toimi kaiken kattavana selityksensä esimerkiksi Lontoon kaduille ilmestyneisiin vastasyntyneiden ruumiisiin. Yhtä hyvin jotkin niistä

¹⁷² Nelson 1995, 123-125.

¹⁷³ Clerkenwell News and London Times 14.10.1867.

¹⁷⁴ Gilman 1993, 104-107.

¹⁷⁵ Nelson 2007, 19.

saattoivat olla tietoisien suhteen seuraamusta ilman minkäänlaista lupaa tai avioliittopyrkimystä kummankaan osapuolen taholta.

Suzanne Rintoul, joka tutki 1800-luvun ensimmäisen puoliskon työvälle suunnattuja arkkiveisuja viettelemisen osalta, näkee niiden narratiivin alleviivanneen köyhän naisen asemaa suhteessa rikkaaseen mieheen, joka murhaa tämän, jotta mahdollinen raskaus ei paljastuisi. Samalla murha esti naista saavuttamasta sosiaalista nousua, mikä oli henkinen viesti arkkiveisuja kuluttavalle työläiselle. Miehen motiivina lupauksensa rikkomisella ja murhalle saattoi olla esimerkiksi se, että hän oli jo naimisissa.¹⁷⁶ Samoja piirteitä löytyy viettelysoikeudenkäynneistä, joissa syytetyn puolustuksena saattoi toimia väite hänet isäksi nimenneen naisen löyhästä moraalista. Vastaavasti vanhempien ollessa asianomistajina oikeudessa, voitiin huomioida muun muassa heidän hyvä maineensa. Näissä tapauksissa viettelystä käsitettiin laajemmassa sosiaalisessa kontekstissa kuin vain naisen ja miehen suhteena.

¹⁷⁶ Rintoul, 30-31.

5. LONTOOLAISLEHTIEN KIPUKOHTIA

5.1. West Endin nuoret naiset ja adoptiomainokset

Laura C. Berryn mukaan 1700-luvulla vallalla ollut narratiivi poloisesta naisesta ja hänen viettelijästään muuttui lain ja moraalin väliseksi konfliktiksi tultaessa 1800-luvulle. Yhteiskunnan kyky ylläpitää järjestystä oli joidenkin näkökulmien kautta tarkasteltuna hiipumassa.¹⁷⁷ Kilday puolestaan on puhunut moraalisesta rikoksesta, joka vaati osakseen sosiaalista kontrollia. Kaduilta löytyneet kuolleet vastasyntyneet uhkasivat päivittäistä elämää ja haastoivat yhteiskunnan rakenteita, tai vähintään uhkasivat tuoda esiin toisenlaisen sosiaalisen todellisuuden, joka soti vallitsevia sukupuolikäsityksiä vastaan. Naiset ja äidit surmasivat omia tai toisten lapsia taloudellisen edun nimissä vastoin sukupuolikuvaansa.¹⁷⁸

Mielipiteet siitä, mitä tulisi tehdä ja ketkä olivat todellisia syyllisiä lapsenmurhiin, vaihtelivat. Virallisempaa tahoja edustava The Harveian Society – ja sittemmin The Infant Life Protection Society (ILPS) – olettivat ratkaisun löytyvän valtiollista kontrollia lisäämällä. 1860-luvun loppupuolella The Harveian Society antoi sisäministerille ehdotuksen ongelman hallitsemiseksi. Siihen kuului lainsäädännön lieventäminen koskien lapsenmurhaa, jotta se olisi linjassa naisten saamien lievempien tuomioiden kanssa. Samoin toiveena oli kaikkien syntyneiden lapsien - myös kuolleen syntyneiden – rekisteröiminen lääkärin tai varmennetun kättilön toimesta. Kolmanneksi kuka tahansa ei saisi ottaa aviotonta lasta hoidettavakseen. Hoitajia tulisi kontrolloida rekisterin sekä lain avulla. Kuolemantuomio tulisi poistaa, samoin todisteiden vaatiminen siitä, että lapsi eli itsenäisesti erossa äidistään. Viettelijöiden osalta yhdistys halusi antaa lääkärin raskaaksi toteamalle naiselle oikeuden nimetä lapsen isän viranomaisille sikäli, kun epäiltiin että mies karkaisi vastuutaan. Kyseinen edunvalvoja voisi periä isältä elatusmaksun, joka tulisi nostaa viiteen shillinkiin. Lisäksi äidin tulisi voida jättää lapsi köyhäintaloon, missä tapauksessa häneltä perittäisiin säännöllinen maksu lapsen elättämiseksi. Samainen The Harveian Societyn antama kannanotto nimesi lapsenmurhan

¹⁷⁷ Berry 2003, 201-202.

¹⁷⁸ Kilday 2013, 120.

syiksi asumusten ylikansoittumisen, yleisen tavan palvelijoiden julkiselle palkkaamiselle - mikä tarkoitti kotiapulaisten ja muiden palvelijoiden markkinamuotoista yhteen kokoontumista¹⁷⁹ - maatalouden jengiytymiskulttuurin sekä sukupuolten sekalaisen majoittumisen sadonkorjuun aikaan.¹⁸⁰

The Harveian Societyn näkökanta oli varsin praktinen ja suuntautui suurilta osin työväenluokkaan. Ehdotus jätettiin sisäministeriöön ennen vuoden 1870 moraalista kuohuntaa, mutta myös moraalisen paniikin vanavedessä perustettu ILPS käytti pitkälti samoja ideoita omassa ratkaisuehdotuksessaan. Aviottoman lapsen kohtaloon liittyvät ilmiöt – kuten hoitajat, heidän ja syntymien rekisteröimättömyys, naisten taloudellinen asema ja miehinen vastuu – haluttiin tiukemman lainsäädännöllisen vallan alle.¹⁸¹

Lapsenmurhista käyty keskustelu sukupuolisoitui naisen taloudellisen omaehtollisuudenkin kautta. Kätilöt ja imettäjät olivat esimerkiksi vanhoja ammatteja, joihin 1800-luvun puolivälissä kohdistettiin negatiivisia konnotaatioita samaan aikaan, kun mieskeskeinen koulutusta vaativa lääketieteen ala teki nousuaan.¹⁸² Itse asiassa imettäjät olivat jo jonkin aikaa olleet erilaisten syytösten kohteena: ajateltiin, että imettäjä usein hylkäsi oman lapsensa tehdäkseen äidinmaidolla rahaa, ja toiseksi jotkut epäilivät moraalittomuuden ja likaisuuden, tai jopa syfiliksen, siirtyvän äidinmaidon kautta imetettävälle lapselle.¹⁸³ Myös perinteinen synnyttämisen aikaansaama naisvaltainen yhteisöllisyys joutui uuteen tarkasteluun 1800-luvulla. Menneinä vuosisatoina synnytyksen hetki oli naisten tilaa, jossa kätilön läsnäolo oli oleellinen, olivathan he synnyttämisen itseoppineita asiantuntijoita. Tämän takia he olivat myös henkilöitä, jotka tarvittaessa tutkivat oikeutta varten synnyttäjäksi epäillyn naisen kehonosat selvittääkseen oliko tämä ollut raskaana.¹⁸⁴ Oikeuslääketieteen virallisten edustajien vaikutusvallan lisääntyessä yhteiskunnan eri sektoreilla kätilöiden rooli

¹⁷⁹ Hubble, Margaret 2017. Farm servants and the hiring fairs. History Scotlandin www-sivu, <https://www.historyscotland.com/articles/features/farm-servants-and-the-hiring-fairs> (viitattu 17.1.2019).

¹⁸⁰ The Illustrated Police News 2.2.1867, 4.

¹⁸¹ Rose 1986, 108, 115.

¹⁸² McDonagh 2003, 125.

¹⁸³ Rosen, Bruce 2009. Wet Nursing in Victorian England. Victorian History -niminen blogi, <http://vichist.blogspot.com/2008/08/wet-nursing-in-victorian-england.html> (viitattu 17.1.2019).

¹⁸⁴ Kilday 2013, 58-59, 74.

lapsenmurhatutkimuksissa väheni.¹⁸⁵ Tilalle tuli kuolinsyytutkija, joka pyrki vastausten äärelle kuolleen lapsen ruumista hyödyntämällä.

Varsinainen 1870 moraalinen paniikki vaikuttaisi kuitenkin imaisseen sisäänsä laajempialaisen koko yhteiskunnan moraalista tilaa koskevan huolen kuin vain työläisnaisen, epämääräiset hoitajat tai syntyneiden rekisteröimättömyyden. Huomattava määrä uutisia, artikkeleita ja mielipiteitä julkaistiin lontoolaislehdissä vuoden 1870 kesästä alkaen, kun Margaret Watersin tapaus tuli julkisuuteen. Pelkästään The Times julkaisi hänestä parisenkymmentä uutista kesäkuusta lokakuun loppuun, kuvaten yksityiskohtaisesti myös hänen tuomionsa täytäntöönpanon. Hänen ja Ellisin oikeudenkäyntiä The Times seurasi päivittäin.¹⁸⁶

Vauvafarmeihin liittyvässä uutisoinnissa moraalinen huoli sisällytti itseensä myös keskiluokan. Tämä oli nähtävissä niin Jagersin vuonna 1867 saamassa julkisuudessa kuin myös 1870-luvun taitteen keskustelussa. Loppuvuonna 1870 The Standard siteerasi muuan köyhäinlain hallinnoijan näkemystä, joka otti kantaa kysymykseen vauvafarmeja ylläpitävästä yhteiskuntaluokasta:

all the children found exposed were not murdered. Many of them had died in the birth and were dropped in the street to save the expense of a funeral. What he wanted was some provision that the children of the very poor should be buried at the expense of the parish. He also maintained that much of the baby-farming in the poorer districts of London was maintained by persons, in a high rank of life of both sexes at the West-end.¹⁸⁷

Kyseinen herra Ebsworth viittaisi vauvafarmien ylläpitämiseen yhteiskunnan korkea-arvoisten toimesta sukupuoleen katsomatta.

Clerkenwell News and London Daily Chronicle nimesi syksyllä 1870 kahta vastasyntyneen tyttölapsen murhaa koskevaa uutisensa otsikolla: ”More Infanticide at the West

¹⁸⁵ Thorn 2003, 19.

¹⁸⁶ The Times 23.6. - 12.10.1870.

¹⁸⁷ The Standard 2.11.1870, 3; Lehti perustettiin vuonna 1827. Perustajana lakimiehen koulutuksen saanut Stanley Lees Giffard. Vuodesta 1859 alkaen iltaisin julkaistiin lisäksi The Evening Standardia. Hinta yksi penni.

End”. Otsikko tuo mielikuvien tasolla esille lapsenmurhan jonakin, mikä vaikutti paremman väen elinalueen osana. Itse uutinen sisältää kaksi eri kuolleena löytynyttä vastasyntynyttä, joiden äitiä ei tiedetty. Toisen ruumiista jätti puun juurelle tummin pukeutunut ja suurta hilkkaa pitänyt noin viisikymmentä vuotta oleva nainen.¹⁸⁸ Hänen identiteettinsä ja roolinsa lapsen kuolemassa jää mysteeriksi.

Aiemmin syksyllä 1867 sanomalehdissä kiersi rouva Jagger(s)iin liittyvät uutinen, jonka mukaan:

"a young lady of wealth and position" availed herself of the opportunity to hand over her infant of four months' old to the care of Mrs. Jagger. The transfer was effected a singularly roundabout way. The family solicitor had something to do with it, the solicitor's clerk knew something about the affair, " Mrs. Stevens," whose exact whereabouts is unknown, appears on the scene, and finally the luckless Little creature is handed over to Mrs. Jagger at a baker's shop. The lawyer's clerk declared before the coroner that he dared not disclose the name of the aforesaid young lady, for if he did "there would be another inquest," the young lady being determined to die rather than live disgraced.¹⁸⁹

The Standard uutisoi muutama päivä myöhemmin samaan tapaukseen liittyen:

The Jury, after half an hour's deliberation in private, decided not to require the name of the mother of the deceased child to be given,¹⁹⁰

Samainen uutinen kiersi myös muissa lehdissä, kuten Reynolds's Newspaperissa ja The Illustrated Weekly Newsissa.¹⁹¹ The Pall Mall Gazette otti niin ikään kantaa tapahtumaan pohtien Jagger(s)in luona kuolleiden lasten määrää ja lapsilla tehdyn kaupankäynnin luonnetta:

¹⁸⁸ Clerkenwell News and London Daily Chronicle 12.10.1870.

¹⁸⁹ The South London Press 28.9.1867, 11.

¹⁹⁰ The Standard 25.9.1867, 2.

¹⁹¹ Reynolds's Newspaper 29.9.1867, 2; The Illustrated Weekly News 28.9.1867.

She advertises for children to nurse, usually accompanied by an offer of apartments for any lady who desires to become a mother in perfect retirement. Her business is large ; at present she owns to the care of eight infants, and she believes she has had from forty to sixty within the last three years. With the parents of her charges Mrs. Jagger has little communication; her fees are forwarded by post-office order or in postage-stamps. The death-rate would seem to be high in Mrs. Jagger's household; and it happens that yesterday the coroner opened an inquest on the third child which has died within a comparatively short period while in her care.¹⁹²

The South London Chronicle julkaisi syksyllä 1867 mielipiteen ”Middlesexin parempiosaisista naisista, joilla on ”varallisuutta ja asema” ja jotka antavat ei-toivotun lapsensa adoptoijalle”:

We "manage these things differently" on the Surrey side of the water. Over on the comparatively moral Middlesex side the young ladies of "family and position" who are "unfortunate," when they send their illegitimate children to be out of the way with Mrs. Jagers, do not even venture to hint to that person that they would like them out of the way altogether. It is true that when the poor little creatures do die they are very much pleased, and their threats to commit suicide, conveyed to the coroner at the inquest through an attorney's clerk, refer only the possibility of their fair names being divulged.¹⁹³

The South London Press mainitsi keväällä 1869 ylä- ja keskiluokkaisen väestönsän pahuuden alkuunpanijana:

The evil begins among the higher and middle classes. It does not bear the same name in these better circles; but the thing itself is the same. These smiling harridans who defile the columns of the daily press with announcements, carefully and significantly worded, offering "Apartments for ladies only," " Medical attendance," " All requisites found" " Baby may be left," are neither more nor less than baby-farmers. They have large houses in good neighbourhoods, with agreeable surroundings and plausible manners,¹⁹⁴

¹⁹² The Pall Mall Gazette 25.9.1867, 1.

¹⁹³ The South London Chronicle 28.9.1867, 4.

¹⁹⁴ The South London Press 27.3.1869, 1.

Reynolds's Newspaper toisti teemaa lokakuussa 1870:

But yet this is the common, the every-day practice, in what is called the "upper classes of society." "Her grace" the duchess or "my lady" the marchioness, would no more think of suckling her own children than of making her own bed. The occupation, albeit a natural, is, nevertheless, a vulgar one, and would sadly interfere with those balls, parties, picnics, and other gaieties of life, without which the lady of fashion cannot exist.

[...]The example set in high places has been followed in the lower grades of society, and gradually baby-farmers have become one of those institutions of which Englishmen certainly need-not be proud.¹⁹⁵

Vuoden 1870 loppupuolella muutamakin lehti julkaisi Margaret Watersin oman kertomuksen siitä, miten hän aloitti uransa tarjotakseen avun erään herrasmiehen rakastajattarelle tämän päädyttyä epätoivottuun tilaan. Raskaana olevien naisten vastaanottaminen alkoi Watersin kodissa Addington Squarella, keskellä Lontoota. Toiminnan kasvaessa mainostamisesta sanomalehdistä tuli osa sitä.¹⁹⁶ The Timesissa julkaistu mielipide yhdisti hänen elinkeinoonsa kolme osatekijää:

that of the parents who wished to be rid of inconvenient children, that of the miserable creatures who made a trade of putting such children out of the way, and, lastly, that of the journals which traded on the depravity and selfishness of the two former classes.

Samaisen mielipiteen mukaan:

¹⁹⁵ Reynolds's Newspaper 16.10.1870, 4.

¹⁹⁶ The Daily News 7.10.1870, 7.

This wretched woman's cruelty and her terrible doom are, in truth, the natural result of a wide-spread immorality,¹⁹⁷

Kyseinen kirjoittaja viittaa lapsenmurhiin yhteiskunnassa vaikuttavana kaupankäyntinä, jonka kaikki osapuolet tiesivät sen lopputuloksen luonteen. Lapsestaan eroon haluaville vanhemmille ja lapsen vastaanottavalle osapuolelle kohtaamispaikan tarjosivat sanomalehdet. South London Chronicle oli samoilla linjoilla:

The very source of the mischief is now to be found in the facility with which the baby farmers can carry on their trade through an advertising medium. The people who advertise, and the people who contract for the adoption of children, understand each other very well, although not a word is said on either side.¹⁹⁸

Samoin Clerkenwell News and London Daily Chronicle:

[...]that this advertisement means anything but an offer and promise of infanticide. It appears, of course, in a worthless, but highly popular, weekly newspaper, much read servant girls and potboys. We believe that the daily press of London excludes these advertisements, and it is something that they one and all - we believe there are no exceptions - refuse to pocket the profits which might accrue to them from sharing in this abominable traffic in child-murder.¹⁹⁹

Kritiikki ei koskenut ainoastaan mainoksia, vaan toisinaan sisällytti itseensä kritiikin myös toisia lehtijulkaisuja kohtaan. The Pall Mall Gazette esimerkiksi syytti Daily Telegraphia kaksinaamaiseksi vähintään kolmesti vuosien 1867 ja 1870 välillä, koska kyseinen julkaisu kirjoitti lapsenmurhista, vaikka salli adoptiomainonnan sivuillaan.²⁰⁰

¹⁹⁷ The Times 24.9.1870, 9.

¹⁹⁸ South London Chronicle 25.6.1870, 4.

¹⁹⁹ Clerkenwell News and London Daily Chronicle 19.7.1870, 6.

²⁰⁰ The Pall Mall Gazette 25.9.1867, 1; The Pall Mall Gazette 7.10.1867, 8; The Pall Mall Gazette 24.6.1870, 4; Conboy kirjoittaa The Pall Mall Gazetten ”tehneen jatkuvia halventavia huomioita” The Daily Telegraphista, koska julkaisu katsoi jälkimmäisenä mainitun edesauttaneen puoskarimaisen lääketieteen toimintaedellytyksiä. Conboy 2010, 93.

The Sporting Life ei kohdellut yhtään paremmin Lloyd's Weekly Newspaperia:

Lloyd's Newspaper has recently been compelled to acknowledge itself, in a criminal court, the chosen advertising medium of the infamous Baby Farmers.

[...]It cannot be pleaded for one moment that those having the control of Lloyd's Paper were totally ignorant of a hidden intention in the advertisements. 'With ordinary vigilance, the insertion of such notifications would have been impossible, and the frightful deeds in Camberwell and its neighbourhood could have had no existence. While public feeling is still shocked at the use which was made of Lloyd's Paper in this matter, our contemporary has absolutely come forward to lecture the world on the evil, or crime, betting!

[...]Apart from this Baby Farming affair, Lloyd's Paper has long been noted for its pernicious sensation-mongering.²⁰¹

The Era kesäkuussa 1870 vaati lainsäädäntöä suitsimaan mainontaa, jota ilman vauvafarmit eivät kukoistaisi.²⁰²

Urheiluun keskittyneen The Sporting Lifen rankka hyökkäys Lloydia kohtaan saattoi liittyä lehtikentällä käynnissä olleeseen muutokseen, jossa Lloyd vaikutti. Häneen yhdistetty radikaalilehdistön asema oli parantunut etenkin leimaveron poiston yhteydessä. Joidenkin arvioiden mukaan Lloyd's Weekly Newspaperia ja saman suuntaista Reynolds's Newsia luki 1860-luvun alussa yli puoli miljoonaa lukijaa²⁰³, tavoitteenaan saavuttaa työväen- ja alempi keskiluokka. Molemmat lehdet myös julkaisivat mainoksia saaden niistä osan tuloistaan. Niiden sisältöä leimasi joidenkin mielestä sensaatiohakaisuus, niin kutsuttu ”yhden pennin journalismi”, joka suurella volyymilla, edullisella hinnallaan ja sisällöllään haastoi myös vakiintuneempia nimikkeitä, kuten The Timesia.²⁰⁴ Judith Knelmanin mukaan halvan lehdistön suosio pakotti arvokkaammatkin julkaisut lisäämään sivuillaan rikosuutisointia.²⁰⁵

²⁰¹ Sporting Life 5.10.1870, 2. Hinta yksi penni.

²⁰² The Era 26.6.1870, 9.

²⁰³ Haywood 2005, 69-72.

²⁰⁴ Hewitt 2014, 103-105.

²⁰⁵ Knelman 1998, 36.

Työväenluokalle suunnattujen lehtijulkaisuiden suosio ei syntynyt tyhjästä, vaan niiden on katsottu jatkaneen 1800-luvun ensimmäisellä puoliskolla suosittujen isoja oikeudenkäyntejä käsittelevien arkkiveisujen temaattista sisältöä, jotka saattoivat saavuttaa 2 500 000 kappaleen myynnin.²⁰⁶ Conboy esimerkiksi on pohtinut radikaalin lehdistön, kuten Lloydin, Reynolds'sin ja News of the Worldin tietoisesti adoptoineen omiin tarpeisiinsa työläisten suosimia aiheita, ja tapaa kertoa tarinaa. Samalla työväenluokka sai identiteetin, mikä haastoi politiikan tasapainoa. Ylipäätään halki vuosisadan journalismi kehittyi parlamentin ulkopuoliseksi neljänneksi valtiomahdiksi, minkä osaltaan mahdollisti mainonta liiketoiminnan taloudellisena perustana.²⁰⁷ Shani D'Cruze on omassa tutkimuksessaan todennut pennin lehdistön käyttäneen niitä materiaaleja, joita sai helposti käyttöön, johon tarkoitukseen esimerkiksi Lontoon poliisin tarjoama materiaali sopi hyvin. Hän myös huomauttaa lehtien hyödyntäneen sivuillaan uutisten välisiä narratiivisia assosiaatioita, esimerkiksi kirjoittamalla samalla sivulla ensin tuntemattomana löydetystä lapsenruumiista ja sen jälkeen erillisenä tapauksena lapsenmurhasta epäilyistä kotiapulaisesta. Hänen mukaansa sunnuntailehtien sisältämä melodraama ja sensaatiohakuisuus ruokkivat maanantaina töihin palaavien työläisten oraalista kulttuuria.²⁰⁸

5.2 Naisten puolesta ja vastaan

Kildeyn mukaan lapsenmurhien aikaansaama moraalinen paniikki heijasteli pelkoa naisten elinpiirin laajentumisesta: sosiaalisena pahana vaikutti nainen, joka halusi ennemmin turvata oman elintasonsa kuin uhrata elämänsä aviottoman lapsen syntyessä.²⁰⁹ Gregory on puolestaan pohtinut sitä, miten äidillinen lapsenmurha, jossa nainen surmasi oman jälkikasvunsa vastoin aikalaisten häneen kohdistamia sukupuolisia äidillisiä oletuksia, haastoi viktoriaanista naiskuvaa. Toisaalta kuten hän huomauttaa, aviottoman lapsensa surmanneen naisen tuominen julki uhrina ja sensitiivisenä hahmona myös vahvisti vallalla ollutta naiskuvaa.²¹⁰ Onkin

²⁰⁶ Crone 2012.

²⁰⁷ Conboy 2010, 56-57, 81-82, 85-87.

²⁰⁸ D'Cruze 1998, 176-179.

²⁰⁹ Kilday 2013, 120-121.

²¹⁰ Gregory 2003, 71.

mielenkiintoista kohdata niitä lapsenmurhaa käsitteleviä lehtiartikkeleita, jotka sisällyttävät itseensä käsityksiä naiseudesta.

Lapsenmurhista käytävään keskusteluun liitettiin sukupuolten teema, muutoinkin kuin vietellyksi tulleen naisen ja hänen viettelijänsä muodossa. The Pall Mall Gazette kirjoitti loppuvuonna 1869:

THE Social Science Congress has busied itself as usual with schemes for diminishing infanticide. So far as we can judge from the very abridged report which appears in the newspapers, the extreme absurdities which so often attach to the treatment of this subject by professed philanthropists were avoided by all but two speakers. Dr. ELIZABETH BLACKWELL is represented as urging "the "great advantage of private charities for cases of women guilty "of infanticide." We are inclined to believe that what this lady really urged must have been the advantages of foundling hospitals in preventing women from committing infanticide. Even with this correction Dr. ELIZABETH BLACKWELL would be open to the charge of forgetting that, if foundling hospitals diminish infanticide, they greatly multiply illegitimate births.

Samainen artikkeli otti kantaa myös sukupuolten moraaliseen ja älylliseen tasa-arvoon, jota muu muassa John Stuart Mill ajoi:

There are few things in morals more curious than the leniency with which virtuous women regard the crime of child murder in unmarried girls. They seem to admit that the fear of the shame and inconvenience following upon discovery does in some sort excuse the act. We believe we are right in attributing this sentiment to the majority of good women, and, if so, we commend the fact to Mr. MILL as a difficulty to be explained by those who believe in the moral and intellectual identity of the sexes.²¹¹

The Pall Mall Gazetten kyseinen koko etusivun täyttänyt artikkeli liikkui aikakauden suosituissa teemoissa; se otti kantaa huoleen, jonka mukaan aviotonta lasta odottaville äidille suunnattu apu johtaisi äpärien lisääntymiseen yhteiskunnassa. Toisaalta artikkeli tuo esiin

²¹¹ The Pall Mall Gazette 1.10.1869, 1.

ajatuksen miehen ja naisen peruuttamattomasta erilaisuudesta. Sama sukupuolten eroavaisuuden teema jatkui lehdessä loppuvuonna 1870 julkaistussa artikkelissa:

The reason that a housemaid who reads poetry or studies geography is, in nine cases out of ten, a worse and infinitely more stupid servant than the woman who can neither read nor write is because, taking the original talents of the two as equal, the capacity of the first is diverted into fragments or spread over a surface.²¹²

Mielipiteen esittäjän mukaan naisten parempi koulutus heikentäisi heidän asemaansa muiden työtekevien aviottomien naisten keskuudessa. Naisen koulutus olisi häntä itseään vastaan.

Toisena huomiona lapsenmurhaan ja erityisesti vauvafarmeihin liitettiin naisilta naisille suuntautuva kaupanteko:

Infanticide is trade, and one which gives a livelihood to a very considerable number of persons. It is shocking to be compelled by indubitable evidence to admit that the majority of those who are concerned in it are women, and that the wretched mothers who conceal their shame at the sacrifice of the lives of their offspring are perfectly conscious the nature of the transactions to which they consent.

[...]We must bear in mind its moral, or immoral, influence, and the lifelong degradation it infixes upon those who are encouraged to escape from their indiscretions by so terrible mode of concealing them. There is only one way of getting rid of this evil, namely, by a system of registration.²¹³

Laura C. Berryn mukaan lapsenmurha rikoksena irtaantui 1800-luvulla vastasyntyneensä murhanneesta äidistä symboloimaan koko yhteiskunnan rappiota. Mahdollisesti vietelty ja sen takia ainakin osittain henkisesti viaton nainen oli häpäisty ja sysätty yksinäisyyteen, mutta syyllisyyden tunne tämän tapahtumisesta oli kollektiivinen.²¹⁴ Tässäkin tapauksessa kolikolla on toinen puolensa: lapsenmurhan näkeminen sosiaalisena

²¹² The Pall Mall Gazette 21.12.1870, 10.

²¹³ The Morning Advertiser 11.11.1870, 4.

²¹⁴ Berry 2003, 203-205.

ongelmana loi todennäköisesti näkökulman, joka pakotti miehisen vallan pohtimaan omaa rooliaan sosiaalisen kontrollin lipsumisessa. Rekisteröinti saattoi olla yksi ratkaisu. Sen ohella osa aikalaisista näki ongelman liittyvän lainkirjaimen noudattamatta jättämiseen. The Pall Mall Gazette julkaisi mielipiteen loppuvuonna 1869, jonka mukaan:

The frequent miscarriages of justice in the case of child murder are often enough alleged as a reason for altering the law to please jurymen;

[...]For a purely personal object - in some cases for a comparatively small object, such as the wish not to lose a good place - the woman determines to murder her own helpless infant. Surely, this does not make her a subject for sentimental compassion, exhibited in the form of a diminished penalty.²¹⁵

Oheinen lainaus toteaa naisten syyn surmata vastasyntyneensä – kuten hyvän paikan menettämisen – olevan toisinaan vähäpätöinen ja henkilökohtainen. The Penny Illustrated Paperiin kirjoittanut henkilö puolestaan pohti lain laskevan halvan hinnan naisen hyveellisyydelle:

[...]under the system which should give each party to it a share of its consequences, that we might ultimately look for increase in honourable marriage and diminution of the appalling number of illegitimate children which find no regular place, even in the registrar's returns, now that we legally appraise woman's honour, virtue, and sanctity at —the price of a cigar a day.²¹⁶

Vaikutusta mielipiteen sisältöön oli sillä, miten hyvin artikkelin tai mielipiteen kirjoittaja kykeni samastumaan lapsensa surmanneeseen naiseen. Teksti saattoi olla luonteeltaan hallitseva tai myötäelävä.

Toisinaan kirjoittajat korostivat aviotonta lasta odottavan naisen omaa kokemusta hyvinkin intiimillä tasolla. Puoli penniä maksaneessa nelisivuisessa The Islington Gazetteissa

²¹⁵ The Pall Mall Gazette 1.10.1869, 1.

²¹⁶ The Penny Illustrated Paper 2.7.1870, 2.

esimerkiksi ilmestyi loppuvuonna 1869 kirjoitus, joka pyrkii viemään lukijan epätoivoisen raskaaksi tulleen naisen ajatuksiin:

she must perform her daily duties with the same cheerful countenance she bore only a few short weeks before when looking forward to a happy little home and fireside of her own. All, now, must be to done avoid suspicion ; discovery she knows is life-ruin to her, and disgrace for her parents and younger sisters. The birth of the hapless babe becomes her terror by day and by night; she sees but one way of escape ; she shudders at the thought when first presents itself to her mind; then argues; weighs in a balance her own life-long misery, her parents' sorrows, the disgrace of her sisters, with the few brief moments struggling of an unconscious infant; the thought becomes familiar, and until the hour so dreaded, so terrible, arrives, and her hands are red with the blood of her innocent babe, does she feel what it is to have the brand murder on her conscience. True, as yet, none know of only the great God above. But her crime and the fear of detection haunts her everywhere ;²¹⁷

Kirjoittaja ajatteli naisen pelkäävän tulevaa tuomiota, mutta tämä valitsee elää pelon kanssa mieluummin kuin kohtaa elämän aviottoman lapsen kanssa.

5.3 Avioliiton ulkopuolella

Parlamentissa lainsäätäjillä oli ainakin teoriassa mahdollisuus tiukentaa kontrolliaan vastasyntyneiden ympärillä vaikuttaneesta kaupankäynnistä. Lapsenmurha ilmiönä ja huoli ruumiiden määrän kasvamisesta jäi kuitenkin vaikuttamaan vuosikymmeniksi eteenpäin, huolimatta siitä, että moraalinen kuohunta velloi lehdistä. Lapsenmurhat sosiaalisena teemana eivät olleet uusi ilmiö, eivätkä olleet katoamassa tulevina vuosikymmeninä mihinkään. Esimerkiksi The South London Press uutisoi vuonna 1883:

The coroner, in addressing the jury, said it was one of those unfortunate cases where they could not trace the parties who made it a constant practice of

²¹⁷ The Islington Gazette 30.11.1869.

depositing children in gentlemen's gardens. He regretted to say that infanticide was gradually increasing in the neighbourhoods of Brixton, Peckbom, and Lambeth.²¹⁸

1860-luvun lopulla nähdyn moraalisen paniikin seurauksena parlamentilta vaadittiin lehdissä toimia ja osittain vaatimuksiin vastattiinkin. The Harveian Society seuranneen ILPS:n työn tuloksena läpi lopulta saatu Infant Life Protection Act 1872 osoittautui kuitenkin riittämättömäksi. Bastardy Laws Amendment Acts of 1872 ja 1873 lisäsivät aviottomien lasten isien vastuuta, korottamalla elatussumman korkeintaan viiteen shillinkiin viikossa ja mahdollistamalla tietyissä tilanteissa elatusmaksun hakemisen lapsen sijaishoitajalle.²¹⁹ Infanticide Life Amendment Bill, jota ajettiin 1870-luvun alkupuolella, eteni toiseen kuulemiseen keväällä 1873. Sen yhteydessä käytiin keskustelua oman oikeudellisen kategorian luomisesta lapsenmurhalle:

Mr. CHARLEY, in moving the second reading of this bill, said that the crime of infanticide was now punishable with death, but juries were very reluctant to convict of the capital offence, and the offender generally escaped with a slight punishment for concealment of birth, notwithstanding that the number of infanticides in this country was 66 times the number of other murders committed. If the punishment were made in accordance with public opinion, there would be a much greater number of convictions. The bill proposed to remedy this defect in the law by creating a new offence midway between murder and manslaughter— not as a substitute for the charge of murder or manslaughter, but as an alternative.²²⁰

Seuraavan kerran laki muuttui tältä osin kuitenkin vasta vuonna 1922.²²¹ Lapsenmurhaa koskien lakiin tuli hienosäätöä, mutta ei juuri enempää. Tässä mielessä esimerkiksi Lankesterin jyrkät kannanotot kaikuivat kuuroille korville ilmiön jatkuessa:

The Coroner [Lankester] remarked that these were worse cases than usual, and were a disgrace to our civilisation. In the last annual return of deaths in Central

²¹⁸ The South London Press 15.9.1883, 7.

²¹⁹ Rose 1986, 108-112, 115-116.

²²⁰ The Morning Post 15.5.1873, 2.

²²¹ Kilday 2013, 187-188.

Middlesex there were 53 cases of this sort under the heading of Wilful Murder; but in nearly all the other metropolitan districts they were classed under the heading of "Found Dead". There were over 3,000 cases of infanticide every year, and he believed that if the nation knew the extent of this crime in England they would soon have the laws altered. At present England is worse than China, and the present state of the law was a disgrace to the Government.²²²

Lankester viittasi Englannin olevan surkeammassa tilanteessa kuin Kiina. Sivuhuomiona on syytä todeta, että myös brittien omassa siirtomaassa, Intiassa, etenkin tyttövauvojen murhaaminen oli iso huolen aihe.²²³

Valtiovallan haluttomuus merkittävästi muuttaa vallitsevaa asetelmaa koskien aviottoman lapsen saavan naisen asemaa ja miehen vastuuta antoi tilaa muille organisaatioille toimia. Työväen historiaa tutkinut Eric Hopkins on esimerkiksi arvioinut, että viktoriaanisessa Englannissa hyväntekeväisyyden kautta köyhiin satsattiin enemmän rahaa kuin köyhäinlain toimesta. 1860-luvulle tultaessa pelkästään Lontoossa toimi yli 640 yksityistä hyväntekeväisyysorganisaatiota. Syiksi voi hänen mukaansa katsoa ajan uskonnollisen ja humanin ilmapiirin, mutta myös halun luoda kuuliaisuutta ja toteuttaa moraalista valistusta.²²⁴ Avun mahdollistuminen isommassa mittakaavassa tapahtui keskiluokan vaurastumisen johdosta, samalla auttaminen rakensi keskiluokan omaa kuvaa, sekä auttoi profiloimaan luokkahierarkiaa.²²⁵ Prostituoituja tutkinut Judith R. Walkowitz on tulkinut nuorten työläisnaisten suojelemisen oheistavoitteena olleen näiden seksuaalisen vapauden kontrolloiminen.²²⁶ Lapsenmurhaan liittyvä dialogin ja hyväntekeväisyyden, samoin kuin kysymyksen aviottoman lapsen saavan naisen sosiaalisesta kokemuksesta ja hänen viettelijästään, voi yhdistää eri tavoin aikalaisten luokkalähtöiseen tapaan tarkastella sosiaalisia olosuhteita.

²²² The Borough of Marylebone Mercury 21.10.1871. Hinta yksi penni.

²²³ The Morning Post 9.11.1870, 3.

²²⁴ Hopkins 1979, 139-140.

²²⁵ Loftus, Donna 2017. The Rise of the Victorian Middle Class. BBCn www-sivu, http://www.bbc.co.uk/history/british/victorians/middle_classes_01.shtml (viitattu 17.1.2019).

²²⁶ Walkowitz 1980, 249.

Avioliiton – ja siten myös aviottomuuden - vaikuttaessa yhteiskunnassa keskeisenä kysymyksenä ei ole ihme, että sekin teemana yhdistettiin lapsenmurhaan, vaikuttihan suuressa osassa lehtikirjoittelua nimenomaan aviottoman lapsen kohtalo. The Evening Standard uutisoi syksyllä 1870:

There are 50,000 illegitimate children annually born in this country. This is one of the results of our artificial restraints on marriage, and so long as these restraints continue it is not likely that the number will decrease. Our duty as a Christian nation is clear — by every means in our power to rescue these little innocents from the premature and painful death which otherwise awaits them.²²⁷

Kirjoittaja puhuu keinotekoisista esteistä naimisiinmenolle. The Globessa ongelma niin ikään asemoitiin avioliiton ulkopuolelle:

The chief difficulty arises from the social stigma attaching to the loss of female virtue. To any woman who has her bread to earn, or who depends upon others for her support, it is actual as well as moral ruin to be the mother of a child not born in lawful wedlock. No doubt if public feeling were to change—if, under such circumstances, a woman could easily obtain respectable employment—she would have comparatively little temptation to part with her fatherless offspring.

[...]Of course we all agree that women ought never to be mothers before they are married; and that, if they unfortunately do become mothers, they ought to bring up their poor little ones without fear of the world censure.²²⁸

Oheinen kirjoittaja pitää yllä ajatusta avioliiton hyveellisyydestä, mutta haluaisi ohjata sosiaalista todellisuutta siihen suuntaan, ettei lapsen saaminen sen ulkopuolella johtaisi laajaan paheksuntaan ja lopulta vastasyntyneen kuolemaan tai hylkäämiseen. Hän kuitenkin myös kirjoittaa, ettei naisten tulisi tulla äideiksi ennen avioliittoa.

Bridget Walsh omassa tutkimuksessaan *Domestic Murder in Nineteenth-Century England: Literary and Cultural Representations* pohtii naisten kotona tekemien murhien

²²⁷ The Evening Standard 12.10.1870, 1.

²²⁸ The Globe 13.12.1867.

vastaanoton toimineen peilikuvana yhteiskunnassa käynnissä olleelle kehitykselle. Moninaista muutosta läpikäynyt yhteiskunta joutui puolustamaan perinteistä naiskuvaa, jonka murhat uhkasivat murtaa. Muun muassa sosiaalinen ja teknologinen kehitys herätti huolta sekä tulevasta että perinteisistä arvoista.²²⁹ Walsh ei puhu suoranaisesti lapsenmurhista, mutta ei ole vaikeaa tulkita lapsenmurhien käsittelyä sanomalehdissä samankaltaista näkökulmaa hyödyntämällä. Vastasyntyneiden ruumiit pakottivat huomioimaan sosiaalisen realiteetin, joka vaikutti avioliittoideaalin ulkopuolella ja ylipäättään implikoi avioliiton olevan jollain tapaa keinotekoinen ja haasteen kohteena oleva yhteiskunnallinen instanssi. Ratkaisuksi ehdotettiin niin lain tiukempaa noudattamistakin kuin lapsiin liittyvien naisvaltaisten toimialojen saattamista rekisteröinnin piiriin.

Osa kirjoittajista pohti myös poikamiesten moraalia avioliiton ulkopuolella:

And another responsibility, which lies upon them and upon journalists also, is to deal fairly, and in a Christian spirit, with those social subjects trenching upon private morals, which are frequently discussed in fashionable and authoritative prints. Reviews, magazines, and weekly and daily papers teem with articles on the growing infrequency of marriage. We do not say, —we do not believe, that marriages are much less frequent than they used to be ; but we wish to point out that these articles leave out of the question a very crucial and important branch of it. They argue whether a man can be happy, economical, well-dressed, received in society, aufait of literature and the world, &c., &c., &c., with or without a wife ; but they do not argue how many men there are who are capable of living chastely unmarried.

[...]the worst of men, and not, too often now, to the thoughtless and half-justified indulgence of men who fancy no other way of life is open to them than this sorry one, along which they drive silly and mercenary girls to dreadful doom.²³⁰

Kirjoittaja vaikuttaisi vihjaavan, että miehinen sitoutuminen olisi yhteiskunnan turva, koska naimaton mies on heikompi vastustamaan luontoaan ja jättää jälkeensä tuhoa. Avioliitto toimisi kuin lääke. 1800-luvun loppupuolella moni mies itse asiassa lykkäsi avioitumistaan tai kokonaan luopui siitä mahdollisuutena. John Tosh on ajoittanut murroksen miehen

²²⁹ Walsh 2014, 124.

²³⁰ The Islington Gazette 10.1.1868, 2.

auktoriteetissa vuosisadan loppuun, 1880-luvulle, jolloin ”uusi nainen teki tuloaan”, eivätkä avioliiton hyödyt enää painaneet niin paljoa miehen puntarissa kuin oma ura ja elämä. Hänen mukaansa liitto naisen kanssa ja perinteinen kuva miehestä kotona, vaikutti uusille sukupolville joskus jopa tylsältä. Vuosisadan alun auktoriteetti, joka toivotettiin töistä kotiin perheen päänä, joutui viktoriaanisen ajan loppupuolta kohden yhä useammin kyseenalaistamaan oman roolinsa. Lisäksi avioliiton vaatima sosiaalinen vauraus oli lipumassa pois joidenkin miesten mahdollisuuksista saavuttaa.²³¹

The Globessa mielipiteen esittäjä liitti kesällä 1868 avioliiton yhteen sosiaalisen pahuuden ja vauvafarmien kanssa:

Speculation as to how much property or income will justify young people in marrying, and enable them to count with some confidence on a prosperous career in wedlock, cannot well accomplish much mischief.

[...]Practically, the “Marriage,” “Social Evil,” ”Infanticide,” and “ Baby-Farming” questions are now at a point when it is necessary to decide whether or not society is in earnest in its wish to get rid of the wrong for which these wellknown titles are the more less significant symbols. The marriage question means whether or not an early assumption of the responsibilities of married life, with all its encumbrances, is to be tolerated? Because, if not, then the only proper way to go to work is by legislative enactment, either requiring the consent of friends in the case of a female marrying, up to a later period, or by some other process to erect a barrier, and protect the pitfall.

[...]It is worse than useless to talk of suppressing the system “baby-farming,” unless at the same time asylums for illegitimate children are provided. The slaughter of infants in the Metropolis alone is shown to be an annual holocaust of fearful magnitude. If society is willing to stand by in Stiggins - like and unctuous serenity, with folded hands, while infanticide is raging on all sides, it is worse than puerile to talk of putting a stop to “baby-farming.” As a rule, the children who are farmed are the progeny of parents who have not lost every trace of human feeling and sympathy. Let the State extend to such a helping hand, if it would exterminate the class of professional child-killers.²³²

²³¹ Tosh 1999, 145-147, 172-173, 179, 194.

²³² The Globe 29.7.1868.

Kirjoittaja esitti näkemyksensä kaksi vuotta ennen Margaret Watersin harjoittaman toiminnan päätymistä julkisuuteen. Hän näkee ongelman yhteiskunnallisena vyyhtinä, jossa lapsensa pois antavat vanhemmat tarvitsisivat auttavaa kättä. Ennen sen tapahtumista lasten kohtalona toimii ”ammattimaisten tappajien luokka”.

6. JOHTOPÄÄTÖKSET

Tutkimuksen tavoitteena on ollut tuoda esiin lontoolaislehdissä vuosina 1867-1870 lapsenmurhaan aikalaisten liittämiä sosiaalisia teemoja sekä sitä millaisia sosiaalisia konflikteja mielipidekirjoittajat ja uutiset yhdistävät lapsenmurhan syiksi.

Lapsenmurhien ympärillä käyty keskustelu oli monimuotoista ja sisälsi eri lähtökohdista syntyneitä tulokulmia. Samana kesänä, jota Watersiin liitetty toiminta tuli yleiseen tietoisuuteen, kirjoitettiin lehdissä myös Julia Poundin tapauksesta. Hänen kohdallaan uutisten otsikointi kuitenkin otti kohteekseen hänelle apuja aborttiin myyneen kemistin. On hyvin mahdollista, että jos Julia Pound olisi ollut keskiluokkainen nainen, joka tulee julki hakiessaan keinoja aborttiin, olisi häntä koskevien uutisten moraalinen kritiikki tuotettu häntä itseään vastaan. Mutta työläistäustaisena naisena, palvelijana, uutisointi kenties toteutti yhteiskunnan hyväksymää mielikuvaa hänen sosiaalisesta asemastaan ja edessään olevista vaihtoehtoista.

Julia Pound samoin kuin moni lapsensa adoptioon jättävä vanhempi osasi etsiä ratkaisua ongelmaansa lontoolaislehtien sivuilta. Lapsen eliminoimisen mahdollistava kaupallinen alakulttuuri ei pysynyt kätkössä, vaan tuli ilmi ja antoi vihjeitä olemassaolostaan muun muassa sanomalehtimainoksissa. Lisäksi lehdistö välitti lukijoilleen moninaisia mielikuvia tämän alakulttuurin sisällöstä, kuten nuoren palvelijattaren Barrattin todistuksen nimettömiksi jäävistä naisista, jotka yksi toisensa perään saapuivat Hallien taloon synnyttääkseen, mutta lähtivät pois ottamatta vastasyntyntä lastaan mukaansa, ja pihamaalle kaivetuihin montuista kuolleita lapsia varten. Huolimatta Barrattin todistuksen oikeellisuudesta tai valheellisyydestä, jää mielikuvien ja oikeuden antaman tuomion väliin iso mielikuvavaje. Lehdistö ei raportoinut vain sitä, mikä näytettiin oikeudessa toteen, vaan tarjosi erilaisia mielikuvia lapsenmurhia ympäröivistä tapahtumista ja motiiveista.

Lähdemateriaalin perusteella eroa oli sillä, mihin yhteiskuntaluokkaan lapsenmurha liitettiin. Tarvittaisiin laajempaa tutkimusta siitä, miten yhden pennin lehdistö ja varakkaammille yhteiskunnan jäsenille suunnatut julkaisut, kuten The Pall Mall Gazette, reagoivat 1860-luvun lopun ja vuoden 1870 moraalisiin kysymyksiin. Oheisen tutkimuksen

lähdemateriaalin pohjalta vaikuttaisi, että esimerkiksi adoptiomainonta joutui The Pall Mall Gazetten ja The Timesin hampaisiin, kun taas työläisten ostovoiman piirissä ollut lehdistö kirjoitti ylä- ja keskiluokan osallisuudesta vauvafarmien olemassaoloon sekä rikkaammista miesviettelijöistä. Lehdistön sisällä oli muitakin eroja. The Pall Mall Gazette vaikuttaa tulkinneen aviottomien työläisnaisten tekoja ja heidän saamiaan tuomioita korostaen sukupuolten eroavaisuuksia ja toisinaan syyttäen naisia vähäisistä syistä surmata lapsensa. Julkaisu myös huomautti lainkirjaimen noudattamatta jättämisestä, kun taas Reynolds's Newspaper julkaisi verbaalisia hyökkäyksiä viettelijöitä kohtaan ja muisti mainita aplodeista, jotka annettiin hyväosaisen viettelijän saadessa tuomion. Tosin myös The Morning Advertiser julkaisi voimakasta kritiikkiä Whelanin kohdalla. Vaikuttaa joka tapauksessa siltä, ettei lehtikenttä ollut yhtenäinen, vaan erilaisten motiivien kalvama ja kävi sisäistäkin keskustelua lehtijulkaisutoiminnan moraalista. Epäselväksi jää polarisoiko lehdistö yhteiskuntaa tarjoamalla erilaista sisältöä kohderyhmäänsä ajatellen. Syvempi analyysi eri julkaisuiden tuottamasta materiaalista avaisi todennäköisesti erilaisia mielikuvia sosiaalisista realiteeteista riippuen siitä, suuntautuiko julkaisu työväenluokalle vai keskiluokalle.

Lontoolaislehtien lapsenmurhia koskevasta uutisoinnista välittyä aikalaisten niihin liittämä sosiaalinen todellisuus. Yksittäiset mielipidekirjoitukset eivät suoranaisesti paljasta kirjoituksen taustalta löytyviä motiiveja, mutta esimerkiksi Whelanin kohdalla yksi kirjoittajista toivoi jotakuta artistia maalaamaan Whelanin laskemassa lastaan pois kylmille rappusille ja sen vastapainoksi hänen viettelijänsä tanssimassa salongissa lain koskemattomissa. The Pall Mall Gazette puolestaan kritisoi naisten oikeuksia ajavia tahoja ja toisinaan väitti naisen koulutuksen huonontavan tämän asemaa. Mielikuvat lapsenmurhaan johtavista syistä ja motiiveista vaihtelivat.

Huolimatta välillä hyvinkin jyrkistä kannanotoista ei lontoolaislehtien lapsenmurhauutisista välity niinkään naisen ja miehen välinen konflikti kuin erilaisten sosiaalisten realiteettien välinen. Siinä missä työläisnaisen tekoa ymmärrettiin häpeän ja köyhyyden avulla, kohistiin ylä- ja keskiluokkaisen naisten aviottomista lapsista vauvafarmibisneksen osana. Kumpikin teema jatkui koko tutkimusajankohdan ajan. Jagersin kohdalla uutisoitu tuntematon hyväosainen nainen, joka surmaisi mieluummin itsensä kuin

tulisi julki aviottoman lapsen synnyttäjänä, ei mielikuvana kadonnut myöhempinäkään vuosina. West Endin hyväosaisia koskeviin vauvafarmien hyödyntäjiin liitettiin toisinaan myös suoraan kysymys luokasta, sillä keskiluokkaisen naisen (tai miehen) lipsumisen korkeista arvoista katsottiin toimivan esimerkkinä työväenluokalle.

Avioton lapsi itsessään oli jo moraalinen kysymys. Vaikuttaisi kuitenkin, että työläisnaisen kohdalla esiaviollinen raskaaksi tuleminen ymmärrettiin, ja heidän katsottiin tarvitsevan moraalista valistusta ja valvontaa. Kuollut lapsi oli ennen kaikkea liian löyhän yhteiskunnan epämoraalinen tuotos, eikä niinkään naisen teko. Toisinaan esille nousi huoli myös lainkirjaimen turhan myötämielisestä tulkinnasta. Huomion keskittyessä vauvafarmeihin asetelma osittain säilyi. Nuoret naiset ja pariskunnat yrittivät peittää moraalittomuutensa antamalla rahan kera lapsensa pois, ja tekoa kritisoitiin toiminnan tietoisuuden takia. Toisin kuin aviottoman lapsensa surmaavaa työläisnaista, ei vauvafarmin käyttäjää tulkittu uhriksi.

Vietellyn ja viettelijän kohdalla vastakkain asetettiin muun muassa naisen ja miehen erilaiset sosiaaliset mahdollisuudet, joiden kautta tarkasteltuna yhteiskunta näyttäytyi sukupuolten suhteen epätasa-arvoiselta. Viettelemiseen liittyvissä artikkeleissa jäivät niiden kirjoittajien motiivit epäselviksi. Kontrastina sanomalehdissä käytiin keskustelua esimerkiksi naisten äänioikeudesta, jonka kieltämistä perusteltiin luonnon tarkoittamilla rooleille kummallekin sukupuolelle näiden henkisten ja fyysisten ominaisuuksien pohjalta. Vaikuttaisi siltä, että myös lapsenmurhien kohdalla naisen tekoa tulkittiin ajoittain välillisenä miehisen moraalin poissaolon seuraamuksena, mikä sopisi ajan sukupuolikuvaan. Samasta syystä valtiovallan – eli miehisen - kontrollin lisääminen säätelyn muodossa saattoi vaikuttaa kaikenkattavalta ratkaisulta. Ehdotuksissa korostui kaksi eri vaatimusta, syntyvien lasten ja jonkun heistä huomaan ottavan hoitajan rekisteröinti sekä isän tuominen selkeämmin osaksi aviottoman lapsensa ja tämän äidin taloudellista tulevaisuutta.

Mielipidekirjoitukset sisälsivät runsaasti sosiaalista kommentointia, mikä ei ole ihme, vaikuttihan 1860-luvun lopun ja 1870 luvun taitteen Lontoossa monenlaisia dynaamisia voimia. Samasta syystä aikakauden mielipidekirjoituksia on syytä tarkastella kriittisessä valossa. Lehtiä tuottavan ja kuluttavan luokan mielikuva esimerkiksi aviottoman lapsen saavan kotiapulaisten edessä olevista valinnoista ja motiiveista ei välttämättä korreloinut

todellisuuden kanssa, tai ainakin kyseessä saattoi olla hyvin yleisluontoinen mielikuva siitä, kuten Lankesterin kohdalla vaikuttaa tapahtuneen. Kaiken lisäksi vaikuttaa, että lapsenmurha oli tapana sijoittaa valmiiseen kontekstiin, jopa silloin kuin ruumiin jättäjästä ei tiedetty mitään. Lapsenmurhauutisiin päätyi mahdollisesti vain pieni osa murhattujen mutta myös muin syin kuolleiden aviottomien lasten kohtalosta. Yhteistä näille oli lontoolaislehtien artikkeleissa tausta-ajatus, ettei sivistynyt sosiaalisesti ja moraalisesti hyvinvoiva yhteiskunta tuota metropolinsa kaduille vastasyntyneiden ruumiita. Oletettavaa on, että kirjoittajat heijastivat omia huoliaan siihen todellisuuteen, jonka mielsivät syiksi vastasyntyneiden ruumiiden ilmestymiselle katukuvaan. Esimerkiksi Watersiin ja Ellisiin liitettiin monia heidän lähiseuduiltaan löytyneitä kuolleita vastasyntyneitä, mutta emme voi tietää olivatko nämä lapset edes murhattuja vai kuolleet muista syistä, saati kyseisten naisten kaduille jättämiä. On mahdollista, että lehtikirjoittelu kehittyi itsetarkoituksellisesti tai huomaamattaan tietyn suuntaiseksi.

Nainen, viettelys ja lapsenmurha tutkimuskohteina tutkimusajankohdan sisällä tarjoavat monipuolisen ja osittain keskenään ristiriitaisen aikalaiskuvan. Mielipiteistä ja uutisista on luettavissa ajatus yhteiskunnallisen ideaalin ulkopuolisesta todellisuudesta, johon yhdistetyt teemat lapsenmurhan kohdalla voitiin kääntää niin kritiikiksi hyväksi miellettyjen arvojen – kuten avioliiton - hylkäämistä kohtaan kuin myös muutosvaatimukseksi. Lapsenmurhiin yhdistetyt mielikuvat niihin johtavista sosiaalisista syistä tarjosivat aikalaisille välineitä argumentoida julki omia huoliaan, pelkoja ja toiveitaan, mutta myös tuottaa narratiivia oman aikansa yhteiskunnasta.

7. LÄHTEET JA TUTKIMUSKIRJALLISUUS

7.1 Lehdistö

British Newspaper Archive, digitaaliset aineistot,
<https://www.britishnewspaperarchive.co.uk/>

Bell's Weekly Messenger
1867-1870.

Berkshire Chronicle
1867-1869.

The Chelsea News and Borough Advertiser
1867-1870.

Clerkenwell News
1867-1870.

The Daily Telegraph
1867-1873.

The Daily News, London
1866-1870.

East London Observer
1867-1870.

Era, The
1867-1870.

The Globe
1867-1870.

The Illustrated Police News
1867-1870.

The Islington Gazette
1866-1870.

John Bull
1867-1870.

The Leeds Times
1867-1870.

Lloyd's Weekly Newspaper
1867-1870.

The Borough of Marylebone Mercury
1871

The Morning Advertiser
1.8.1857, 1867-1871.

The Morning Post
1867-1870, 15.5.1873.

The Pall Mall Gazette
1867-1871.

The Penny Illustrated Paper
1867-1870.

Reynolds's Newspaper
1867-1870.

Shipping and Mercantile Gazette
1867-1870.

South London Chronicle
1867-1870.

South London Press
1867-1870, 15.9.1883.

The Sporting Life
1867-1870.

The Standard
1867-1870.

The Surrey Comet
1867-1870.

The Tower Hamlets Independent
1870.

Western Mail
1869-1870.

The Times, digitaaliset aineistot,
<https://www.thetimes.co.uk/>

The Times
9.9.1862, 1866-1870.

7.2 Tutkimuskirjallisuus

Barret-Ducrocq, Françoise (1991). *Love in the Time of Victoria: Sexuality, Class, and Gender in Nineteenth-Century London*. Englanninkielinen käännös John Howe. London: Verso 1991.
<https://www-fulcrum-org.libproxy.helsinki.fi/concern/monographs/sn009x89n> (viitattu 29.12.2018).

Bentley, David. "She-Butchers: Baby-Droppers, Baby-Sweaters, and Baby-Farmers".
Teoksessa *Criminal Conversations: Victorian Crimes, Social Panic, and Moral Outrage*,
toimittaneet Judith Rowbotham ja Kim Stevenson, 198-214. Columbus: Ohio State University
Press 2005.

Berry, Laura C. "Confession and Profession: Adam Bede, Infanticide and the New Coroner".
Teoksessa *Writing British Infanticide. Child-Murder, Gender, and Print, 1722-1859*,
toimittanut Jennifer Thorn, 196-217. Newark: University of Delaware Press 2003.

Branca, Patricia. *Silent Sisterhood: Middle-Class Women in the Victorian Home*. London:
Croom Helm Ltd. 1975.

Brown, Lucy. *Victorian News and Newspapers*. New York: Oxford University Press 1985.

Collin, Finn. *Social Reality*. London: Routledge 1997.

Conboy, Martin. *The Language of Newspapers: Socio-Historical Perspectives*. London:
Continuum International Publishing Group 2010.

[https://ebookcentral-proquest-com.libproxy.helsinki.fi/lib/helsinki-ebooks/detail.action?
docID=601688](https://ebookcentral-proquest-com.libproxy.helsinki.fi/lib/helsinki-ebooks/detail.action?docID=601688) (viitattu 10.1.2019).

Crone, Rosalind. "Publishing Courtroom Drama for the Masses, 1820–1855". Teoksessa
Crime, Courtrooms and the Public Sphere in Britain, 1700-1850, toimittanut David
Lemmings, sivunumeroimaton e-kirja. Farnham: Ashgate Publishing 2012.

<https://helka.finna.fi/Record/helka.3073220> (viitattu 12.3.2019).

D’Cruze, Shani. *Crimes of Outrage. Sex, violence and victorian working women*. London:
UCL Press 1998.

Flegel, Monica. *Conceptualizing Cruelty to Children in Nineteenth-Century England : Literature, Representation, and the NSPCC*. Farnham: Ashgate Publishing 2009.
<https://ebookcentral-proquest-com.libproxy.helsinki.fi/lib/helsinki-ebooks/detail.action?docID=446436> (viitattu 20.1.2019).

Fletcher, Anthony. *Growing Up in England. The Experience of Childhood 1600-1914*. London: Yale University Press 2008.

Fraser, Hilary ja Stephanie Green ja Judith Johnston. *Gender and the Victorian Periodical*. Cambridge: Cambridge University Press 2003.

Frost, Ginger S. *Living in Sin : Cohabiting as Husband and Wife in Nineteenth-Century England*. Manchester: Manchester University Press, 2008.
<https://ebookcentral-proquest-com.libproxy.helsinki.fi/lib/helsinki-ebooks/detail.action?docID=1069613> (viitattu 17.4.2019).

Fowler, Simon. *The Workhouse: The People, The Places, The Life Behind Doors*. PDF Full Text -versio. Barnsley: Pen & Sword History 2014.
<https://helka.finna.fi/Record/helka.2961037> (viitattu 23.2.2019).

Gilman, Sander L. "Who Kills Whores?" "I Do," Says Jack: Race, Gender, and Body in Victorian London". Teoksessa *Reading The Social Body*, toimittaneet Catherine B. Burroughs ja Jeffrey David Ehrenreich, 104-131. Iowa City: 1993.
<https://helka.finna.fi/Record/helka.2693381> (viitattu 27.2.2019).

Goc, Nicola. *Women, Infanticide and the Press, 1822–1922: News Narratives in England and Australia*. Farnham: Ashgate Publishing 2013.

Gordon, Eleanor ja Gwyneth Nair. *Public Lives. Women, Family and Society in Victorian Britain*. New Haven: Yale University Press 2003.

Gregory, Melissa. "Most Revolting Murder by a Father": The Violent Rhetoric of Paternal Child-Murder in The Times (London), 1826-1849. Teoksessa *Writing British Infanticide. Child-Murder, Gender, and Print, 1722-1859*, toimittanut Jennifer Thorn, 112-142. Newark: University of Delaware Press 2003.

Haywood, Ian. "Encountering Time: Memory and Tradition in the Radical Victorian Press". Teoksessa *Encounters in the Victorian Press: Editors, Authors, Readers*, toimittaneet Laurel Brake ja Julie F. Codell, 69-87. Basingstoke: Palgrave Macmillan 2005.

Hewitt, Martin. *The Victorian World*. Abingdon: Routledge 2012.
<https://www-routledgehandbooks-com.libproxy.helsinki.fi/doi/10.4324/9780203718056>
(viitattu 14.1.2019).

Hewitt, Matt. *The dawn of the cheap press in Victorian Britain: the end of the 'taxes on knowledge', 1849-1869*. London: Bloomsbury Academic 2014.

Higgs, Michelle. *Servants' Stories : Life below Stairs in Their Own Words, 1800-1950*. Barnsley: Pen & Sword History 2015.
<https://ebookcentral-proquest-com.libproxy.helsinki.fi/lib/helsinki-ebooks/detail.action?docID=4392596> (viitattu 28.1.2019).

Hopkins, Eric. *A Social History of the English Working Classes 1815-1945*. London: Edward Arnold Ltd. 1979.

Hunt, Aeron (2006). "Calculations and Concealments: Infanticide in Mid-Nineteenth Century Britain". Teoksessa *Victorian Literature and Culture*, Vol. 34, No. 1., 71-94. Cambridge

University Press. <https://www.jstor.org/stable/i25058732?refreqid=excelsior%3A22761b549f2b11a2251ef1b21ccff9ac> (viitattu 23.1.2019).

Jones, Miriam. "Fractured Narratives of Infanticide in the Crime and Execution Broadside in Britain, 1780-1850". Teoksessa *Writing British Infanticide. Child-Murder, Gender, and Print, 1722-1859*, toimittanut Jennifer Thorn, 112-142. Newark: University of Delaware Press 2003.

Kent, Susan Kingsley. *Sex & Suffrage in Britain, 1860-1914*. London: Routledge 1990.

Kilday, Anne-Marie. *A History of Infanticide in Britain c. 1600 to the Present*. Basingstoke: Palgrave MacMillan 2013.

Knelman, Judith. *Twisting in the Wind : The Murderess and the English Press*. Toronto: University of Toronto Press 1998.

<https://helka.finna.fi/Record/helka.2705512> (viitattu 30.1.2019).

Koven, Seth. *Slumming: Sexual and Social Politics in Victorian London*. Princeton: Princeton University Press 2004.

Krueger, Christine L. *Reading for the Law: British Literary History and Gender Advocacy*. Charlottesville: University of Virginia Press 2010.

<https://helka.finna.fi/Record/helka.2808038> (viitattu 20.2.2019).

Lemmings, David. "Conclusion: Moral Panics, Law and Transformation of the Public Sphere in Early Modern England". Teoksessa *Moral Panics, the Media and the Law in Early Modern England*, toimittaneet David Lemmings ja Claire Walker, 245-266. Basingstoke: Palgrave Macmillan 2009.

Marland, Hilary. "Getting away with murder? Puerparal insanity, infanticide and the defence plea." Teoksessa *Infanticide: Historical Perspectives on Child Murder and Concealment, 1550–2000*, toimittanut Mark Jackson, 168-192. Aldershot: Ashgate Publishing 2002.

McDonagh, Josephine. *Child Murder and British Culture, 1720-1900*. Cambridge: Cambridge University Press 2003.

Morgan, Simon. *A Victorian Woman's Place: Public Culture in the Nineteenth Century*. London: Tauris Academic Studies 2007.

Morley, John. "'Anonymous Journalism,' Fortnightly Review, os 8 ns 2 (1867)". Teoksessa *Victorian Print Media: A Reader*, toimittaneet Andrew King ja John Plunkett, 313-316. New York: Oxford University Press 2005.

Nelson, Claudia. *Invisible Men. Fatherhood in Victorian Periodicals, 1850-1910*. Athens: University of Georgia Press 1995.

Nelson, Claudia. *Family Ties in Victorian England*. Westport: Praeger Publishers, 2007.

Perkin, Joan. *Women and Marriage in Nineteenth-Century England*. London Routledge 1989.
<https://ebookcentral-proquest-com.libproxy.helsinki.fi/lib/helsinki-ebooks/detail?docID=166539> (viitattu 20.2.2019).

Perkin, Joan. *Victorian Women*. London: John Murray Ltd. 1993.

Poovey, Mary. *Uneven Developments: The Ideological Work of Gender in Mid-Victorian England*. Chicago: The University of Chicago Press 1988.

Rabin, Dana. "Beyond "Lewd Women" and "Wanton Wenches": Infanticide and Child-Murder in the Long Eighteenth Century". Teoksessa *Writing British Infanticide. Child-Murder, Gender, and Print, 1722-1859*, toimittanut Jennifer Thorn, 45-69. Newark: University of Delaware Press 2003.

Rintoul, Suzanne. *Intimate Violence and Victorian Print Culture: Representational Tensions*. New York: Palgrave Macmillan 2015.

Rose, Lionel. *Massacre of the Innocents. Infanticide in Britain 1800-1939*. London: Routledge & Kegan Paul 1986.

Rowbotham, Judith. "Execution as Punishment in England: 1750-2000". Teoksessa *History of Crime: Britain 1600-2000*, toimittaneet Anne-Marie Kilday ja David Nash, 180-202. Basingstoke: Palgrave MacMillan 2010.

Rubery, Matthew. *The Novelty of Newspapers, Victorian Fiction after the Invention of the News*. New York: Oxford University Press, Inc. 2009.

Savage, Mike, ja Andrew Miles. *The Remaking of the British Working Class, 1840-1940*. London: Routledge 1994.

Stead, William Thomas. "'The Future of Journalism', Contemporary Review, 50 (1886)". Teoksessa *Victorian Print Media: A Reader*, toimittaneet Andrew King ja John Plunkett, 323-329. New York: Oxford University Press 2005.

Steinbach, Susie L. *Understanding the Victorians. Politics, Culture and Society in Nineteenth-Century Britain*. Abingdon: Routledge 2012.

SurrIDGE, Lisa. *Bleak Houses. Marital Violence in Victorian Fiction*. Athens: Ohio University Press 2005.

Thorn, Jennifer. *Writing British Infanticide. Child-Murder, Gender, and Print, 1722-1859*. Newark: University of Delaware Press 2003.

Tosh, John. *A Man's Place. Masculinity and the Middle-Class Home in Victorian England*. London: Yale University Press 1999.

Walkowitz, Judith R. *Prostitution and Victorian Society. Women, Class, and the State*. Cambridge: Cambridge University Press 1980.

Walsh, Bridget. *Domestic Murder in Nineteenth-Century England: Literary and Cultural Representations*. Farnham: Ashgate Publishing Limited 2014.

<https://ebookcentral-proquest-com.libproxy.helsinki.fi/lib/helsinki-ebooks/detail.action?docID=1678756> (viitattu 27.2.2019).

Ward, Ian. *Sex, Crime and Literature in Victorian England*. Oxford: Hart Publishing Ltd. 2014.

Ward, Tony. "Legislating for human nature: legal responses to infanticide, 1860-1938." Teoksessa *Infanticide: Historical Perspectives on Child Murder and Concealment, 1550–2000*, toimittanut Mark Jackson, 249-269. Aldershot: Ashgate Publishing 2002.

7.3 Verkkoaineisto

AngliaResearch

The History Behind Your Birth Certificate

<https://www.angliaresearch.co.uk/articles/the-history-behind-your-birth-certificate/>

(viitattu 16.1.2019).

BBC

Loftus, Donna (2011). The Rise of the Victorian Middle Class

http://www.bbc.co.uk/history/british/victorians/middle_classes_01.shtml (viitattu 17.1.2019)

Children's Homes

The London Female Preventive and Reformatory Institution, St. Pancras, London

<http://www.childrenshomes.org.uk/EustonLFPRI/> (viitattu 31.1.2019)

History Scotland

Farm servants and the hiring fairs

<https://www.historyscotland.com/articles/features/farm-servants-and-the-hiring-fairs>

(viitattu 17.1.2019)

Law Explorer

Coroners and their Courts

<https://lawexplores.com/coroners-and-their-courts/>

(viitattu 4.3.2019)

Spartacus Educational

John Stuart Mill

<https://spartacus-educational.com/PRmill.htm> (viitattu 16.1.2019)

University of Birmingham

Bessie Rayner Parkes and The Married Women's Property Act

<https://blog.bham.ac.uk/legalherstory/2018/03/21/bessie-rayner-parkes-and-the-married-womens-property-act/> (viitattu 29.1.2019)

Victorian History

Wet Nursing in Victorian England

<http://vichist.blogspot.com/2008/08/wet-nursing-in-victorian-england.html> (viitattu 17.1.2019)

The Victorian Web

“The Dust and Din and Steam of Town”: London in Victorian Literature

<http://www.victorianweb.org/history/venkateswaran.html> (viitattu 22.2.2019)